

Bibliotheca Sloaniana. A. 352.

A. A. 25.

HISTORIÆ ANGLICANÆ

Scriptores Varii,

E CODICIBUS MANUSCRIPTIS

Nunc primum Editi.

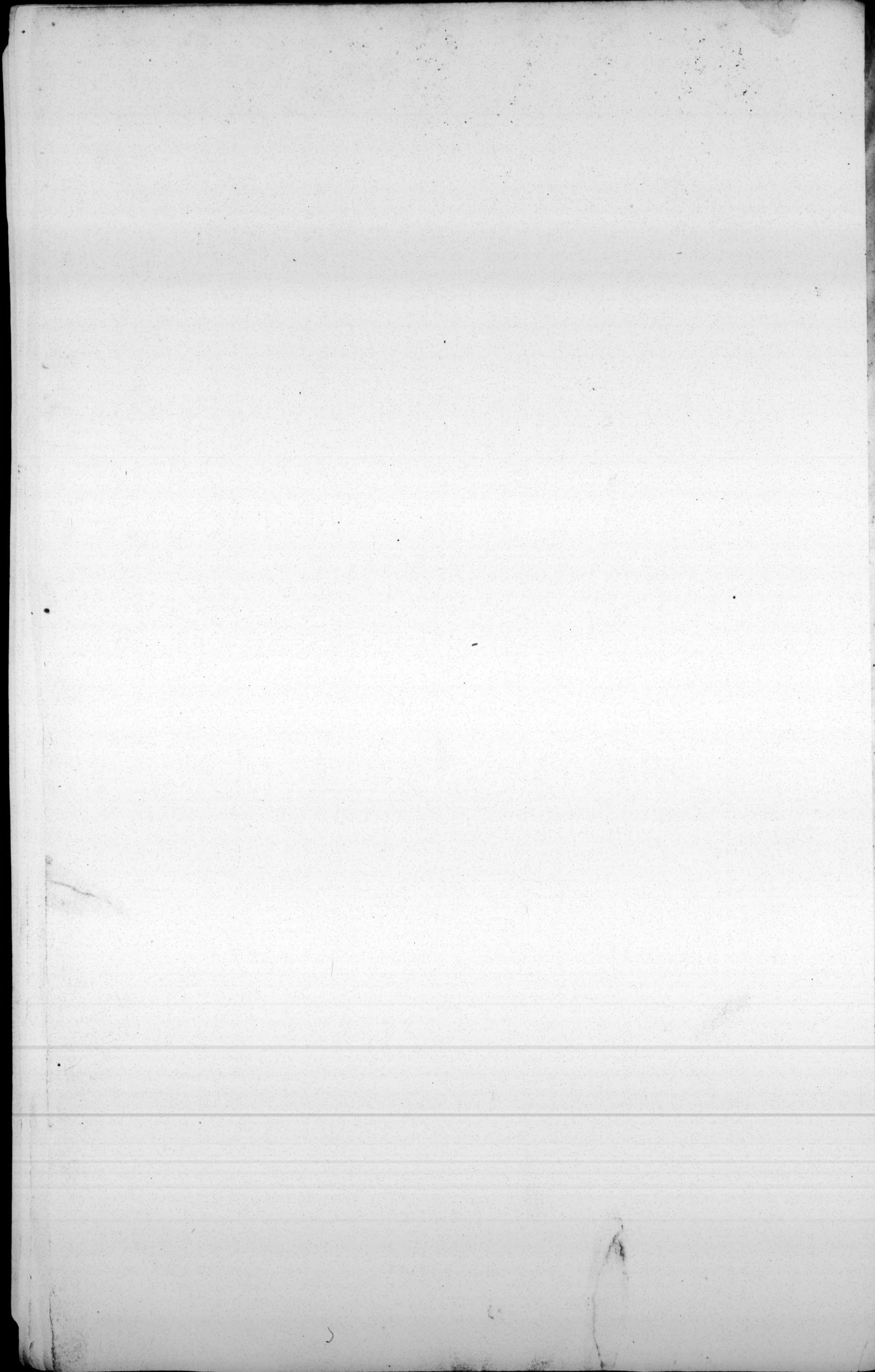
BRITISH
MUSEUM

Historia non Ostentationi, Sed Fidei Veritatis, Componitur. Plin: Ep:

LONDINI:

Typis GUL. BOWYER. M.DCC.XXIV.

MEDICORUM facile PRINCIPI,

ET

Eximio MAECENATI Literatorum,

RICARDO MEDO,

S.

OGITANTI de Tua in me Benevolentia tam multa mihi in mentem veniunt, quae me delectant, ut, quid potissimum non facile dijudicare possim. Amor etenim

Ille Tuus, ut sincerus in omnes bonos, ut ingenuus in omnes eruditos, sic in me pene singularis, me dulci quodam modo semper afficit. Diligentia quippe summa & Sollicitudo Illa Tua diurna & nocturna in tot aegrorum

DEDICATIO.

grorum curanda salute, non modo passa non est me Tibi memoria excidere; sed ultiro etiam effecit, ut me consilio, hortatione, ope non parum adjuvares. JOHANNIS quidem BRIGESII candorem, amicitiam, & in omni genere literarum praestantiam, quanti aestimem, probe sum ipse mihi conscius: vix ulla tamen in re magis mihi cordi sit ejus amicitia, quam quod illius praesertim interventu Tibi ipse fuerim cognitus.

MEDICINAM artium certe utilissimam magnopere semper aestimavi: qua quidem in re ipsam me naturam ducem sequi prorsus censeo. Gentem quippe nullam scimus, neque tam feram atque moribus incultam, neque tam humanam atque doctrinam perpolitam, quae non Medicinam, quantum possit, excolere studeat. Nulla tamen gens istud studium magis excoluit, nulla salutari & praestantissimae Arti majora, quam gens Anglica, statuit praemia: e nostratis bus vero Medicis nemo majore dignus honore, quam ipso revera AEsculapio major & peritior, ipsique Hippocrati, si non par, saltem secundus, ingens Angliae decus & ornamentum MEDUS: si quidem accuratam rei medicae, cum Therapeuticae tum Anatomicae notitiam; si incredibilem in aegrotis sanandis felicitatem; si raram in mathesi cognitionem; si acutum de morborum causis ratiocinandi judicium; si diffusam antiquitatis tam sacrae quam profanae scientiam; si exquisitam & veterum & recen-

DEDICATIO.

recentium linguarum peritiam ; si peracrem in arte critica sagacitatem ; si amabilem morum facilitatem & comitatem ; si promptam semper in egenos liberalitatem ; si summam in omnes benevolentiam atque candorem ; si singularem illam, contra medicorum plerorumque omnium consuetudinem, in quaestus sui modo statuendo modestiam, atque in condonandis quam saepissime artis suae praemiis munificentiam ; si denique alias quamplurimas, quas jam recensere hujus epistolae angustia prohibet, praestantes animi & ingenii dotes penitus perspiceremus.

NON levis quidem mihi accessit voluptas, propterea quod vetustissimi nostri coenobii auctores, viri sane boni, arte quanquam parum ornati, elegantem certe locum obtinebunt in Bibliotheca Tua locupletissima : quam sumptibus principe vere dignis, summoque studio in Tuum atque aliorum eruditorum usum comparasti ; ubi optimus quisque liber locum bellissimum, indumenta nitida invenit ; ubi tabulae, statuae, sculturae, ubi cuncta splendore, munditia, & ordine suo perpulchro tum oculis tum animae summam voluptatem exhibent : ac vero unde judicium Tuum subactissimum quam maxime elucet, auctores e trvio ab aedibus Tuis Palatinis jure merito exulant.

SUMMUM beneficium, & Tibi & amico Tuo eruditissimo JOHANNI BRIGESIO debent Antiquitatis Britannicae amatores, quod vestra potissimum ope atque auxilio fretus,

DEDICATIO.

tot & tam utiles rerum gestarum scriptores
diligentia accuratissima in lucem protulit se-
dulus vetustatis penitioris investigator **Do-
ctissimus Hearnius.** Atque in praesentiarum,
ut medica tua opera cuivis docto probe cog-
nita & perspecta fileam, non parum fortassis
habent, quod sibi gratulentur eruditi, prop-
ter consilium atque opem, quam mihi hisce
in auctoribus edendis Ipse praestiteris: Tibi
etenim soli auctori & consuafori acceptum
referre oportet, quod pro sterili Gualteri
Whiteleseyi chronic Gulielmum Stephani-
dem & Johannem Sarisberiensem juris pub-
lici facere in me suscepi. Quomodo cunque
vero ista res se habeat, egregia certe Tua,
quibus me devinxisti, officia, praesertim ob-
sanitatem post Viginti Annorum languores,
recuperatam, jure merito postulant, ut hoc
qualecunque animi mei in Te gratissimi
monumentum exstare vellem, quod equi-
dem spero Te aequi bonique consulturum:
atque mihi studiisque meis, ut facis, semper
favere pergas, obnixe rogo. Tibique Gale-
ni sanitatem & annos ex animo voveo; atque
ut alii bene, Tu optime valeas, benigne det,
qui solus possit, summus Medicinae auctor,
enixe precatur,

Devinctissimus Tibi Cliens,

E Bibliotheca Brigesiana,
v Kal. Aprilis, A.D.
MDCCXXIII.

JOSEPHUS SPARKE.

LECTORI

SALUTEM.

PRIMUSQUAM hosce Autores in manum tibi sumpseris, amice Lector, paucis te alloqui velim, dum quod mihi de ipsis Autoribus compertum est, notum tibi faciam, simul & de ratione, quam in illis edendis servavi, edisseram.

PRIMUM occurrit Chronicon, quod Simon Patricius decanus Petriburgi, & Henr. Whartonus, leviculis quibusdam conjecturis adducti, adscribunt Johanni abbatи de Burgo. Et necno quis manu recenti MS. Cottoniano titulum sequentem præfixit, Chronicon Angliæ per Johannem, abbatem Burgi sancti Petri; unde Patricius harum rerum non admodum peritus, in præfatione sua historiæ Petriburgensi præfixa, pluribus nititur argumentis, ut evincat Johannem de Kaleto, qui obiit anno MCCLXII. autorem fuisse primæ partis hujus historiæ, quam doctissimus Rogerus Dodsworthus in Monastico suo Anglicano sub generali Chronicæ Petriburgensis nomine melius citavit. Sed de prima parte, an ejus sit, pauca sunt, quæ dubitationem inferre possunt: Scriptor etenim hujus partis sub anno M. Martini Poloni Chronicon citat; qui quidem Martinus historiam suam usque ad annum MCCLXXVI. deduxit. Hinc itaque scrupulus injicitur, an revera Johannes de Kaleto fuerit autor prioris partis Chronicæ, an potius Johannes de Deepinge, abbas Burgi, Chronicon istud suis sumptibus comparaverit, & monasterio suo dederit: vix enim crediderim ab eo fuisse compilatum. Sed forsan aliquis hoc modo nodum solvendum esse putabit: Martinum Polonum scilicet, in prima editione ad annum solummodo MCCLI. seu ad Clementem IV. papam, historiam suam perduxisse, ut refert Vossius in Historicis Latinis, qua quidem editione noster Johannes uti potuisset. Chronographi tamen Clementem IV. anno MCCLXV. electum fuisse affirmant; unde suspicor MCCLI. apud Vossium mendam esse pro MCCLXV. Et si ita res se haberet, ne adhuc quidem extricabimur: nam hac ratione editio ista prima anno post Johannis de Kaleto mortem tertio emissa fuit. Itaque si Johannes de Kaleto statuendus est autor primæ partis hujus Chronicæ,

LECTORI.

nici, necesse est concedas variis in locis interpolatum fuisse a Roberto de Boston, monacho forsan Spaldingiæ, qui plurima ad illum locum spectantia immiscuit, & postremam, ut ex ratione conjicio, partem adjunxit.

HUJUS Autoris, quisquis tandem fuerit, exemplare deboe doctissimo eruditorum fautori JOHANNI BRIDGES armigero, qui illum accurate transcribi fecit ex thesauro illo amplissimo bibliothecæ Cottonianæ. Chronographus hicce plurima notatu digna refert, quæ apud historicos vulgatos frustra quæras; unde rei antiquariæ studiosos non parum sibi devinxit Patronus ille meus, qui mihi & autor & maximus adjutor fuerit, ut adeo nitide atque accurate in lucem publicam evulgaretur.

SECUNDUM locum occupat Hugo Candidus, alias Albus, alias Whyte. De quo Lelandus in libri sui de scriptoribus Britannicis capite CCLXV. hæc retulit: " Hugo Albus jam annis maturus, vitæ studebat solitariæ, unde & in Benedicti verba juravit: ita tamen ut eadem opera non modo religionem, verum etiam pro consuetudine quadam sua eruditionem mediis amplectetur ulnis. Tam utile, honestum, ac undem cunque sanctum invigilantis animi studium fructus, & quidem uberrimos, produxit. Petroburgus, nobilissimum juxta ac antiquissimum mediterraneorum Anglorum cœnobium, in quo ille vitam ducebat plane continentissimam, dictorum testis vel fidelissimus meorum. Unum erat, quod Hugonem præter cætera detinuit, juvabat, delectabat; nempe rerum memorabilium & antiquitatis exquisita cognitio: quam ut aliquando consequeretur nullum prorsus diligentia locum reliquit. Aterat interim cura hæc præcipua, ut historiam Petroburgensis ecclesiæ, nutricis suæ charissimæ, gratus perdisceret alumnus. Hinc elaborata quadam industria, omnia diplomata a Merciorum regibus, tum aliis nobilibus Petroburgensibus, collata conquisivit; & quicquid præterea chartaceæ supellectilis in forulis delituit, propensa excusit industria. Tum vero, ut herba ex crescens fructum opportune produceret suum, originem sui cœnobii, successus felicissimos, ac tandem fortunæ per Danos crudelissimos, Angerum videlicet & Ubonem, vicissitudinem accurata perscripsit diligentia. Nec minori cura in reparato per Ethelwoldum Ventæ Sime norum episcopum, & Adulphum Eadgari regis Archigrammateum, monasterio usus est. In quo opere tam multa de " primi-

LECTORI.

“ primitiva Merciorum ecclesia, a Beda, alioqui tum docto,
“ tum diligenter, prorsus intacta, ac præterea de cœnobiis ex
“ Petriburgo enascentibus, collecta inferuit, ut merito sacro-
“ sanctæ antiquitatis thesaurus esse videatur. Perduxit autem
“ historiam usque ad imperium Henrici tertii, regis Angliæ;
“ quo tempore vixisse illum credibile est.”

ITERUM Lelandus in eodem opere, capite scilicet CXXII.
“ Chenulphus, abbas Petroburgensis, vir magni olim in lite-
“ ris nominis erat, quanquam non alio is mihi cognitus testi-
“ monio, quam fide Hugonis Albi, qui res gestas Petroburgen-
“ sium egregie perscripsit.” Videsis, si lubet, ejusdem libri
paginas 164 & 169.

JOANNES autem Baleus, Lelandi sequax, in scriptorum Bri-
“ tanniæ centuria tertia, hæc fere eadem habet: “ Hugo Can-
“ didus, alias Whyte, juvenis adhuc, Petroburgi, in Benedi-
“ ctinæ professionis verba juravit. Quanquam hujus apud
“ scriptores rarum sit nomen, non tamen ita abolitum est,
“ ut ejus memoria prorsus interiret. Bonis certe ac prudenti-
“ bus grata semper debebat esse eorum diligentia, qui quoad
“ poterant studia conferebant ad historiæ conservationem, li-
“ cet recta diffonis ac vera frivolis interdum admiscuerint.
“ Ex eorum numero præsens author habetur unus, in eo exer-
“ citio per celebris artifex, historicus nempe eximius. Nullum
“ prorsus diligentiaæ reliquit hic locum, ut non aliquando con-
“ sequeretur rerum memorabilium & antiquitatis exquisitam
“ cognitionem. Hinc elaborata, Lelando teste, quadam in-
“ dustria originem sui cœnobii, successus felicissimos, ac tan-
“ dem diversam per Danos vicissitudinem, accurata perscripsit
“ diligentia. In quo opere multa de primitiva Merciorum
“ ecclesia tradit, a Beda, viro alioqui tum docto, tum diligenter,
“ prorsus intacta. Inter occupationes ergo monasteriales Hu-
“ go collegit Historiam Petroburgensem, lib. I. Anne alia
“ extent ejus scripta, plane ignoror. Luculentum rerum ge-
“ starum scriptorem Lelandus ipsum appellat, perduxisseque
“ suam historiam usque ad imperium Henrici tertii, illum te-
“ statur. Claruit anno nati Servatoris MCCXVI. sub rege
“ Joanne.”

JOANNES vero Pitheus de illustribus Angliæ scriptoribus,
ætat. XIII. an. MCCXVII. de Hugone nostro similia, sed ali-
quantulum pro more suo elegantiora exhibet. “ Hugo Candi-

LECTORI.

“dus, vulgo Anglorum White, natione Anglus, ordinis sancti
“Benedicti monachus Petroburgensis, vir pietatis & doctrinæ
“nomine non incelebris, licet pauca admodum, quantum in-
“venire hactenus potui, in lucem emiserit scripta, tamen in-
“ter eos numerari solet, qui perscrutandis rerum memorabi-
“lium antiquitatibus utilem operam navarunt, & historiam
“gentis nostræ continuo cursu connexam conservaverunt.
“Teste Joanne Lelando, fuit rerum gestarum sui præsertim
“cœnobii luculentus scriptor, cuius historiam elaboratissima
“diligentia perstrinxit, nec primam originem, nec felices
“progressus, nec infelices casus, variaque maxime sub Danis
“& aliis barbaris clades, aliasque vicissitudines, unquam omit-
“tens. Ubi etiam tam vigili oculo primitivam Merciorum
“ecclesiam inspexit, ut multa annotaverit, quæ ipsius Vene-
“rabilis Bedæ diligentiam evaserant. Hanc autem historiam
“usque ad Henrici tertii regnum deduxit, inscriptionemque
“fecit, Historiam Petriburgensem, Librum unum. De aliis
“ejus scriptis mihi nihil constat. Claruit anno post Chri-
“stum hominem factum MCCXVII. inchoante regnum apud
“Anglos Henrico tertio.”

ILLUM sub annis extremis regis Johannis inclaruisse, Vossius
& Joscelinus minus recte scripserunt. Horum primus de illo
sic verba facit in libris suis de Historicis Latinis, pagina 454.
“Extremis regis ejus [Johannis] annis florebat Hugo Candidus,
“alias Whyte, Anglus, ordinis Benedictini in monasterio suo
“Petroburgensi. Scripsit Historiam Petriburgensem; in qua
“de monasterii sui origine variaque fortuna accurate tractat.
“Sane luculentus rerum gestarum scriptor vocatur a Joanne
“Lelando; deque primitiva Merciorum ecclesia quædam ad-
“fert, Bedæ ipsi indicta.” Joannes Joscelinus de Hugone
haud absimilia tradens, “Illum, dicit, historiam Petriburgen-
“sem diligenter collegisse & perduxisse usque ad imperium
“Henrici tertii.” Hickeius vero in Linguarum Veterum
Septentrionalium Thesauro, pag. 139. vol. I. hæc habet: “Su-
“pra observavi p. Saxonicum in Gallo-Normanicum quæ esse
“versum Chron. Saxon. Gibsoni, pag. 137, 5. nempe in an-
“no MCXXXII. qui fuit Henrici I. trigesimus primus. Nec
“mirum cuiquam videatur, monachum Petriburgensem, qui
“hoc Chronicum partim transcripsit & partim compositit, sive
“is Hugo Candidus, alias White, qui floruit anno MCXXX.

LECTORI.

“ sive qui post eum floruit anno MCCXLV. Robertus Swap-
“ ham, sive quis alias fratrum fuit, Saxoniam scripturam in
“ nonnullis immutasse.” Illum revera Chronicon Saxonum
secutum fuisse, cuius conferenti liquido patebit, quo magis ve-
risimile sit, quod ait Hickeius, eum partim illud etiam compo-
suisse. Quo tamen officio functus fuit, & quando vixit, satis
accurate noveris, si modo paginas 68 & 70 suæ historiæ inspi-
cere libeat.

IN hoc Autore edendo usus sum apographo accurato exem-
plaris Cottoniani. Hoc ab amicissimo viro Joanne Brigesio
armigero acceptum, cum vetusto admodum ecclesiæ Burgensis
codice a Roberto Swaphamo conscripto, & cum alio recentiori
penes prænobilem Johannem Comitem Fitzwilliam, cui eo no-
mine ingentes gratias & habeo & ago, manu Walteri de Whitle-
seye exarato, religiose contuli; eorumque lectiones variantes in
imo margine fideliter exhibitas invenies.

HUGONEM CANDIDUM excipit Historia Cœnobii Burgen-
sis a Roberto de Swapham conscripta. Robertus ille circiter
annum salutis MCCLXVII. pitancarius fuit; postea cellararii
probe functus est officio, & circa annum Domini MCCLXXIII.
e vivis excessit. Plurimum a monasterio suo meritus est prop-
ter regestum chartarum, privilegiorum, &c. adcurate & bono
ordine a se congestum: quodque, ni fallor, sub auspiciis præ-
stantissimi abbatis Johannis de Kæleto summi Angliæ thesaurarii
inchoavit, ac ex monumentis primariis optima fide descripsit;
utique mihi conferenti liquido constat. An alia, præter hanc
historiolam & regestum suum, opuscula compilavit, prorsus me
nescire fateor.

CLARISSIMUS quidem Seldenius in notis suis ad Draytoni
Polyolbion, Roberti Swaphami testimonio de fabulosa Ruffini &
Wulfadi passione sæpenumero usus est: sed vir cætera doctus
valde hallucinatur, ea Swaphamo perperam adscribens, quæ
nunquam composuit. Swaphami historiam ex proprio ipsius au-
toris codice inter archiva Burgensis transcripsi. Variantes vero
in margine lectiones apographo Walteri Whitleseye debentur.

DE Waltero Whitleseye lectorem non diu morabor. In villa
Whitleseye eum natum fuisse, ac inde cognomen accepisse, ex
ipso libro satis liquet: quoniam vero tempore vixit, non ita
liquido constat. Edoardo ejus nominis secundo regnante Wal-
terum nostrum floruisse hinc conjectare liceat, quod Godefridi
abbatis res gestas tanta cura atque ordine tam luculento recen-
suit.

LECTORI.

suit. Ad quartum Edoardi tertii annum vitam suam produxisse patet; quippe illius regis chartam anno MCCCXXIX. confectam inter alia regum privilegia ad codicis sui finem retulit. Walterum apud Burgum nullo functum fuisse majori officio inde conjicio; propterea quia humiliori tantum Commonachi titulo in codicis sui principio gaudet: neque quolibet in loco ejus nomen inter cœnobii Burgensis ministros unquam offendere potuerim.

PRÆTER hanc abbatum Burgensium historiam, Angliæ quoque Chronicon, vel ut ipse in titulo vocavit, Chronicon Apparatum conscripsit, quod & alibi Compendium Historiæ Anglicanæ appellat. In historiæ suæ Burgensis margine chronicon istud satis jejunum elegantissima quidem manu exaravit: ab ipso Bruto exordium instituit, nec transversum quidem unguem a Goffridi Monumetensis historia discessit; postea vero Florentii Wigorniensis chronicon in epitomen redegit; deinceps alia quædam ex variis autoribus usque ad Henrici tertii obitum brevissime retulit. Vitam tamen Herewardi, qui Willelmo Conquestori fortiter restitit, prolixius enarrat. Istam vitam in altero volume lectoribus me daturum esse confido. Walterus ille Hugonis Albi historiam pro libitu interpolavit: & quicquid ad rem suam pertinere credidit, ex Roberti Swaphami commentario transtulit. Cumque feoda militum a Thoraldo abate instituta Swaphamus adcurate recensuerat, gentilitia quorundam illorum militum insignia nitide satis depicta codicis sui margini Walterus adjunxit; quæque, uti faciales nostrates artis suæ sane peritissimos demererer, in æs incidenda curavi.

QUIS NAM fuerit continuator historiæ Walteri, vel quando vixerit, mihi parum exploratum est: ex stylo satis rudi liquido pateat eum juris canonici studium excoluisse. Infausto librario usus est, qui quamplurimas in codice suo mendas reliquit, quas equide[m] quanta potui cura inter edendum sustuli.

HISTORIORUM Petriburgensium agmen claudit Chronicon Gallicum, de cuius autore mihi non constat: edidi sicut in vetusto Manuscripto Cottoniano reperitur. Istum quoque codicem mei gratia pro more suo benigne describi curavit amicorum optimus Johannes Brigesius, antiquitatis & historiæ spectator peritissimus.

DE Gulielmo Stephanide, quem ex meo codice optimæ notæ cum alio ex bibliotheca Cottoniana collato transcripsi, alias, Deo volente, me acturum esse spero; si modo hisce meis conatibus eruditi favere pergent.

CHRON-

The Subscribers Names.

PATRONS that subfcribed for the 25 Copies of the best Paper.

JOHN BRIDGES of Barton Segrave in the County of Northampton, and Bencher of Lincoln's Inn, Esq; The Right Honourable George Earl of Cardigan. The Right Honourable Elizabeth Countess of Cardigan. The Right Honourable Hugh Earl of Cholmondeley. The Right Honourable John Earl Fitzwilliam. The Right Honourable Ann Countess Fitzwilliam. The Right Honourable John-Leveson Lord Gower. The Right Honourable Evelyn Lady Gower. The Right Honourable Anthony Earl of Harold. The Right Honourable Edward Lord Harley. John Joliffe of the Middle Temple, Esq; The Right Honourable George Earl of Kinnoull. The Right Honourable Henry Earl of Lincoln. The Right Honourable Lucy Countess of Lincoln. His Grace John Duke of Mountague. Richard Mead, M. D. & F.R.S. His Grace Thomas Duke of Newcastle. Thomas Palmer of Fairfield, Somerset, Esq; The Right Honourable Thomas Earl of Pembroke. The Church of Peterburgh. His Grace Charles Duke of Richmond. His Grace John Duke of Roxborough. Sir Thomas Sebright Baronet. Sir John Stanley Baronet. William Trumbull of Easthamstead Park in Berks, Esq;

The Subscribers Names.

* Subscribers for Royal Paper, † Subscribers for several Copies.

A.

* His Grace John Duke of Argyll and Greenwich.
The Reverend Mr. Daniel Amiand, Prebendary of Peterburgh.
John Anstis, Esq; Garter Principal King at Arms.
Robert Apreece of Washingley, Com. Huntington, Esq;
Dingley Ascham of St. Ives, Com. Huntington, Esq;
* Jo. Audley, LL.D. Chancellor of the Diocess of York.

B.

Thomas Bacon of Catley, Com. Cant. Esq;
The Reverend Mr. Lewis Baillardeau, Professor of Languages, London.
The Reverend Tho. Baker, B. D. of St. John's College Cambridge.
Joseph Banks junior, of Lincoln, Esq;
Geo. Baxter, D. D. Chaplain to the Duke of Chandos.
Robert Baylis, Esq;
The English Benedictine Library at Paris.
Peregrine Bertie of the Middle Temple, Esq;
* John Blackbourne, M. A.
Mr. Brian.
* † John Bridges of Barton Segrave Com. Northampton, Esq;
* Nathanael Bridges, M. A. Rector of Orlingbury and Wadenho, Com. Northampton.
* Ralph Bridges, M. A. Vicar of Southweald in Essex.
Mr. L'Abbe Brochard au College de Quatre Nations a Paris.
The Hon. James Brudenell, Esq;
* † Mr. Daniel Browne, Bookseller.
* † Mr. Jonah Bowyer, Bookseller.

Edward Burton of the Middle Temple, Esq;

C.

* His Grace William Archbishop of Canterbury.
* His Grace James Duke of Chandos.
* John Campbell of Calder, Esq;
* Thomas Cartwright of Aynhoe in Northamptonshire, Esq;
George Carter, D. D. Provoft of Oriel College Oxon. and Prebendary of Peterburgh.
Mr. William Cheselden, Chirurgeon.
John Chicheley of the Middle Temple, Esq;
* † Mr. F. Clay, Bookseller.
* Sir Clement Cotterel, Baronet.
Mr. Crokat, Bookseller.
Richard Cumberland, A. M. Archdeacon of Northampton, and Prebendary of Peterburgh.

D.

His Grace William Duke of Devonshire.
* The Honourable Brigadier James Dormer of Berkley-street, London, Esq;
* The Honourable Montague Garrard Drake of Shardeloes Com. Bucks, Esq;
Samuel Drake, B. D. Fellow of St. John's College Cambridge.

E.

The Right Reverend William Lord Bishop of Ely.
Laurence Eachard D. D. Archdeacon of Stow.
* Charles Eyton of East Hendred, Berks, Esq;

F.

The Subscribers Names.

F.

- * The Right Honourable Richard Lord Viscount Fitzwilliam of Ireland.
- * The Right Honourable Thomas Lord Foley, Baron Foley of Kidderminster, in Com. Worcester.
- * The Right Honourable the Lord Finch.
- * Richard Foley, Esq; Prothonotary of the Common Pleas.
- Mr. de Fay, Capitaine aux Gardes du Roy de France.
- Dominic Ferrari LL.D.

G.

- * Roger Gale, Esq; Commissioner of the Excise, F. R. S.
- Samuel Gale, Esq;
- Mr. L'Abbe Galliard a Paris.
- James Gardiner, M. A. Subdean of Lincoln.
- Gibson, D. D. Provost of Queen's College, Oxford.
- * Thomas Gibson, M. A. Rector of Polebrook and Paston Com. Northampton.
- William Goodhall, Esq;
- * Thomas Goodman, M. D. F. R. S.
- † * Mr. Robert Gosling, Bookseller.
- John Greene of Grantham, Com. Lincoln. M. D.
- The Reverend Mr. Griffith, M. A. Prebendary of Peterburgh.

H.

- * The Right Honourable William Marquis of Hartington.
- * The Right Honourable George Earl of Halifax.
- * The Right Honourable Simon Lord Viscount Harcourt.
- The Right Honourable Edward Lord Harley.
- Mr. Caleb Hardinge, Fellow of Jesus College Cambridge.

I.

- Sir Francis St. John Baronet.
- † * Messieurs William and John Innys of London, Booksellers.
- Maurice Johnson junior, of the Inner Temple, Esq;
- Phil. Jones, Esq; York Herald.

- * James Joye, Esq;
- * Sir Justinian Isham of Langport, Com. Northampton. Baronet.

L.

- * The Right Reverend Richard Lord Bishop of Lincoln.
- * The Right Honourable Jane Marchioness of Lindsey.
- The Right Honourable Marmaduke Lord Langdale.
- Charles La Motte, A. M. Rector of Warktone, Com. Northampton.
- * William Leaver, Rector of Staunton, and Chaplain to the Earl of Cardigan.
- Sir Francis Leycester Baronet.
- Henry Levett, M. D. and F. R. S.
- † Mr. William Lewis, Bookseller.
- The Society of Lincolns Inn.
- The Library of the College de Lombars at Paris.
- * Mr. Richard Little of Peterburgh.
- The Right Reverend Edmund Lord Bishop of London.
- * Amy Lullin of Geneva, V. D. M.

M.

- The Right Honourable Thomas Earl of Macclesfield, Lord High Chancellor of Great Britain.
- * The Right Honourable the Earl of March.
- John Mandeville, D. D. Dean of Peterburgh.
- * Mr. Michael Maittaire, M. A.
- Samuel Mead of Lincolns-Inn, Esq;
- Dr. John Burchard Menckenius, Counselor and Historiographer to the King of Poland.
- John Merill of Lainston, Hampshire, Esq;
- The Honourable Collonel D'Oyly Michell.
- The Reverend Michell, D. D.
- * † Mr. James Moetiens, Bookseller.
- The Honourable John Montague, D. D. Dean of Durham.
- Robert Myddelton of Chirk-Castle, Com. Denbigh, Esq;

N.

- Peter le Neve, Esq; Norroy King at Arms.
- Mr. Richard Neale, Apothecary,

The Subscribers Names.

P.

†* The Right Reverend White Lord Bishop of Peterborough.
Dr. Parker of Peterburgh.
Mr. William Pate.
Squire Payne, M. A. Rector of Barnak, Com. Northampton.
Mr. Gilbert Pemberton of Peterburgh.
* The Church of Peterburgh, for the Library.

R.

Richard Rawlinson, LL. D.
George Reynolds, Chancellor of the Diocese of Peterburgh.
* Mr. John Rowell jun. of Peterburgh.
* John Russel, M. A. Prebendary of Peterburgh, Fellow of Merton College Oxon. and Rector of Fiskerton, Com. Lincoln.

S.

* The Right Honourable William Earl of Stafford.
Edward Sawyer of Lincolns-Inn, Esq; The Scotch College Library at Paris.
Sir Thomas Sebright, Baronet.
Sir Hans Sloane Baronet, President of the College of Physicians. M. D. & F. R. S.
The Gentleman's Society of Spalding in Lincolnshire, for the Library there.
Robert Stephens of the Middle Temple, Esq;
William Stukely, M.D. & F.R.S.

T.

* The Right Honourable John Lord Viscount Tyrconnel.

* The Right Honourable Eleanor Viscountess Tyrconnel.
The Reverend Tho. Tanner, D. D. Chancellor of Norwich.
John Taylor, M. A. Prebendary of Peterburgh.
John Thorpe of Rochester, M. D.
Carrier Thompson of Standground, Com. Huntington, Esq;
Richard Topham of Windsor, Esq; Keeper of the Records in the Tower.

V.

Mr. L'Abbe Du Vigeau a Paris.

W.

* The Right Honourable Thomas Earl of Westmorland.
* The Right Honourable Heneage Earl of Winchelsea.
The Honourable Thomas Wentworth sen. Esq;
* The Honourable Sidney Wortley alias Montague, Esq;
* Thomas Wentworth junior, Esq;
Edw. Waddington, D. D.
Will. Waring, A. M. Praeceptor of Peterburgh.
John Warburton, Esq; Somerset Herald. F. R. S.
* Mrs. Welby of Denton, Com. Lincoln.
* Sir Anthony Wescombe, Baronet.
Richard West, Esq;
Brown Willis of Whaddon Hall, Bucks, Esq;
† Mr. James Woodman, Bookseller.
† Mr. Thomas Woodward, Bookseller.
* Mr. Jo. Wyat, Bookseller.

CHRONICON ANGLIE:

PER

JOHANNEM Abbatem Burgi S. Petri.

---

*Iste Liber pertinet ad Monasterium de Burgo
S. Petri.*

Anno Domini DCLIV. Amen.

ANNO Domini DCLIV fundatum est mona-
sterium de Burgo S. Petri, a Peada Rege
Merciæ: Saxulfo Comite factò ejus Abbatè
primo.

ANNO DCLV. Oswius rex, devicto rege
Merciorum Penda, Mercios ad Christum con-
verti fecit, & episcopum de Scotorum gente illis constituit.

VOL. I.

B

ANNO

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCLVI. Peada mortuo, rex Wlferus regnavit super Mercios; & erat bissexus de C litera dominicali ad B, hoc anno.

ANNO DCLVII.

ANNO DCLVIII. Hilda abbatissa apud Streñeshale celebris habetur.

ANNO DCLIX.

ANNO DCLX. Egfridus, filius Osvii regis Northanhumborum, duxit in uxorem Etheldredam, filiam Annæ, regis Orientalium Anglorum.

WANDREGISILUS abbas Fontanellæ.

CLODOVEUS, filius Dagoberti, duos filios reliquit, Childericum in Austria, Clotharium vero in Neustria.

INTER Rhenum & Mosam est Austria, & inter Mosam & Ligerim est Neustria, i. e. Nova Austria, quæ nunc Francia nominatur.

ANNO DCLXI.

ANNO DCLXII.

ANNO DCLXIII. Constantinus Imperator de Constantinopoli Romam veniens, munera pretiosa ecclesiæ S. Petri obtulit.

ANNO DCLXIV. Lues magna.

REX Ercombertus, Deusdedit archiepiscopus, Ethelburga abbatissa, Boisilus monachus, & alii plures, obierunt.

ORDINATIO sancti Wilfridi.

ANNO DCLXV.

ANNO DCLXVI.

ANNO DCLXVII. Wirardus electus est in archiepiscopum Dorobernensem, qui Romam ad consecrandum missus, ibidem obiit; & dominus papa Theodorum monachum moribus & scientia clarum ordinans in archiepiscopum, eum cum Adriano abbe in Angliam mittit.

CONSTANTINUS imperator in balneo occiditur: successit filius ejus Constantinus.

VITALIANUS papa obiit: successit Adeodatus, qui sedit annis quatuor, mensibus duobus.

ANNO DCLXVIII.

ANNO DCLXIX. Theodorus archiepiscopus Ceddam Merciorum episcopum ordinat.

ANNO DCLXX. Osvius rex obiit: successit Egfridus.

ABBATIS S. PETRI DE BURGO.

3

SARACENI Siciliam deprædantur.

ANNO DCLXXI. Benedictus Biscob monasterium ad hostium Wiri fluminis fundat.

ANNO DCLXXII. Etheldreda regina sanctum velamen a sancto Wilfrido suscipit. Sanctus Ceda episcopus Merciorum obiit.

ANNO DCLXXIII. ¹ Conus papa anno uno mensibus sex.

THEODORUS archiepiscopus concilium apud Herford celebravit. Sancta Edeldritha fit abbatissa, constructo monasterio Ely.

ANNO DCLXXIV. Translatum est corpus sancti Benedicti abbatis in Gallias. Sanctus Guthlacus nascitur.

ANNO DCLXXV. Wlferus rex Merciorum omnium ydolorum cultum ex regione fugavit; cuius uxor sancta Ermenilda, soror sanctæ Erchongotæ, filia sanctæ Sexburgæ, peperit ei sanctam Wereburgam.

ANNO DCLXXVI. Sexta sancta synodus universalis Constantinopi celebrata est, legatis Agathonis papæ assidentibus cum imperatore. Centum & quinquaginta episcopi interfuerunt.

ANNO DCLXXVII. Ethelredus rex Merciorum Canciam vastat. Beda nascitur.

WLFRIDUS Romam pergens, per tempestatem in Frisiā jactatus, unde Christum Frisonibus prædicabat.

ANNO DCLXXVIII.

ANNO DCLXXIX. Post Leonem papam Benedictus Romæ sedid: iste fuit sanctissimæ vitæ & paupertatis ardens amator.

Sancta EDELDRITHA obiit; cui successit Sexburga.

ANNO DCLXXX. Hilda abbatissa obiit.

TEMPORE Ethelredi regis Mercia in quinque parochias est divisa per Theodorum archiepiscopum & Joannem Romanum archicantorem & legatum.

ANNO DCLXXXI.

ANNO DCLXXXII. Ansbertus Rothomagensis obiit.

ANNO DCLXXXIII. Litera dominicalis D.

ANNO DCLXXXIV. Benedictus Papa obiit.

EGFRIDUS rex Hiberniam vastat.

---

¹ Alias Donus.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCLXXXV. Johannes papa; Constantinus imperator obiit: successit Justinianus filius ejus annis decem.

EGFRIDUS rex obiit: successit Alfridus frater ejus.

LOTHARIUS Cantiorum rex obiit.

PESTILENTIA depopulata est Britanniam.

ORDINATIO sancti Cuthberti episcopi Dunelmensis.

ANNO DCLXXXVI. Wilfridus ecclesiæ suæ restauratur.

ANNO DCLXXXVII. sanctus Cuthbertus obiit.

KILIANUS Wirzeburgensis episcopus claruit.

ANNO DCLXXXVIII. Sergius papa sedit annis tredecim mensibus novem.

PIPPINUS, filius Ansegili major domus regis, Francos rex.

ANNO DCLXXXIX. Cedwalla Rex, Abendon incepit, & pergens Londoniam, baptizatus est, & adhuc in albis obiit ibidem; cui in regnum successit Yne, qui Glastoniam restauravit.

JUSTINIANUS imperator pacem cum Saracenis fecit annis decem.

ANNO DCXC. Theodorus archiepiscopus obiit. Hucusque fuerant archiepiscopi Romani.

ANNO DCXCI. Sergius papa, ut in fractione dominici corporis Agnus a clero decantaretur, instituit.

Sanctus WILFRIDUS iterum ab episcopatu expellitur.

ANNO DCXCII. sanctus Willebrordus Frisiæ Christum prædicabat.

Sanctus EGWINUS Wiciorum fit episcopus, qui paucis annis labentibus monasterium Eveshamiæ fecit.

ANNO DCXCIII. Brithewaldus archiepiscopus Dorobernensis.

Sanctus ANSBERTUS Rothomagensis archiepiscopus obiit.

ANNO DCXCIV. Justinianus imperator imperio pellitur.

ANNO DCXCV. Translatio sanctæ Etheltrithæ virginis.

ANNO DCXCVI. sanctus Willebrordus archiepiscopus Frisiæ ordinatur.

ANNO DCXCVII. sanctus Guthlacus tonsuram clericalem accepit.

ANNO DCXCVIII. sanctus Bertinus obiit.

ANNO DCXCIX. sanctus Guthlacus apud Croylondiam vitam anachoreticam ducere cepit, anno ætatis suæ vicefimo sexto.

ANNO

ANNO DCC.

ANNO DCCI.

ANNO DCCII.

ANNO DCCIII. Sergius papa obiit; successit Johannes. Beda librum de temporibus composuit.

ANNO DCCIV. Ethelredus rex Merciorum, factus monachus apud Bardeney, Conredo regnum reliquit. Sanctus Aldelmus episcopus claruit.

ANNO DCCV. Herebertus rex Longobardorum multa patrimonia a prædecessoribus suis ablata i restituit, & donationem istam aureis literis notavit. Alfridus rex Northanhumbrorum obiit. Ordinatio sancti Guthlaci. Justinianus imperator, sed exul, auxilio regis Bulgariorum in imperium restitutus est, regnavitque annis sex. Leonem ac Tiberium, aliosque suæ expulsionis cooperatores, Gallicano etiam patriarcha exoculato, loco ejus Cirum substituit.

ANNO DCCVI. litera dominicalis C.

ANNO DCCVII.

ANNO DCCVIII. Sisinius papa mense uno; cui successit Constantinus.

ANNO DCCIX. sanctus Aldelmus obiit. Sanctus Wlfridus obiit. Conredus rex Merciorum, & Offa rex orientalis Saxoniæ Romam adeuntes, monachatum ibi suscepereunt; cum quibus & sanctus Egwinus illuc veniens Evesham monasterium suum apostolicis privilegiis munivit.

ANNO DCCX. litera dominicalis E.

ANNO DCCXI. Philippicus a populo in imperatorem electus Justinianum occidit, imperans pro eo anno uno, & mensibus sex: Iste literas pravi dogmatis papæ misit, quas condemnavit.

ANNO DCCXII. Anastasius Philippicum oculis privans, regnavit annis tribus. Hic literas papæ Constantino mittens, se catholicæ fidei propugnatorem testatur & filium.

ANNO DCCXIII.

ANNO DCCXIV. Sanctus Guthlacus obiit feria quarta in ebdomada pasca. Litera dominicalis erat G.

ⁱ Romanæ sedi.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCXV. Constantinus papa obiit: successit Gregorius. Pippinus filius Ansegisi obiit; cui successit Karolus dictus Tuditus.

ANNO DCCXVI. Celred Rex Merciorum obiit: cui successit Ethelbaldus, qui fundavit monasterium Croylandiæ. Ethelredus, quondam rex, abbas de Bardeney, obiit.

ANNO DCCXVII. Sanctus Egwinus Wicciorum episcopus obiit: successit Wlfridus adhuc eo vivente & volente electus.

ANNO DCCXVIII. Litera dominicalis erat B.

ANNO DCCXIX.

ANNO DCCXX. Saraceni Constantinopolim obsidebant.

ANNO DCCXXI. Litera dominicalis erat E.

ANNO DCCXXII. Sanctus Johannes Eboracensis archiepiscopus apud Beverlacum obiit.

ANNO DCCXXIII. Saraceni confusi de obsidione Constantinopolitana recesserunt.

ANNO DCCXXIV.

ANNO DCCXXV. Hoc anno Beda compotum suum fecit. Withredus rex Canciæ obiit.

ANNO DCCXXVI.

ANNO DCCXXVII.

ANNO DCCXXVIII. Yne rex occidentalis Saxoniæ, relicto regno Aldelardo, Romam proficiscitur, & ibi pauper Christi moratur, & moritur.

ANNO DCCXXIX. Duo cometæ prope solem mense Januarii apparuerunt. Vir Domini Egbertus, Anglicus natione, qui sanctum Willebrordum ad Frisiæ miserat, obiit in Hibernia. Offricus rex Northumbrorum obiit.

ANNO DCCXXX.

ANNO DCCXXXI. Brithwaldus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Tatwinus. Gregorius papa obiit: successit alter Gregorius.

ANNO DCCXXXII.

ANNO DCCXXXIII. Luthbrandus rex Longobardorum irruptionem Saracenorum timens, reliquias sancti Augustini Ticinis transtulit.

ANNO DCCXXXIV. Tathwinus archiepiscopus Cantuariensis obiit; cui successit Nothelmus Londoniensis episcopus.

ANNO DCCXXXV. Beda venerabilis Doctor obiit.

ABBATIS S. PETRI DE BURGO.

7

ANNO DCCXXXVI. Bissexus erat, & pro A litera dominicali facta est B.

ANNO DCCXXXVII.

ANNO DCCXXXVIII.

ANNO DCCXXXIX.

ANNO DCCXL.

ANNO DCCXLI. Leo Imperator obiit: successit Constantinus filius ejus. Karolus Tudites obiit; successit Pippinus filius ejus: hic de majore domus regiae factus est rex Francorum. Item defuncto Nothelmo archiepiscopo Cantuariensi, successit Cuthbertus episcopus Herefordensis.

ANNO DCCXLII. Gregorius papa obiit: successit Zacharias.

ANNO DCCXLIII.

ANNO DCCXLIV. Rex Ethelbaldus a Bonifacio Magunto-
no episcopo ammonitus, concilium, præsidente Cuthberto archi-
episcopo, fieri fecit, & libertates ecclesiæ novo privilegiavit.

ANNO DCCXLV. Karlomannus, regno relicto Pippino
fratri suo, Romam adiit, & in monte Soracte monachum se
fecit.

ANNO DCCXLVI. Pippinus de subregulo factus est rex
Francorum, papa Zacharia id fieri decernente.

ANNO DCCXLVII.

ANNO DCCXLVIII.

ANNO DCCXLIX.

ANNO DCCL. Pippinus decreto Zachariæ papæ in impera-
torem inungitur a Bonefacio Maguntino archiepiscopo: unde
secundum locum post dominum papam obtinet Maguntinus.

ANNO DCCLI.

ANNO DCCLII. Zacharias papa obiit: successit Stephanus.

ANNO DCCLIII. Stephanus papa cum Karlomanno mona-
cho in Franciam veniens, auxilium a Pippino contra Astulphum
regem Longobardorum implorat, & impetrat.

ANNO DCCLIV. Stephanus Papa unxit duos filios Pippini
in imperatores, Karlomannum & magnum Karolum, Parysius
quinto Kalendarum Augusti. Cuthbertus rex Westsaxonum
obiit.

ANNO DCCLV. Sanctus Bonefacius archiepiscopus Magun-
tinus in Frisia prædicans martyrizatur. Ethelbaldus rex Mer-
ciorum in Seggewald occiditur.

ANNO

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCLVI.

ANNO DCCLVII. Stephanus papa obiit: successit Paulus germanus frater ejus. Edbertus rex Northanhumbrorum, filio suo regno relieto, monachum se fecit.

ANNO DCCLVIII. Cuthbertus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Bregwinus.

ANNO DCCLIX. Pippinus Saxoniam ingreditur, & devastat.

ANNO DCCLX. Pippinus Vasconiam ingreditur, & Vandalarum exercitum occidit. Caput sancti Johannis Baptistæ Ambianis a Jerosolimis deportatum est.

ANNO DCCLXI. Ethelbertus rex Canciæ obiit.

ANNO DCCLXII. Pippinus Italiam intrat, bellum contra Astulphum agit, & subjugat.

ANNO DCCLXIII. Pippinus Astulphum apud Ticinum obfedit, redditisque castellis ac oppidis, quæ Romanis abstulerat, obsides cum sacramento non repetendi etiam reddit. Bregwinus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Jambertus abbas sancti Augustini.

ANNO DCCLXIV.

ANNO DCCLXV.

ANNO DCCLXVI. Translatio sanctorum Gorgonii & Nichasii in Franciam. Egbertus archiepiscopus Eboracensis obiit: successit Adelbertus. Studium literarum floruit apud Eboracum.

ANNO DCCLXVII. Pippinus finito bello Aquitanico contra Waifarium Ducem, Turonis orationis causa deinde ad sanctum Dionysium divertens, obiit.

ANNO DCCLXVIII. Paulus papa obiit: successit Stephanus. Pippino successerunt in regnum Franciæ duo filii, Karlomannus, & Karolus postea dictus pro multis victoriis magnus.

ANNO DCCLXIX.

ANNO DCCLXX.

ANNO DCCLXXI. Karlomannus obiit, totumque regnum ad Karolum devenit. Stephanus papa obiit: successit Adrianus.

ANNO DCCLXXII. Karolus, Hunoldo devicto, qui post Waifarium Aquitaniam invaserat, a papa Adriano contra Desiderium Longobardorum vocatus, regem illum longa obsidione cepit, & exilio trusit, ac Romanis omnia ablata restituit;

unde

unde Adrianus, convocato concilio centum quinquaginta & sex episcoporum, ei investituras ecclesiarum & successoribus suis concessit.

ANNO DCCLXXIII.

ANNO DCCLXXIV.

ANNO DCCLXXV.

ANNO DCCLXXVI. Karolus longo bello Saxones domat, quorum decem millia captiva transtulit de terra sua.

ANNO DCCLXXVII. Rex Merciorum Offa archiepiscopatum Dorobernensem in ¹ L . . . . d transferre gestiens, ab Adriano papa etiam pallium in plenitudinem dignitatis impetravit Adulfo ibidem præsidenti; optinuit etiam ut ejus essent suffraganei, episcopi Merciorum, Wigorniensis, Legerensis, Sindatensis, Herfordensis, Elmanensis, Carmucensis, aliquique episcopi orientalis [Angliæ]: Cantuariæ vero remanserunt quatuor, Londoniensis, Roffensis, Wintoniensis, & Salesberiensis. Iste rex Offa etiam in honorem sancti Albani celebre monasterium fundavit, ac multas ei terras dedit.

ANNO DCCLXXVIII. Karolus iterum adit & capit—²

ANNO DCCLXXIX.

ANNO DCCLXXX.

ANNO DCCLXXXI. Edelbertus archiepiscopus Eboracensis obiit: successit Embaldus.

ANNO DCCLXXXII. Karolus Romam adit, & ibidem a papa Adriano filius ejus Karlomannus baptizatus est, & Pippinus vocatus.

ANNO DCCLXXXIII. Kildegarda regina obiit, pro qua Karolus duxit Flastradam.

ANNO DCCLXXXIV. Kenulfus rex Westsaxonum occiditur.

ANNO DCCLXXXV. Karolus, matre sua Bertrada juxta patrem apud sanctum Dionysium sepulta, Italiam adit.

ANNO DCCLXXXVI. Signum crucis in vestibus hominum apparuit.

ANNO DCCLXXXVII. Danici piratæ Angliam cum tribus navibus primo venerunt, multarum seminarium calamitatum.

¹ Lichesfeld.

² Sic.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCLXXXVIII. Karolus Sclavos, qui Vulsti dicuntur, subegit.

ANNO DCCLXXXIX. Alwoldus rex Northanhumbrorum occiditur: successit Osredus.

ANNO DCCXC. Jambertus Dorobernensis archiepiscopus obiit: successit Adelardus. Osredus rex Northanhumbrorum occiditur. Ethelredus rex filius Molli de exilio rediens, Erdulfum ducem extra portam de Ripun occidit; cuius corpore in ecclesiam delato, psallentibus circa eum fratribus, post medium noctem vivus inventus est.

ANNO DCCXCI. Karolus Pannoniam adit, Avares & Hunnos vastat.

ANNO DCCXCII. Osredus rex, relinquente eum exercitu, ab Ethelredo occiditur.

ANNO DCCXCIII. Pippinus filius Karoli tonsoratur in monasterium, eo quod contra patrem conjurationem fecerit, sociis conjurationis occisis. Ethelbertus rex Estanglorum martyrizatur.

ANNO DCCXCIV. Hæresis Feliciana dampnatur. Fastrada defuncta, Karolus Luthgardam dicit.

ANNO DCCXCV. Adrianus papa obiit: successit Leo, iste erat sanctissimus ac eloquentissimus prædicator. Offa rex Merciorum obiit: successit Kenulfus, rex justissimus.

ANNO DCCXCVI. Romani in Letania majori . . . . . i capiunt, & erutis oculis linguaque abscissa recludunt, qui nocte per murum evadens, Karolum adit, eumque in imperatorem Romanorum inungit.

ANNO DCCXCVII. Litera dominicalis A.

ANNO DCCXCVIII. Civitas Londoniæ repentino igne cum multa hominum strage consumpta est.

ANNO DCCXCIX. Brorda princeps Merciorum, qui & Hildegila dicebatur, obiit.

ANNO DCCC. Karolus quarta vice Romam adit cum Leone [papa] multaque in curia ejus & republica stabilita [papam] clare videntem & plane loquentem sedi suæ restituit, ibique hymans a populo Romano in natali Domini Augustus acclamatatur.

---

¹ Leonem.

ABBATIS S. PETRI DE BURGO.

II

ANNO DCCCI. Defuncto Brithrico in Westsaxoniæ regnum successit Egbertus.

ANNO DCCCII. Kenulfus papæ Leonis consilio Adelardo archiepiscopo Dorobernensi cuncta, quæ rex Offa abstulerat, cum dignitate metropolitana, sedi Dorobernensi restituit.

ANNO DCCCIII. Karolus apud Maguntiacum ultra Rhenum pontem quingentorum passuum fecit. Adelardus archiepiscopus obiit; cui successit Wlfredus.

ANNO DCCCIV. Sanctus Egidius floret apud Francos.

ANNO DCCCV. Leo papa in Franciam venit, a quo & Wlfredus archiepiscopus pallium suscepit.

ANNO DCCCVI. Karolus Karoli filius Boemiam vastat, rege eorum Leone occiso. Erdulfus rex Northanhumbrorum a suis desertus est, unde diu sine rege fuerunt.

ANNO DCCCVII. Cuthredus Cantuariorum rex obiit: successit Baltredus.

ANNO DCCCVIII. Karolus magnus in eleemosynis & omnibus virtutibus se exercet.

ANNO DCCCIX. Litera dominicalis G.

ANNO DCCCX. Reliquiæ sancti Bartholomæi a Liparis Bannetum transferuntur. Pippinus Karoli filius moritur.

ANNO DCCCXI. Karolus primogenitus imperatoris obiit. Ipse vero imperator vestes & thesauros in tres partes dividens, duas partes viginti metropolitaniæ ecclesiis in regno suo dedit.

ANNO DCCCXII. Kenulfus, inter cætera quæ gloriose gesit, in dedicatione ecclesiæ Winchelcumb Edbricum Cantuariorum regem captum in bello manumisit.

ANNO DCCCXIII. Karolus imperator, habito communi consilio, Ludovicum filium suum in imperatorem coronavit, nec multo post obiit, & Aquisgrani sepelitur.

ANNO DCCCXIV. Litera dominicalis A. Egbertus rex occidentalium Saxonum ab oriente in occidentem super vicos irruit, nec erat qui resistere potuit. Teodulfus quondam abbas Floriacensis inde episcopus Aurelianensis composuit versus, *Gloria, Laus, &c.*

ANNO DCCCXV. Ludovicus in patrissare studet, in bonis degenerare negat.

ANNO DCCCXVI.

ANNO

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCCXVII. Leo papa obiit: successit Stephanius; hic in Franciam veniens, Ludovicum in imperatorem inunxit, Irmengardamque reginam Augustam cognominavit.

ANNO DCCCXVIII.

ANNO DCCCXIX. Kenulfus rex Merciorum obiit, relicto filio septenni Kenelmo, qui fraude uxoris & nutricii sui in sylla martyrizatur.

ANNO DCCCXX. Stephanus papa obiit: successit Pascalis. Ludovicus, mortua Irmengarda, duxit in uxorem Judith filiam Wlfi ducis Bavariæ; ex Irmengarda habuit tres liberos, Lotharium, Pippinum & Ludovicum.

ANNO DCCCXXI. Keolwlfus de regno Merciorum expellitur: successit Bernulfus.

ANNO DCCCXXII. Bernulfus rex Merciæ, sed intrusor, biennio regnabat, ab orientalibus Anglis in bello peremptus.

ANNO DCCCXXIII. Egbrithus rex Westsaxonum omnes regulos Angliæ, aut conterit, aut sibi subicit; hoc ipse primus omnium aggressus est. Ludecanus successit Bernulfo.

ANNO DCCCXXIV. Eugenius papa. Ludecanus, rex Merciorum, & propinquus Bernolfi, dum prædecessorem suum ulcisci vellet, ab orientalibus eisdem occisus est.

ANNO DCCCXXV. Wiglasius rex Merciorum post Ludecanum cœpit regnare.

ANNO DCCCXXVI. Nascitur sanctus Swithunus.

ANNO DCCCXXVII. Valentinianus papa. Ludovicus Haroldum Danorum regem sacro fonte levavit, & Judith reginam uxorem ejus suscepit. Egbertus rex occiditur.

ANNO DCCCXXVIII. ¹ Saxorum motus pietate concessit regnum Merciæ Wiglasio, quem bello conquisierat. Item North-Wallenses eodem anno subjugat.

ANNO DCCCXXIX. Ludovicus dedit filio suo Karolo ex Judith Alemanniam, Retiam, & partem Burgundiæ, indignantibus Lothario, Ludovico, & Pippino fratribus ejus.

ANNO DCCCXXX. Gregorius ²

ANNO DCCCXXXI. Pippinus privare patrem regno nititur, eo quod Karolum ex Judith genitum cæteris prædilexit. Judith novercam tanquam adultero fœdatam cum duobus filiis ejus

¹ *Supple* Egbertus rex occidentalium.

² *Adde* papa.

in monasterio recludens; sed imperator, mendacii malitia deprehensa, uxorem suam præcepto Gregorii papæ ad thorum revocavit.

ANNO DCCCXXXII. Bernardus dux coram imperatore se purgavit.

ANNO DCCCXXXIII. Filii imperatoris, patre capto & incarcerato, regnum inter se partiuntur.

ANNO DCCCXXXIV. Egbertus cum quinque & triginta navibus Danicorum piratarum configens vincitur apud Karrum.

ANNO DCCCXXXV. Ludovicus patrem liberat, & Lotharium bello fugat. Danos cum magna classe in Cornubia applicantes Egbertus ingenti prælio fudit.

ANNO DCCCXXXVI. Egbertus obiit. Successit Ethelwolfus, qui & Ethulphus; hunc quidam dicunt episcopum Wintonensem, quidam subdiaconum & de ecclesia captum, papa consentiente, Regem factum.

ANNO DCCCXXXVII. Dani crebris irruptionibus Angliam infestant.

ANNO DCCCXXXVIII. Rabanus in Almannia floret. Wiglastus rex Merciorum obiit; successit Berwlfus.

ANNO DCCCXXXIX. Dani passim per Angliam multas cædes agunt.

ANNO DCCCXL. Ludovicus imperator obiit: Successit in imperium Lotharius filius ejus. Herbertus Consul pugnabat contra Danos in Erstwar, a quibus ibidem occisus est.

ANNO DCCCXLI. Litera dominicalis B. Dani prædati sunt Cantiam & Londonias. Natus est sanctus Edmundus postea rex orientalium Anglorum.

ANNO DCCCXLII. Karolus, & Ludovicus, Lothario ferocissimo bello victo, regni portionem suscipiunt. Pippinus Aquitaniam, Karolus Franciam, Ludovicus vero Germaniam & Saxoniam, Lotharius ipse Romam & Italiam ac Lotharingiam optimuerunt.

ANNO DCCCXLIII. Adulphus filius Regis in bello a Danis victus est.

ANNO DCCCXLIV. Sergius ¹

¹ Supple papa.

ANNO DCCCXLV.

ANNO DCCCXLVI.

ANNO DCCCXLVII. ¹ Alstanus episcopus Somerset & dux Domnoniæ Osredus contra Danos pugnantes fuerunt victores apud ² Predresmunde.

ANNO DCCCXLVIII. Rabanus Fuldensis abbas obiit.

ANNO DCCCXLIX. Wistanus filius Wimundi filii Wiglavii regis, a Berredo Bernulfi regis Merciorum filio cognato suo in vigilia pentecostæ martyrizatur.

ANNO DCCCL.

ANNO DCCCLI. Ingens paganorum exercitus Thamesem fluvium intrantes cum trecentis & quinquaginta navibus Cantuariam & Lundonias deprædati sunt; regem Merciorum Bernulphum fugant, sed ab Ethulpho filioque suo Ethelredo bello du-
rissimo fugantur.

ANNO DCCCLII. Rex Merciorum Berwlfus obiit: succe-
dit Burgredus.

ANNO DCCCLIII. Leo Papa. Ethelwlfus filius Alfredum mittit cum magno apparatu Romam, quem dominus papa in regem unctionis, in filium adoptivum confirmavit. Contra Danos magno dispendio pugnatum est hoc anno in insula de Taneth nominata.

ANNO DCCCLIV. Dux Cantiæ Alcherus & Huda dux oc-
ciduntur.

ANNO DCCCLV. Lotharius, convocatis imperii principi-
bus, inter filios suos tres regnum suum partitur. Ludovico Italiam, quem & imperatorem nominat, Lothario Lotharin-
giæ, Karolo Hesforum provinciam & Galliam Belgicam de-
dit, & statim ³ Prunam monasterium ingressus, cito obiit.
Dani in insula Schepeie hyemabant. Ethelwlfus decimas pri-
mus Anglorum Deo dedit.

ANNO DCCCLVI.

ANNO DCCCLVII. Ethelwlfus rex obiit: Ethelbaldus suc-
cessit.

ANNO DCCCLVIII. Ethelbaldus & Ethelbertus fratres reg-
num inter se partiuntur.

---

¹ Dux Eanulfus cum Sumerfetensibus, & Ealstanus Scireburnensis episcopus, & dux Osricus cum Dorcestrensisibus, ad ostium fluminis Pedridan, &c. *Florent. Wigorn.* ² Predresmuthæ. ³ Prumiam. *Mar. Scot. & Flor. Wig.*

ANNO DCCCLIX. Sanctus Edmundus orientalium Anglorum suscepit regnum.

ANNO DCCCLX.

ANNO DCCCLXI. Ethelbaldus rex obiit: cui successit Ethelbertus frater suus; qui etiam post obitum patrici sui Adestani regnum Cantiæ acceperat.

ANNO DCCCLXII.

ANNO DCCCLXIII.

ANNO DCCCLXIV. Sanctus Swithunus obiit. Sanctus Nicolaus papa Lotharium imperatorem uxorem propter adulteram repudiare molientem coegerit legitimum servare conjugium. Pagani in Taneth hyemabant, pacto fœdere cum Cantuaricis, sed factio.

ANNO DCCCLXV.

ANNO DCCCLXVI. Ethelbertus rex obiit: successit Ethelredus frater ejus. Erant hiis temporibus gravissimæ afflictiones, paganis undique irrumptibus, qui Northumbriam invadentes, Eboracum occupant, Estantiam depopulantur, Merciam intrant subjugantes, apud Notyngham hyemabant.

ANNO DCCCLXVII. Osbrith & Ella reges Northumbrorum occiduntur.

ANNO DCCCLXVIII. Burgredus rex Merciorum per Danos expulsus est, ut apud Nothingham hyemarent.

ANNO DCCCLXIX. Exercitus paganorum, Mercia relicta, Eboracum repetebat, ibidem hyematurus.

ANNO DCCCLXX. Pagani Eboracum relinquentes, in Lindesay navigio applicant, vi patriam depopulantes, etiam monasterium de Bardney, monachis omnibus absque ulla misericordia interfectis, ignibus tradiderunt; pertransiunt esque in Kesteven, omnia conterunt, perimunt, & incendunt. Contra quos cum comes Algarus dictus junior colligeret exercitum, contraxit universam juventutem Heylandiæ, ipse duoque milites senescalli sui Wibertus & Lefricus (de quorum nominibus, adhuc villis, in quibus manserant, nomina retinentibus, senes & rustici relicti vocabula dederant, scilicet Wyberton, id est, villam Wiberti, & Lefrichton, id est, villam Lefrici, appellantes) una cum cohorte Croylandensis monasterii, videlicet, ducentis bellatoribus robustissimis, eo quod maxima pars illorum de fugitivis fuerat (quibus præfuit frater Tolius, monachus laicus ejusdem monasterii, miles ante suam conversionem per

totam Merciam in armorum exercitio nominatissimus ; sed tunc amore cœlestis patriæ, relicto sæculo, spirituali militiæ apud Croyland mancipatus) contrahebat etiam secum de Depyng, Langtoft, & Baston, circa trecentos viros fortes & aptos ad bellum. Insuper Morcardum dominum cum familia sua, quæ fortissima fuit & numerosa, occurrenteque vicedomino Lincolnia nomine Osgoto, veterano ac validissimo bellatore, cum cuneo Lincolnensi, numero quingenti, omnes collecti in Kestiven, in festo sancti Mauritii martyris, bellum cum paginis commiserunt ; & largiente Domino victoram, occisis tribus regibus cum ingenti multitudine paganorum, Christiani cædentes barbaros usque ad portas tentiorum suorum persequebantur ; ubi cum acerrime restiterunt, nox bellum dirimit, & invictissimus comes suum exercitum revocavit.

VENERUNT in ipsa nocte in castra paganorum omnes cæteri reges de patria, qui dividentes inter se provinciam ad depredandum processerant, scilicet, Godron, Baseg, Oskitell, Halfdenne, & Hamond ; & totidem comites, scilicet, Frena, Unguar, Ubba, & uterque Sidrok, senior & junior, cum suis exercitibus, & præda magna nimis, mulierumque ac parvulorum multitudine infinita ; quorum adventu cognito, pars magna Christianorum timore perterrita, noctanter diffugit, & remanserunt cum prædicto comite ac ducibus suis de octo milibus virorum vix duo millia ; cum quibus summo diluculo, auditis divinis officiis, & sumpto sacro viatico, omnes ad moriendum pro Christi fide, patriæque suæ defensione paratissimi, in campum contra barbaros processerunt. Et videns validissimus comes suum exercitum nimis imminutum, statuit iterum fratrem Tolium cum suis quingentis viris, eo quod fortissimi fuerant, in dextro cornu, assignans ei alam etiam fortissimam, illustrem militem Morcardum de Brunne, cum omnibus qui ejus vexillum sequebantur : inclytum vero vicedominum Lincolnia Osgotum cum suis quingentis in cornu sinistro posuit, donans ei alam strenuam, scilicet, militem Hardingum de Rehalle cum omnibus Stanfordiensibus, eo quod omnes juvenes erant, & nimium bellicosi. Ipseque cum suis senescallos in acie media versabatur, utriusque cornu, cum necesse fuerit, affuturus. Dani vero pro cæde suorum exeunt magis efferati, summo mane sepelientes tres reges suos in villa, quæ antea Laundon vocabatur, nunc vero pro trium regum Danorum sepul-

sepultura, Threkingham nuncupatur, scilicet quatuor reges & octo comites; nam duo reges, & quatuor comites castra sua, & captivos suos conservabant. Porro Christiani pro paucitate sua in unum cuneum congregati, contra sagittariorum impetum durissimam testudinem clypearum, & contra violentiam equitum densissimam aciem lancearum, omnes optime instructi a ducibus suis, tota die statione immobili praetendebant. Cumque sic invicti usque ad vesperam perdurassent, ac adversariorum sagittarii tela sua in vacuum perdidissent, equitesque jam longo labore lassati, deficere inciperent, barbari ex condito fugam fingentes, campum relinquere cœperunt; quod videntes Christiani, ducibus suis invitatis, ac multum dissuadentibus, aciem suam dissolvunt, & persequendo paganos dispersi per planiciem, sine ordine ducumque custodia, dividuntur; revertentes autem barbari, tanquam leones in paucas oviculas pro libito debacchantur. Strenuissimus comes Algarus, præclarissimique milites prædicti, & frater Tolius, in quodam campi tumulo cætera planicie aliquantulum altiore in orbem conserti, barbaros arietantes diutissime sustinebant. Cumque præfatus comes illustrissimus, & imperpetuum nominandus Algarus, prætactique duces robustissimi, omnes robustos sui exercitus cecidisse cernerent, in confertissimum cumulum corporum Christianorum simul erumpentes, ibique pro viribus, quicunque accessisset, suum sanguinem vindicantes, tandem innumeris confossi vulneribus super fratrum suorum cadavera corruerunt. Pauci juvenes de Sutton & de Gedney, projectis armis, in vicinam sylvam vix evadentes, proxima nocte sequenti Croyland ingressi, stragem Christianorum, & fratris Tolii, totiusque cohortis suæ interencionem, dum abbas Theodorus, & conventus suus suas vigilias matutinas persolverent, lugubri ac lacrimabili ejulatu ad ostium ecclesiæ nunciabant.

CUNCTIS itaque de nuncio confusis, abbas retentis secum senioribus monachis & paucis infantibus (forsitan illorum imbecillitas ad pietatem barbaros inclinaret) non recolens illud poeticum,

Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur :

Omnes fortiores & adolescentiores, assumptis secum sacris reliquiis monasterii, aliis etiam jocalibus, cartis & mumentis, &c.

VOL. I.

F

Barbari

CHRONICON JOHANNIS

Barbari eandem indignati, quod speratos thesauros non invenissent, universa sanctorum corpora de tumulis effractis miserabiliter contracta, immisso igne, die tertio, more suo, cum ecclesia & omnibus monasterii officinis & ædificiis, septimo Kalendarum Octobris funestissimi combusserunt.

QUARTO die tandem, cum animalium & jumentorum innumeros gregibus, versus Medeshamstede transmigrabant, ubi patriam collectam infra monasterium, portasque obseratas offendentes, sagittariis ac machinis undique muros aggrediuntur. Secundo assultu paganis irruptentibus, Lubba frater Hubbæ comitis jactu lapidis graviter lœsus corruit in ipso introitu, & manibus satellitum suorum portatus in tentorium fratris sui, etiam de vita desperatus est. Unde Hubba supra modum ira æstuans, & maxime in monachos efferatus, omnes sanctæ religionis scheme vestitos manu sua interfecit; cæteri in cæteros grassabantur; nemo de toto monasterio salvatus est; tam venerabilis pater abbas Hedda senex valde, quam monachi sui universi cum omnibus ¹ . . . . . Monitus est tunc frater Turgarus per Sidrok comitem dominum suum, ne in aliquo loco unquam Hubbæ comiti obviaret. Altaria omnia suffossa, monumenta universa confracta, sanctorum librorum ingens bibliotheca combusta, cartarum monasticarum immensa copia disperita, sanctorum virginum Kyneburgæ, Kyneswitæ ac Tilbæ preciosa pignora pedibus conculcata, muri funditus eversi, ipsa ecclesia cum omnibus cæteris ædificiis concremata, per totam quindenam sequentem jugi incendio conflagrabat.

PORRO quarto die cum prædis innumeris de tota patria congestis, exercitus congregatus versus Huntingdoniam procedebat: cumque duo comites Sidrok senior & junior in transitu fluviorum ad tutandam caudam totius exercitus semper ultimi proficiscerentur, totusque exercitus eorum fluvium de Neene salvus pertransisset; ipsi tandem transeuntes, in gurgite fluvii ad lœvam pontis lapidei profundissimo duos currus immensis opibus, & varia supellectili onustos, cum omnibus jumentis demersis, & antequam extrahi poterant, enecatis, subito infortunio perdiderunt: occupata itaque tota familia junioris Sidrok ad extrahendum dictos currus, ut in alia plaustra & vehicula

¹ Supple ex Ingulpho, compatriotis occiduntur.

prædas contentas plures solliciti transmutarent, frater Turgarus per fugam elapsus in proxima parietina, perque totam noctem ambulans, summo diluculo Croyland ingressus est. Invenit ergo fratres suos commonachos de Ankarig pridie redisse, & ad extinguendum ignes adhuc in multis monasterii locis durantes fortissime insudare: quem cum sanum & incolumem cernerent, aliqualiter confortati, sed audientes ab eodem, quibus in locis tam abbas eorum, quam cæteri confratres & seniores eorum occisi jacebant, & quomodo omnia sanctorum sepulchra, & i fundamenta, sacraque volumina cum corporibus sanctorum confracta fuerant & combusta, inæstimabili dolore omnes contristati sunt; planetusque & ploratus diutissime factus est. Tandem lacrymis satiati, ad extinguendum incendia revertuntur: egerentes vero ruinam tecti ecclesiæ suæ, circa magnum altare corpus venerabilis patris Theodori abbatis reperierunt; erudertoque monasterio toto cum longo maximoque labore, & de cineribus aliisque immunditiis juxta possibilitatem temporis expurgato, de inter eos pastore eligendo invicem colloquuntur; celebrataque electione, venerabilis pater Godricus omnium consensu, licet invitus & multum renitens, abbas tandem est effectus: ad quem veniens venerabilis senex prior de Ankarig Toretus, ac ejus supprior dominus Tisa, ambo anachoritæ sanctissimi devotissime supplicabant, quatenus assumptis secum fratribus quibusdam dignaretur Medeshamstede adire, & abbatis sui & aliorum confratrum suorum corpora, feris ayibusque adhuc obnoxia & insepulta, Christianæ sepulturæ charitatis intuitu commendare. Obtemperans itaque precibus illorum venerabilis abbas Godricus, cum multis fratribus, inter quos frater Turgarus aderat, occurribus eis ibidem omnibus fratribus de Ankarig, Medeshamstede adiit: & multo sudore omnia monachorum dicti monasterii corpora comperta, numero octoginta quatuor, in medio cœmeterio dicti monasterii, contra frontem ecclesiæ quondam orientalem, scilicet, in uno latissimo tumulo ad hoc aptato, in festo sanctæ Ceciliæ virginis sepelivit; ponens etiam super corpus abbatis, in medio filiorum suorum quiescentis, petram pyramidalem tres pedes in altitudine, & tres in longitudine, & unum in latitudine continentem, in-

scriptasque imagines abbatis, ac monachorum suorum circumstantium gestantem; quam in memoriam monasterii destructi Medeshamsted deinceps omnes vocari consenserunt; & omni anno, quamdiu vixit dictus abbas Godricus semel locum visitans, superque petram i sanctum tentorium figens, pro animabus ibidem sepulchorum missas per biduum devotione continuo celebravit. Jacebat enim regia via per medium dicti cœmeterii, habens dictam petram ascendentibus de prædicto ponte lapideo versus Hoyland ad dextram, & crucem lapideam similiter imagine Salvatoris insculptam, quam prædictus abbas Godricus tunc ibidem posuit, ad sinistram; ut transeuntes viatores, memores sanctissimi monasterii, pro animabus fidelium in ipso cœmeterio quiescentium preces Domino solverent, & a maleficiis ac latrociniis in sancti monasterii parietinis nullo modo patrandis, saltem pro Christi reverentia continerent.

TUNC etiam dominus Toretus prior de Ankarig per fratrem Turgarum edoctus, quomodo & in quo angulo ecclesie sanctissima pignora beatarum virginum Kyneburgæ, &c. per paganos projecta & conculcata, sed per prædictum fratrem Turgarum, prout potuit, reverenter recollecta fuerant, & imposta, de communi via, prædictas reliquias secum assumpsit, & cum fratribus suis ad Ankarig rediens, honorificentius quam potuit, in suo oratorio collocavit. Pagani vero de Medeshamsted exeuntes, ac deprædantes provincias usque ad Cantabrigiam, monasterium sanctimonialium celeberrimum in Eliensi insula situatum, omnibus inventis in eo tam virginibus quam viris crudeliter interemptis, catallis ac immensis divitiis, de tota patria pro loci securitate allatis, sed per barbaros tunc direptis, ignibus ultimo tradiderunt; & transeuntes in Eastangliam, &c. regem ejusdem provinciæ sanctissimum Edmundum captum per eosdem ad quendam stipitem alligatum, tanquam signum ad sagittam, telis suis & sagittis aggressi, horrida crudelitate profide Christi & patriæ suæ defensione decollantes, martyrizaverunt. Sic tota Estanglia ab eis obtenta & occupata, ibidem per totam hyemem residebant, &c.

ANNO DCCCLXXI. Dani Westsaxoniam petentes, cum rege Ethelredo, & fratre suo Alfredo varia fortuna prælia gran-

dissima gesserunt; in quibus cæsis regibus eorum Bassleg, Oskitell, & comitibus multis, *viz.* utroque Sidrok, seniore & juviore, Frena comite, Osbern & Harrald, cum maxima multitudo paganorum, Christiani victoriam sunt adepti. Goredus autem rex Merciorum hoc intermedio cum Britonibus occupatur, qui cum maxima multitudine occidentalem partem regni sui Merciæ inquietabant, audiensque Danos plagam ejus orientalem plaga miserabili percussisse, venit Londonias, & contraacto maximo exercitu, pertransiens per regni sui pagos orientales, suo fisco totam Heliensem insulam applicavit: procedens etiam in patriam Gyrviorum, omnes terras dicto monasterio de Medeshamsted pertinentes in manum suam cepit; scilicet, quicquid inter Stanford, Huntingdon, & Wisebek dicto monasterio quondam pertinuerit; remotiores vero terras sparsim per patrias jacentes stipendiariis militibus exercitus sui dedit. Idem fecit de terris S. Pege de Pegekyrk; quasdam sibi retinuit, quasdam militibus donavit: Idem fecit de terris sancti Guthlaci de Croyland; quasdam dedit, quasdam confiscavit, nil præter insulam & . . . . . mariscos monachis reliquit.

ANNO DCCCLXXII. Alfredus quartus & minimus Adelwphi filius, post Ethelred fratrem suum, qui quinque annis regnaverat, successit; hic est Alfredus, qui quondam Romam cum patre adiens, a papa Leone inunctus erat per sanctissimam prophetiam aliquando regnaturus: postea coronatus, sapientiæ sive tanta reliquit monumenta, quod omnium virtutum sacra-rium, insuper artium liberalium reconditorum unice prædicitur, qui licet bello paganorum & variis propriæ carnis infirmitatibus assidue vexaretur, animo tamen semper potioribus inhibabat. Sanctum namque Grimbaldum aliosque literatisimos doctores virosque sanctissimos de Francia sibi ascivit; plures etiam de Mercia, & de Scotia, ac Hibernia, quosunque scientia sacrarum literarum pollere novit, in regnum suum alliciens, honoribus ampliavit: inter quos & Werefridus, quem Wiciorum ecclesiæ præfecerat, dialogum Gregorii in linguam Saxoniam transtulit, talium ergo virorum doctrina & collatione cereberrima indies in sapientia crescebat, in tantum ut in brevi omnium librorum sacrarum scripturarum notitiam haberet, & nonnullos in suum Saxonicum transferret: insuper omnium hostium triumphator Danos omnes sub jugum semper haberet.

Ipse primus terram in provincias & comitatus, comitatus vero in centurias, quas nunc hundredas dicimus; & in decurias, quas nunc tithingas vel thrithingas vocamus, distribuebat: *omnis etiam diei naturalis dividebat in tria octonaria juxta mensuram & metam cuiusdam cerei jugiter in capella sua coram sanctorum reliquiis ardentes, & dicta tria octonaria designantur; in quorum primo, videlicet a summo mane usque ad plenam .... sextam diei divino servitio vacabat; in secundo octonario consiliis ac negotiis regni sui intendebat; in tertio vero corporis sui necessitatibus indulgebat. Familiam suam etiam in tres turmas dividens, post unum mensem quilibet ad sua dimittebat, & alia turma succedebat regis ministerio per mensem servitura.

ANNO DCCCLXXIII. Warmacia fulmine comburitur.

ANNO DCCCLXXIV. Ludovicus Imperator 1 .... Carolus senior, filius Ludovici, Romam adiens donariis abundantissimis, ex rege factus imperator est.

ANNO DCCCLXXV. Pagani, tota Mercia sibi subiecta, se diviserunt: pars sequuta est Halsdrum in Northumbriam, eam subjicientes; pars reliqua cum tribus regibus apud Cantabriam hyemarunt.

ANNO DCCCLXXVI. Halfdene 2 .... & sibi Northumbriam partiens 3 .... incolere coepit. Rollo cum 4.... Normanniam penetravit.

ANNO DCCCLXXVII. Pagani, centum & viginti navibus tempestate demersis, apud Exoniam refederunt.

ANNO DCCCLXXVIII. Alfredus rex paganos miraculose superat; ut datis ad libitum obsidibus, aliqui terram abjurarent, quidam baptizarentur.

ANNO DCCCLXXIX. Pagani Cirencestriam adeunt: exercitus eorum ingens de partibus transmarinis, flumen Thamense intrans se eis jungit.

ANNO DCCCLXXX. Pagani Estangliam adeuntes, eam inhabitare coeperunt; reliqui Franciam navigant, & de pedestribus omnes equites fuerunt.

ANNO DCCCLXXXI. Karlmannus rex Bavariæ, pater Arnulphi, imperator obiit; regnum ejus frater occupans Ludovicus, Karolo Carinthiam concedit.

* Ita MS. 1 *Supple* obiit. 2 *Supple*, rex suis. 3 *Adde* illam. 4 *Lege*, suis.

ANNO DCCCLXXXII. Karolus totam Italiam & Longobardiam sibi subjiciens, Romam venit, & a papa Johanne ac senatu favorabiliter receptus, imperator unctus est.

ANNO DCCCLXXXIII. Ludovicus frater imperatoris obiit.

ANNO DCCCLXXXIV. Ludovicus filius Balbi obiit. Martinus papa partem dominicae crucis Alfredo regi cum aliis munieribus misit.

ANNO DCCCLXXXV. Agapetus papa. Pagani, relicta Francia, Angliam petunt; sed urgente Alfredo in Franciam revertuntur.

ANNO DCCCLXXXVI. Paganis Franciam per Sequanam & Ligerim magno numero ascendentibus, multa corpora sanctorum de suis sedibus translata sunt.

ANNO DCCCLXXXVII. Karolo propter morbum regno expulso Arnulphus succedit. Alfredus Londonias restaurat, & leges condit.

ANNO DCCCLXXXVIII. Karolus imperator obiit.

ANNO DCCCLXXXIX. Etheredus Dorobernensis archiepiscopus obiit, successit Plemundus.

ANNO DCCCXC. Litera dominicalis D.

ANNO DCCCXCI. Normanni Warmaciæ episcopum occidunt. Johannes Scotus monachus Malmesberii obiit, confosus, ut dicitur, graphiis puerorum, quorum magister erat.

ANNO DCCCXCII. Arnulphus Normannos fugat a finibus suis.

ANNO DCCCXCIII. Arnulphus Longobardiam intrat. Normanni, Francia relicta, Canciam Duce Haften veniunt, & apud Medelton munitionem sibi construunt.

ANNO DCCCXCIV. Alfredus rex cum Danis fortissime confligens, vincit, & de terra expellit.

ANNO DCCCXCV. Wido, qui Karolo mortuo Berengarium de Italia expellens se dixerat imperatorem, obiit: successit Lambertus filius ejus. Pagani iterum Canciam repetunt.

ANNO DCCCXCVI. Lambertus, qui se coronari in imperatorem fecerat, obiit: successit Arnulphus, qui, Italia subjugata, a papa coronatur.

ANNO DCCCXCVII. Pagani iterum ab Anglia fugati Sequanam adeunt.

ANNO DCCCXCVIII. Rollo cum suis Cárñotum obsidens, sanctæ Dei genitricis virtute, vix evasit. Stephanus . . . ⁱ

ANNO DCCCXCIX. Arnulphus imperator comes a pediculis obiit: successit Ludovicus filius ejus. Hungari Italiam vastant.

ANNO DCCCC. Plurimi episcopi & primates Angliæ obierunt.

ANNO DCCCCI. Alfredus rex obiit; successit filius ejus Edwardus cognomento senior: hic literis patre inferior, sed gloria militari multum superior fuit.

ANNO DCCCCII. Contra regem Edwardum Clito Edelwoldus patruelis ejusdem, quibusdam urbibus invalis, primo manum levavit, sed cito corruit.

ANNO DCCCCIII. Multæ alterationes factæ sunt, & mutationes hiis temporibus in ecclesia Romana, inter successores ejus. Sanctus Grimbaldus obiit.

ANNO DCCCCIV. Clito Ethelwoldus ab Edwardo fugatus cum classe Danorum in Angliam redit.

ANNO DCCCCV. Commisso gravi pœlio, Clito Edelwoldus cum Danorum rege ² Edbruto a rege Edwardo occiditur. Berengarius Italia potitur, Ludovico exoculato.

ANNO DCCCCVI. Cometa visus est. Christoforus papa. Pagani de Estanglia & Northumbria se regi Edwardo sponte submiserunt.

ANNO DCCCCVII.

ANNO DCCCCVIII.

ANNO DCCCCIX. Prævalentibus contra Persas Ægyptiis sub ditione Ægyptii Caliphæ Jerosolyma devenit, destructaque est ecclesia a Constantino ædificata.

ANNO DCCCCX.

ANNO DCCCCXI. Pleimundus archiepiscopus uno die in Cantuariensi civitate septem episcopos ordinavit, vacantibus undecim sedibus episcopalibus multo tempore.

ANNO DCCCCXII. Edredo duce Merciorum defuncto, uxor ejus Elfleda, soror regis, Merciam egregie regens, auxilio fratri fuit: hæc transtulit ossa sancti Oswaldi a Bardeney ad Gloucestriam, ut dicitur.

ANNO DCCCCXIII. Hungari Almanniam vastant.

ⁱ Adde papa.

² Eohrico. *Flor. Wig.*

ANNO DCCCCXIV.

ANNO DCCCCXV. Frequentes & duræ pugnæ contra paganos ab Edwardo & Elfleda geruntur, rege semper prævalente, & urbes dirutas reædificavit.

ANNO DCCCCXVI. Robertus Rollo duxerat in uxorem filiam regis Franciæ, habuitque cum illa ducatum Normanniæ; quâ defunctâ sine liberis, duxit Popam filiam comitis Sylvanectensis, quæ peperit ei Willielmum.

ANNO DCCCCXVII. Robertus Rollo, primus Dux Normanniæ, obiit: successit Willielmus filius ejus.

ANNO DCCCCXVIII. Conradus obiit: successit Henricus primus, imperator Romanus octagesimus nonus.

ANNO DCCCCXIX. Rex Edwardus dedit Edgitham filiam suam Karolo regi Franciæ.

ANNO DCCCCXX. Danorum rex Reinaldus Edwardo se subjecit.

ANNO DCCCCXXI.

ANNO DCCCCXXII.

ANNO DCCCCXXIII. Sanguis ex imagine, quam Judæi crucifixerunt Londoniæ, effluxit.

ANNO DCCCCXXIV. Edwardus rex obiit: successit filius ejus Adelstanus. Hungari Almanniam & Franciam vastant. Wlthelmus archiepiscopus Dorobernensis.

ANNO DCCCCXXV.

ANNO DCCCCXXVI. Rex Adelstanus, sorore sua Sictrico regi Northanhumbrorum data, eum in ditionem cum omnibus Pictorum, Scotorum, & Britonum regibus accepit.

ANNO DCCCCXXVII.

ANNO DCCCCXXVIII.

ANNO DCCCCXXIX.

ANNO DCCCCXXX.

ANNO DCCCCXXXI. Rex Adelstanus omnium ore laudatur; felicem se credebat quisquis regum exterorum ei affinitate vel fœdere sociari posset.

ANNO DCCCCXXXII. Henricus imperator Bulgares permit.

ANNO DCCCCXXXIII.

ANNO DCCCCXXXIV.

ANNO DCCCCXXXV.

ANNO DCCCCXXXVI. Henricus imperator obiit: successit Otho primus.

ANNO DCCCCXXXVII. Analafus, fretus auxilio Constantini regis Scotorum, regi Adelstano insurgens, saepe cum suis contunditur & confunditur.

ANNO DCCCCXXXVIII. Adelstanus rex sanctum Johannem Beverlacensem praediis & privilegiis ditat. Otho imperator Hungariam & Bavariam vastat.

ANNO DCCCCXXXIX. Otho imperator Lotharingiam intrat. Odo archiepiscopus Dorobernensis electus, diu reluctatus est, eo quod habitum monachicum non haberet; tandem ad Floriacum pergens habituque suscepto, archiepiscopus factus est.

ANNO DCCCCXL. Adelstanus rex obiit: successit Edmundus frater ejus.

ANNO DCCCCXLI. Analafus contra Edmundum se erigit.

ANNO DCCCCXLII. Sanctus Dunstanus ab Edmundo rege effectus est abbas Glastoniæ. Willielmus filius Rollonis dux Normanniæ occiditur: successit Ricardus filius ejus Senior dictus.

ANNO DCCCCXLIII. Edmundus Analafum a fonte sacro suscepit, & munere regio donavit. Reynoldum Northanhumborum regem in confirmatione tenuit, & in filium adoptavit, pace facta inter eos omnes.

ANNO DCCCCXLIV.

ANNO DCCCCXLV.

ANNO DCCCCXLVI. Edmundus rex occiditur: successit Edredus frater ejus ab Odone archiepiscopo Dorobernensi inunctus apud Kyngeston.

ANNO DCCCCXLVII. Edredus rex Northanhumbros & Scotos sibi, sicut praedecessores sui, subjugavit.

ANNO DCCCCXLVIII. Edredus rex, Turketulo clero Londoniensi instigante, restauravit monasterium Croylandiæ, qui monachum se faciens, ibidem per regem in abbatem est promotus.

ANNO DCCCCXLIX. Wlstanus archiepiscopus Eboracensis a rege Edredo incarceratur, sed accepto fidelitatis sacramento dimititur.

ANNO DCCCCL. Northumbri Yrcum sibi regem creantes, Edredo rebellant; sed ab eo graviter afflitti, abjecto Yrco, muneribus & obsidibus satisfecerunt.

ANNO DCCCCLI. Terræ motus magnus per Galliam & Germaniam.

ANNO DCCCCLII. Maguncia ab Othono obsidetur.

ANNO DCCCCLIII. Willielmus filius Othonis Magontiæ episcopatur.

ANNO DCCCCLIV.

ANNO DCCCCLV. Edredus Rex obiit: successit Edwius senior, filius Edmundi quondam regis, juvenis petulans & a patribus suis degenerans: statim post promotionem suam monasteria diripuit: Sanctum Dunstanum in exilium misit, insurgentibusque in eum tempestatibus, majore parte regni mutilatus est, & tota Mercia Edgaro donatur.

ANNO DCCCCLVI. Edgarus junior frater super Merciam rex est factus.

ANNO DCCCCLVII. Odo archiepiscopus obiit: eligitur Elffius episcopus Wintoniensis.

ANNO DCCCCLVIII. Cum Elffius electus Dorobernenensis penes Romam pro pallio pergeret, in Alpibus frigore periit. Sanctus Dunstanus ab exilio per Edgarum revocatur.

ANNO DCCCCLIX. Edwius rex obiit: successit Edgarus frater in integrum regnum. Brithelmus Wintoniensis episcopus & electus Dorobernenensis repellitur, & Dunstanus archiepiscopus consecratur.

ANNO DCCCCLX. Sanctus Dunstanus pallium a Roma obtinuit. Sanctus Oswaldus ad Wigorniensem cathedralm promotus est. Lefsius Legerensem & Dorcastrensem diœcesim conjunxit.

ANNO DCCCCLXI. Sanctus Adelwoldus factus est episcopus Wintoniensis: hic clericos a veteri monasterio expulit, & monachos Wintoniæ introduxit: hic, rege Edgaro adjuvante, multa monasteria per paganos destructa, ut Burgense, Helyense, Abyngdonense restauravit, Thorney de novo & alia multa construxit. Johannes papa deponitur: successit Benedictus V: cui post duos menses Leo VIII. Hic investituras ecclesiarum imperatoribus confirmavit.

ANNO DCCCCLXII. Leo papa obiit: successit Johannes XIII.

ANNO DCCCCLXIII. Otho primus in imperatorem a Johanne papa inungitur.

ANNO DCCCCLXIV. Rex Edgarus duxit uxorem Estrildam filiam Orgari.

ANNO DCCCCLXV. Parthenopolis construitur.

ANNO DCCCCLXVI. Hugo Capeth rex Francorum.

ANNO DCCCCLXVII.

ANNO DCCCCLXVIII. Otho filius Othonis Romæ a Johanne papa cum patre suo in imperatorem coronatur.

ANNO DCCCCLXIX. Rex Edgarus præcepit sanctis episcopis Dunstano Dorobernensi, Oswaldo Wigorniensi, & Adelwoldo Wintoniensi, ut ejectis clericis de majoribus ecclesiis, monachos in eis pro clericis collocarent; unde de Wigornia Oswaldus clericos ejecit.

ANNO DCCCCLXX. Sanctus Adelwoldus episcopus Wintoniensis transtulit de cœmeterio in ecclesiam reliquias sancti Swithuni prædecessoris sui, ac ante altare sancti Petri honorifice collocavit. Monasterium etiam de Medeshamstede restaurare cœpit, & Burgum sancti Petri appellavit, anno desolacionis suæ æqualiter ⁱ centesimo.

ANNO DCCCCLXXI. Edmundus filius Edgari regis obiit. Benedictus papa obiit: successit Conus papa, cui post sex menses obeunti successit Bonefacius VII.

ANNO DCCCCLXXII. Sanctus Oswaldus Wigorniensis episcopus factus est archiepiscopus Eboracensis. Hic monasterium Ramesiense fundavit, auxilio fultus nobilis Dux Merciæ Aldwini.

ANNO DCCCCLXXIII. Edgarus rex ab archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, cæterisque suffraganeis eorum, solemniter apud Atemam die Pentecostes consecratur. Otho imperator obiit: successit Otho II. filius ejus.

ANNO DCCCCLXXIV. Terræ motus magnus per totam Angliam.

ANNO DCCCCLXXV. Rex Edgarus obiit, non minus memorabilis Anglis quam Karolus Francis, Cyrus Persis, vel Romulus Romanis: quadraginta & quatuor monasteria fertur fundasse, vel saltem restaurasse. Postquam cuncta regaliter consummavit, per totam Angliam multa bona opera faciens,

ⁱ In clauistro dicti monasterii notantur anni desolationis 56. *Manus recentior.*

anno ætatis suæ trigesimo secundo, octavo idus Julii, ex hac vita transivit; filiumque Edwardum postea martyrem & regni & morum reliquit hæredem. Corpus illius Glastoniam delatum, regio more tumulatum est. Hic dum viveret tria millia & sexcentas naves robustas sibi congregaverat, quibus insulam totam omni æstate circumnavigare consueverat, ad defensionem regni sui contra exterros, & præcipue contra Danicos pirates, qui totum occidentem diu inquietaverant. Hyeme & vere infra regnum suum usquequaque per omnes provincias Anglorum transire, & quomodo legum jura, & suorum statuta decretorum a principibus observarentur, ne pauperes a potentibus præjudicium passi opprimerentur, diligenter solebat investigare. Cujus obitu totius regni perturbatus est status, & post tempus lætitiae, quod illius annis vigebat, tribulatio cœpit adesse; orta namque dissensione de monachis & monasteriis ejiciendis, & rege eligendo, tandem agentibus sanctis episcopis Dunstano, Oswaldo, Adelwoldo, & aliis, monachi sedes suas constanter tenuerunt, & Edwardus, ut pater jusserrat, in regem consecratur. Tempora ista plenius invenies in vitis sanctorum contemporaneorum, & etiam in chronicis magistri Willielmi Malmesburiensis, monachi, & Henrici archidiaconi Huntyngdonensis, & in libro sancti Alredi abbatis, qui intitulatur Epitaphium regum Scotorum. Cometa apparuit.

ANNO DCCCCLXXVI. Fames valida Angliam invasit. Obiit Hugo rex Franciæ: successit Robertus.

ANNO DCCCCLXXVII. Congregata synodo generali apud Kalne, solarium ubi convenerant ruit, nullusque evasit immunis præter sanctum Dunstanum; cæteri mortui, vel ruina contriti, vix evaserunt. Nodcarus abbas claruit.

ANNO DCCCCLXXVIII. Rex Edwardus dolo novercæ suæ Estrildæ apud Cornisgate occiditur, & apud Weram non regio more tumulatur: cui successit frater ejus Ethelredus, puer decem annorum, post paschalem festivitatem, die dominica, decimo octavo kalendarum Maii, & a sanctis archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, & aliis decem episcopis, apud Kyngeston in regem consecratus, triginta & octo annis in multis calamitatibus regnavit. Pro fratribus sui nece, quem mater ejus peremerat, prædixit ei beatus Dunstanus propheticō spiritu plenus, easdem calamitates sibi futuras, hiis verbis: “Quoniam, inquit, aspirasti ad regnum per mortem fratribus tui,

ANNO DCCCCLXIII. Otho primus in imperatorem a Johanne papa inungitur.

ANNO DCCCCLXIV. Rex Edgarus duxit uxorem Estrildam filiam Orgari.

ANNO DCCCCLXV. Parthenopolis construitur.

ANNO DCCCCLXVI. Hugo Capeth rex Francorum.

ANNO DCCCCLXVII.

ANNO DCCCCLXVIII. Otho filius Othonis Romæ a Johanne papa cum patre suo in imperatorem coronatur.

ANNO DCCCCLXIX. Rex Edgarus præcepit sanctis episcopis Dunstano Dorobernensi, Oswaldo Wigorniensi, & Adelwoldo Wintoniensi, ut ejectis clericis de majoribus ecclesiis, monachos in eis pro clericis collocarent; unde de Wigornia Oswaldus clericos ejecit.

ANNO DCCCCLXX. Sanctus Adelwoldus episcopus Wintoniensis transtulit de cœmeterio in ecclesiam reliquias sancti Swithuni prædecessoris sui, ac ante altare sancti Petri honifice collocavit. Monasterium etiam de Medeshamstede restaurare cœpit, & Burgum sancti Petri appellavit, anno desolacionis suæ æqualiter ⁱ centesimo.

ANNO DCCCCLXXI. Edmundus filius Edgari regis obiit. Benedictus papa obiit: successit Conus papa, cui post sex menses obeunti successit Bonefacius VII.

ANNO DCCCCLXXII. Sanctus Oswaldus Wigorniensis episcopus factus est archiepiscopus Eboracensis. Hic monasterium Ramesiense fundavit, auxilio fultus nobilis Dux Merciæ Aldewini.

ANNO DCCCCLXXIII. Edgarus rex ab archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, cæterisque suffraganeis eorum, solemniter apud Atemam die Pentecostes consecratur. Otho imperator obiit: successit Otho II. filius ejus.

ANNO DCCCCLXXIV. Terræ motus magnus per totam Angliam.

ANNO DCCCCLXXV. Rex Edgarus obiit, non minus memorabilis Anglis quam Karolus Francis, Cyrus Persis, vel Romulus Romanis: quadraginta & quatuor monasteria fertur fundasse, vel saltem restaurasse. Postquam cuncta regaliter consummavit, per totam Angliam multa bona opera faciens,

ⁱ In clauſtro dicti monasterii notantur anni deſolationis 56. *Manus recentior.*

anno ætatis suæ trigesimo secundo, octavo idus Julii, ex hac vita transivit; filiumque Edwardum postea martyrem & regni & morum reliquit hæredem. Corpus illius Glastoniam delatum, regio more tumulatum est. Hic dum viveret tria millia & sexcentas naves robustas sibi congregaverat, quibus insulam totam omni æstate circumnavigare consueverat, ad defensionem regni sui contra exterros, & præcipue contra Danicos pirates, qui totum occidentem diu inquietaverant. Hyeme & vere infra regnum suum usquequaque per omnes provincias Anglorum transire, & quomodo legum jura, & suorum statuta decretorum a principibus observarentur, ne pauperes a potentibus præjudicium passi opprimerentur, diligenter solebat investigare. Cujus obitu totius regni perturbatus est status, & post tempus lætitiæ, quod illius annis vigebat, tribulatio cœpit adesse; orta namque dissensione de monachis & monasteriis ejiciendis, & rege eligendo, tandem agentibus sanctis episcopis Dunstano, Oswaldo, Adelwoldo, & aliis, monachi sedes suas constanter tenuerunt, & Edwardus, ut pater juss erat, in regem consecratur. Tempora ista plenius invenies in vitis sanctorum contemporaneorum, & etiam in chronicis magistri Willielmi Malmesburiensis, monachi, & Henrici archidiaconi Huntyngdonensis, & in libro sancti Alredi abbatis, qui intitulatur Epitaphium regum Scotorum. Cometa apparuit.

ANNO DCCCCLXXVI. Fames valida Angliam invasit. Obiit Hugo rex Franciæ: successit Robertus.

ANNO DCCCCLXXVII. Congregata synodo generali apud Kalne, solarium ubi convenerant ruit, nullusque evasit immunis præter sanctum Dunstanum; cæteri mortui, vel ruina contriti, vix evaserunt. Nodcarus abbas claruit.

ANNO DCCCCLXXVIII. Rex Edwardus dolo novercæ suæ Estrildæ apud Cornisgate occiditur, & apud Weram non regio more tumulatur: cui successit frater ejus Ethelredus, puer decem annorum, post paschalem festivitatem, die dominica, decimo octavo kalendarum Maii, & a sanctis archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, & aliis decem episcopis, apud Kyngeston in regem consecratus, triginta & octo annis in multis calamitatibus regnavit. Pro fratri sui nece, quem mater ejus peremerat, prædictus ei beatus Dunstanus prophetico spiritu plenus, easdem calamitates sibi futuras, hiis verbis: “Quoniam, inquit, aspirasti ad regnum per mortem fratri tui,

“ quem occidit ignominiosa mater tua, propterea audi verbum Domini: hæc dicit Dominus: Non deficiet gladius de domo tua sæviens in te omnibus diebus vitæ tuæ, interficiens de semine tuo, usque regnum transferatur in regnum alienum, cuius ritum & linguam gens tua non novit: nec expiabitur peccatum tuum nisi longa vindicta; nec peccatum matris tuæ & virorum, qui interfuerunt consilio nequam.”

Nec unum verbum cecidit in terram, quin omnia postea completa sunt. Nubes sanguinea, nunc ignea, per totam Angliam media nocte visa, circa auroram disparuit, quam Angli lingua sua Blodgite dixerunt.

ANNO DCCCCLXXIX. Estrilda quondam regina, sancti Edwardi interfœtrix, duo monasteria, id est, Warewell & Ambresbyry, causa pœnitentiæ construxit. Dux etiam Merciorum Olferus cum multitudine populi ad Weram venientes, sancti Edwardi regis & martyris corpus de tumulo levari fecit, ubi multa miracula facta sunt; quod cum esset nudatum, sanum atque incolume ab omni contagione & clade repertum est: lotum deinde, novis vestimentis indutum, ad Schaftisbyry est delatum, & honorifice tumulatum. Obiit papa Johannes XII. cui successit Benedictus VI.

ANNO DCCCCLXXX. Dani & Norwagienses Angliam undique conturbant. Southampton a Danicis piratis devaftatur; nec multo post insulam Tened Dani depopulantur: quo etiam anno provincia circa civitatem Legionum a Norwagis tota diripitur. Obiit Benedictus papa: successit Johannes XIV.

ANNO DCCCCLXXXI. Sancti Petroci monasterium in Cornubia a Danicis piratis devaftatum est; & in Domnonia frequenter prædas agebant. Obiit Johannes papa, successit alter Johannes XV. cui post menses quatuor Johannes XVI.

ANNO DCCCCLXXXII. Ad provincias Dorsetiæ & Somerſetiæ piratæ applicantes debacchantur. Civitas Londoniæ igne cremata est. Obiit papa Johannes XVI. cui successit Bonefacius VII. cui eodem anno mortuo successit Benedictus VII. Otho imperator Saracenos Græciam devaftantes vicit.

ANNO DCCCCLXXXIII. Dux Merciorum Elferus, propinquus regis Edgari, obiit, ducatumque ejus Alfricus filius ejus fuscepit.

ANNO DCCCCLXXXIV. Sanctus Adelwoldus Wyntoniensis episcopus, qui monasterium Burgi restauravit, kalendis Auguſti

Augusti migravit ad Dominum: cui successit sanctus Elfegus abbas Bathoniensis. Otho II. obiit, cui successit Otho filius ejus, tertius, imperator nonagesimus secundus.

ANNO DCCCCLXXXV. Ethelredus urbem Roffensem ob-sidet; & quia pecunia potius quam precibus sancti Dunstanī, obsidionem solvit, graviter increpatus, cladem magnam & regni perturbationem sibi imminere audit, iratusque terras sancti Andreæ apostoli, patroni ecclesiæ Roffensis, devastavit.

ANNO DCCCCLXXXVI. Alfricus dux Merciorum, filius Elferi ducis, Anglia expellitur.

ANNO DCCCCLXXXVII. Duæ pestes mortiferæ, Anglis antea ignotæ, Angliam invadunt: febris quædam, & morbus, quem Scitam dicunt.

ANNO DCCCCLXXXVIII. Sanctus Dunstanus obiit: suc-cessit Adelgarus Cicestrensis episcopus.

ANNO DCCCCLXXXIX. Sanctus Herbertus Colonensis archiepiscopus claruit.

ANNO DCCCCXC. Adelgaro Cantuariensi archiepiscopo successit Siricius Wintoniensis episcopus; hic pro clericis Can-tuariam monachos induxit.

ANNO DCCCCXCI. Gippiswicum Dani depopulati sunt, quo-rum duces fuerunt Justinus & Guthmundus; quibus datum est tributum decem millium librarum. Prius tamen inter illos ingens bellum erat, in quo strenuus dux Estanglorum Brithma-rus cum infinita multitudine utrinque occisa cecidit, Danique victores recesserunt, & dato prædicto tributo, & rapinis & incendiis aliquantulum feriatum est. Procurante papa Johanne XVI. inter Ethelredum regem & Ricardum ducem Nor-manniæ pax facta est. Monasterium Ramesey a beato Oswal-do ejusdem fundatore dedicatur. Johanni papæ successit Gre-gorius V.

ANNO DCCCCXCII. Sanctus Oswaldus archiepiscopus Ebo-racensis secundo kalendarum Martii migravit ad Dominum, cui Adulphus abbas Burgi successit, & Kenulfus factus est abbas pro eo. Athelwinus etiam Dux Merciorum obiit, & apud Ramesey tumulatur. Alfricus profuga Danos contra regem & regnum pro posse provehit.

ANNO DCCCCXCIII. obiit papa Gregorius, cui successit Johannes XVII. Hic vivente Gregorio per consulem intrusus est in papatum. Venerunt duo reges Danorum, Analafus & Swanus,

Swanus, cum navibus nonaginta & quatuor omnia depopulantes, quibus rex tributum sexdecim millium librarum appendit, vocatumque ad se Analafum, & muneribus honoratum, in filium adoptavit in confirmatione episcopali, & pacem impetravit; ille autem, ex promisso ad sua non reversurus, rediit.

ANNO DCCCCXCIV. Obiit Ricardus primus dux Normaniæ: successit filius ejus Ricardus II.

ANNO DCCCCXCV. Aldwinus episcopus corpus sancti Cuthberti transtulit de Cestre in Dunelmum.

ANNO DCCCCXCVI. Obiit Siricius archiepiscopus; cui successit Alvericus Wintoniensis episcopus.

ANNO DCCCCXCVII. Dani, toto regno Angliæ invaso, prædas ad libitum ducunt, victoriis frequentibus insolescunt, aliis fœte resistentibus, aliis in certamine fere semper succumbentibus; in omnibus præliis & regis ignavia & proditorum frequentia mutuo notabatur, inter quos Alfricus, Edricus, & Godwinus præcipui erant. ¹ Tamerstoke monasterium per Danos destruitur.

ANNO DCCCCXCVIII. Obiit Johannes papa exoculatus per imperatorem; cui successit Sylvester II.

ANNO DCCCCXCIX.

ANNO M. Sylvester papa, qui secundum veriores historiographos dictus est antea Gerbertus, qui primus monachus Floriacensis, relicto monasterio suo, liberalibus primo studiis animum adhibuit; deinde Hispaniam adiens, non solum practicas astronomiæ licitas addidicit, sed, ut animi erat nequioris, maleficiis dicitur scientias liberales fœdasse, & dæmoniis hominum fecisse. Rediens enim in Franciam, artium liberalium scholas tenuit, abacum & tabulas astronomiæ in Latinum vertit; tandem per discipulum suum, Robertum filium Hugonis Capeth, tunc regem Francorum, ad Remensem promovebatur archiepiscopatum. Otho vero III. imperator, qui & ipse discipulus ejus extiterat, de Remensi ad Ravennensem, & de Ravennensem ad Romanum eum transtulit pontificatum. Quidam maleficiis hoc attribuunt; dicitur enim quod caput fudisset æneum in . . . . . id est, momento completionis magistri cycli, scilicet omnium planetarum quod in papatu ejus accidit. Secundum quosdam, sciscitantem de futuris prædictum caput eum

¹ Taverstoke.

certifi-

certificabat vel affirmative vel negative, unde dicitur audisse se tunc moritum, cum apud Jerusalem missam celebrasset, & non ante: deceptus ergo nominis æquivocatione, cum in ecclesia quadam Romæ, quæ Jerusalem dicitur, divina celebrasset, graviter infirmatus in Jerusalem se celebrasse comperit, & moritum cognovit; detestatus tandem diaboli deceptoris simulatum, membra quibus diabolo & hominum & servitium fecerat, præsentibus cardinalibus veritatem confessus, amputari fecit, & foras projici; corpus afferens, non animam, ejus pollutum obsequiis. Willielmus Malmesbyriensis scribit hæc in chronica sua de Johanne papa XVI. sed Martino i potius credendum est, qui seriatim & plene tam de papis quam de imperatoribus scribens, & cujuslibet genus & corpora ac gesta notans, hunc Sylvestrum secundum dicit.

DANI Normanniam adeunt: rex vero Angliæ Ethelredus terram Cumbrorum fere totam depopulatus est. Inventio sancti Yonis in territorio Huntyngdonensi in villa dicta Slepe. Obiit Robertus rex Francorum, cui successit Henricus. Post Sylvestrum Johannes XVIII. cui successit alter Johannes XIX.

ANNO MI. Dani de Normannia in Angliam redeentes omnia conculcant; sed rex periculo præcavens, tributo viginti & quatuor millium librarum eos a se cedere fecit.

ANNO MII. Imperator Otho III. obiit, cui successit Henricus, cuius mira gesta narrantur & in legendis sanctorum, [&] apud Willielmum Malmesbyriensem. Omnes Dani cujuscunque sexus vel ætatis jussu regis uno die per totam Angliam occiduntur; quod postea nefas gravissime punitum est. Hæc occisio facta est in festo sancti Brittii. Rex vero duxit in uxorem Emmam filiam primi Ricardi Ducis Normanniæ, & Elgivam lingua sua eam appellat. Adulphus autem Eboracensis archiepiscopus reliquias sancti Oswaldi de terra levavit; ipsoque non multo post defuncto, successit Wlstanus abbas.

ANNO MIII. Rex Danorum Suanus civitatem Exoniensem depopulans etiam murum confregit; deinde Wintoniensem provinciam destruxit: unde Wiltonienses & Suthamptonienses viriliter contra hostes congregantur; sed Alfricus, qui loco ducis tunc Anglis præerat, cum prælium esset committendum, infirmitate simulata vomere cœpit, & ob hoc cum hostibus di-

ⁱ viz. Polono.

micare non posse; cuius inertiam & fraudem videns exercitus, a suis inimicis sine pugna divertit moestissimus; quod videns Suanus, Wiltoniam & Salisbiriam consumpsit, & naves cum præda maxima repetiit. Adulphus archiepiscopus Eboracensis, quondam abbas Burgi, obiit.

ANNO MIV. Rex Danorum Suanus cum sua classe subito Noricum aggressus illam incendit: tunc strenuus dux Estanglorum Wlketellus, quia spatium congregandi exercitum non habuit, pacem dato magno tributo cum Danis fecit; quam non multum post Thetfordia concremata violantes, Wlketellum in bellum exacuerunt. Bello inito, multi utrinque cadunt; Dani vero evadentes, durius bellum in Anglia se nunquam habuisse testati sunt.

ANNO MV. Fames valida fuit per totam Angliam, unde Suanus Daciam repetit, post non multum temporis reverfurus. Obiit Johannes papa XIX. successit Sergius IV. Hic fuit sanctæ vitæ & castæ conversationis.

ANNO MVI. Alfricus Cantuariensis archiepiscopus obiit: cui successit sanctus Alfagus Wintoniensis episcopus, pro quo in Wintoniensem sedem subrogatur Kenulphus abbas Burgi; cui successit Elsius abbas tertius post restaurationem. Iste veniens ad monasterium sancti Florentini de Bonevalle, & terra illa maxima fame laboraret, totum corpus sancti Florentini, excepto capite, pro 1 centum libris argenti emit, & ad ecclesiam suam, scilicet Burgi sancti Petri, secum apportavit. Dani cum classe Angliam repetunt, duce Suano.

ANNO MVII. Danis tributum triginta & sex millium librarum datur. Edricus etiam, quamvis gener regis, proditor tamen ejus nefandissimus, dux Merciorum est factus.

ANNO MVIII. Rex Ethelredus naves per totam Angliam intente fabricari fecit, ut regni sui fines ab exterorum invasione defenderet.

ANNO MIX. Turkillus Danus cum magno exercitu applicuit; sed a Cantuaricis mille libras pro tributo accipit.

ANNO MX. Dani terram Angliæ vastant & depopulantur ad libitum.

ANNO MXI. Dani Cantuaria capta horrenda relatu perpetrant, non sexui, non ætati, non ordini nec sacrosanctis locis

¹ *Alii quingentis.*

parcentes.

parcentes. Capitur archiepiscopus Elfagus, Roffensis episcopus Godwinus; abbates & abbatissæ, monachi, mulieres, & infantes decimantur, id est, novem occisis, decimus vitæ miserae reservatur. Dira clades ex digna Dei ultione in Danos illos desævit.

SANCTA Resurrectionis ecclesia Jerosolymis, imperante Equen, Caliphæ Ægyptio, cum aliis ecclesiis destruitur. Hoc etiam tempore illud mirabile contigit in Saxonia: nocte natalis Domini, cum presbyter quidam, nomine Robertus, primam misam inchoaret, quindecim juvenes & tres adolescentulæ in cœmeterio choream ducentes presbyterum impediabant; quibus cum saepius mandaret, ut a stultis cessantes divino offerrent, illique non adquiescerent, iratus ille, "Placeat, inquit, Deo & "sancto Magno, ut anno isto non cessetis;" erat quippe ecclesia sancti Magni martyris: factumque est ita, per totum annum cantabant & choream ducebant; non sunt attrita vestimenta eorum nec calciamenta, non frigus, non famem, non sitim, non lassitudinem senserunt; primo ad genua, tandem ad cingulum terram terendo in terra demersi sunt. Denique, cum filius presbyteri violenter sororem suam, quæ una erat ex illis, per brachium extrahere vellet, brachium sine sanguinis gutta avulsit, quæ nihilominus cum aliis indefesse circuiens cantabat. Erecta est ergo supra vexatos fabrica propter aeris molestias; tandem finito anno, sanctus Herbertus, Coloniensis archiepiscopus, cum magna devotione absolvit, & ante altare sancti Magni produxit: ubi statim filia presbyteri, cum aliis duobus, defuncta, reliqui tribus diebus & tribus noctibus dormientes, de cætero deformi omnium membrorum tremore se reos prodiderunt; quidam tamen eorum post mortem miraculis feruntur fluxisse.

ANNO MXII. Perfidus dux Edricus & omnes primates Angliæ Londoniæ congregati, Danis tributum scilicet quadraginta & octo millium librarum persolvebant. Interea die sabbati [Elfego archiepiscopo] a Danis proponitur conditio, ut si vellet vita & libertate potiri, mille libras persolveret; illo nolente, necem ejus usque ad aliud sabbatum protelabant; sed neque tunc consentientem aliquem suorum sive liberorum sive nativorum servientium pro sua redemptione bonis suis spoliari Dani crudeliter occiderunt; corpus vero illius die sequenti Londoniam delatum, ab episcopis Elnotho Lincolnensi & Alfwino Londonensi in ecclesia sancti Pauli honorifice se-

pultum

pultum est, cui successit Livingus, qui & Elstanus dictus est.

ANNO MXIII. Suanus cum exercitu in numero Angliam intrans, & inauditis crudelitatibus in illam desæviens, in brevi omnes primates suæ subjicit ditioni. Ethelredus rex vix a navibus ejus elapsus, primo uxorem suam per episcopum Dunelmensem & abbatem Burgi ad Ricardum ducem Normanniaæ transstulit, tandem ipse uxorem & filios suos sequutus est.

ANNO MXIV. Suanus post innumeras crudelitates urbem sancti Edmundi & possessiones vexare exactiæbus cœpit; convicia etiam cum minis ipsi martyri superaddens: unde cum sanus ab omnibus æstimaretur; a sancto, ut fertur, Edmundo subito apud Gaynesburgh in aula, circumsedente suo exercitu, occiditur, Danique Cnutum filium ejus regem acclamant. Incolæ autem regem suum unanimiter a Normannia revocant. Ille vero, prætemptatis per filium suum Edwardum eorum animis, ipse subsequitur, Cnutum expellens: at ille, obsidibus, qui patri suo ab Anglis dati erant, apud Sandwicum detrunctis, Danemarchiam adit. Adhuc classis Turkilli apud Grenewicum in Tamensi erat; qui quoniam regem Suanum protexerat, tributum ei datum est triginta millium librarum. Mare littus egreditur, & omnia longius involvit.

ANNO MXV. Cnutus, compositis rebus in Dacia, Angliam adit, urbes occupat, villas depopulatur. Dux perfidus Edricus cum consimilibus ad eum profugit. Edmundus solus, eo quod pater ejus ægrotaret, hostibus resistit; hic regis erat filius ex uxore ignoti nominis ante Emmam genitus, tantæ probitatis, ut Yrenside, i. e. ferreum latus diceretur.

ANNO MXVI. Rex Ethelredus Londoniis obiit. Londonienses cum Westsaxonibus Edmundum in regem elevant: proditor Edricus ad eum, videns ejus virtutem, animo vulpino fugit. Fuerunt inter Edmundum & Cnutum diræ & frequentes congressiones, Edmundo strenue se agente semper: prævaluisset itaque celerrime, nisi facti & perfidi cum semper in arcto defruissent, quorum ille Edricus semper signifer & primus erat. Tandem Cnutonem ad singulare certamen provocans, compellentibus suis cum eo regnum partitur, pace inter eos firma tanquam inter fratres constituta. Edmundus eodem anno, corruptis per Edricum cubiculariis, occiditur, per pudenda, ut dicitur, transfixus, cum ventrem purgaret, unde & Cnutus eum lacrymasse dicitur. Obiit Benedictus papa, cui successit Johannes XX.

ANNO

ANNO MXVII. Cnutes primus de gente Danorum rex Angliæ constitutus, eam in quatuor toparchias dividit: sibi Westsaxoniam, Turkillo Eastsaxoniam, Edrico Merciam, Yrco Northumbriam dimittit. Hic, consilio Edrici, regiæ prosapiæ multos occidit, unde & duos Edmundi filios, Edmundum scilicet & Edwardum, Danorum regi necandos destinavit; qui pueros miseratus elegantes, regi Hungariorum eosdem educandos transmittit; ubi Edmundo defuncto Edwardus Agatham Henrici imperatoris propinquam duxit, ex qua sanctam Margaretam postea reginam Scotorum cum aliis genuit. Cnutes, ad alli-ciendum animos Anglorum, Emmam Ethelredi regis sibi copulat. Edricus perfidus, cum Cnutoni improperasset, quasi pro beneficiis, quod Ethelredum prodidisset, Edmundum pere-misset; ore proprio proditionis reus factus, & mortem & notam proditoris accepit: laqueo enim suffocatus, in Tamensem fluvium projicitur. Cnutum fecerunt aliena pericula cautum.

ANNO MXVIII. Octoginta & duo millia librarum Danis ex tota Anglia dantur, ut remunerati ad sua redirent. Cnutes, licet hostiliter regnum accepisset, in regem confirmatus civili-ter cœpit Anglos tractare, nec Danum aliquando prætulit An-glo. In proditores Edmundi vindictam plene exsequens, ita ut tres filios Edrici etiam pro patris perfidia perimeret. Corpus sancti Elfegi archiepiscopi & martyris ipse manibus suis de ter-ra levavit, ac Cantuariam transtulit. Sancti Edmundi regis & martyris ecclesiam regiis muneribus & possessionibus ampliavit, diversas ecclesias & monasteria per Angliam fundavit.

ANNO MXIX. Rex Cnutes Daciam adiens, ibidem per to-tam hyemem mansit.

ANNO MX. Rex Cnutes Angliam rediens, magnum con-cilium apud Circestre in Pascha tenuit. Edmundus factus est e-piscopus Dunelmensis. Lyvingo archiepiscopo Cantuariensi defuncto, successit Agelnothus, qui cognominatus est bonus.

ANNO MXI. Algarus Estanglorum episcopus obiit: suc-cessit Athelwinus.

ANNO MXII. Agelnothus archiepiscopus Romam pro-fectus pallium a Benedicto papa recepit.

ANNO MXIII. Corpus sancti Elfegi Cantuariensis archi-episcopi & martyris de Lundoniis ad Cantuariam est transla-tum. Obiit Wlstanus Eboracensis archiepiscopus, cui succef-sit Alfricus Wintoniensis præpositus. Eclipsis solis.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO MXXIV. Henricus imperator obiit, cui successit Conradus Romanorum nonagesimus quartus. Agelnothus archiepiscopus rediens de Roma i . . . . . brachium sancti Augustini, magni doctoris, centum talentis argenti & uno auri, Coventriæque posuit.

ANNO MXXV. Obiit Johannes papa, successit Benedictus IX.

ANNO MXXVI. Obiit Ricardus II. dux Normanniaæ: successit Ricardus III. cui, eodem anno defuneto, successit frater ejus Robertus.

ANNO MXXVII. Rex Cnutes Norwagienses, Olavum regem suum propter ejus sanctitatem spernentes, auro & argento in suam partem traxit.

ANNO MXXVIII. Rex Cnutes quinquaginta rostratis navibus Norwegiam devectus, Olavum regem expulit, & sibi subjecit.

ANNO MXXIX. Rex Cnutes, composita Norwegia, Angliam repetit.

ANNO MXXX. Sanctus Olavus reversus in Norwegiam, a suis martyrizatur.

ANNO MXXXI. Rex Cnutes Romam adiens, a papa Johanne & Conrado imperatore, aliquique magnis & multis principibus transmarinis, in paschali solemnitate ibi congregatis, honorifice suscipitur, eleemosynas multas & largas ibi faciens, emendationem vitæ coram sanctis apostolis ibi pollicetur. Robertus piissimus rex Francorum obiit: successit Henricus filius ejus junior, matris factio, maxime annitente Roberto duce Normanniaæ.

ANNO MXXXII. Ecclesia sancti Edmundi regis & martyris dedicata est, in qua rex Cnutes, communi consilio præsulum ac optimatum suorum, ejectis sæcularibus presbyteris, monachos instituit. Ignis pene inextinguibilis multa per Angliam loca concremavit.

ANNO MXXXIII.

ANNO MXXXIV.

ANNO MXXXV. Rex Cnutes Suanum filium suum regem super Norwegiam constituit, super Daciam Hardicnutum Emma genitum posuit, & non multum post obiit; cui successit

* *Supple, apud Papiam emit.*

Haroldus a Danis & Londoniensibus electus, filius iste Cnuti ex filia Elfelmi comitis Daci generatus; sed non multo post Hardicnutus cum Haroldo regnum partitur. Robertus dux Normanniaæ obiit in peregrinatione Jerosolymitana, a camerario suo potionatus: successit filius ejus Willielmus Bastard, annorum septem puer, tutelæ Henrici regis Franciæ commendatus.

ANNO MXXXVI. Filii regis Ethelredi, Elfredus & Edwardus, cum multo Normannorum comitatu ad matrem veniunt, ubi, Alfredo dolo Godwini perfidi excæcato, Edwardus a matre Normanniam mittitur. Hardicnutus injuriam fratri suo factam in Livingum Wigorniensem Episcopum, [&] Godwinum ulciscitur; sed tandem muneribus placatur.

ANNO MXXXVII. Hardicnuto in Dacia occupato, Haroldus totam Angliam sibi subdit; unde Emmam novercam suam ab Anglia expellit, quæ a Baldwino comite Flandriæ honorifice [suscepta est, ibi] paucis annis commorata est.

ANNO MXXXVIII. Agelnothus Cantuariensis archiepiscopus obiit; cui successit Edsius capellanus regis. Agelricus Cicesteriensis episcopus obiit; cui successit Grimketelus. Bretegus Wigorniensis episcopus obiit, cui successit Livingus.

ANNO MXXXIX. Conradus imperator obiit; cui successit filius ejus Henricus. Hardicnus matrem in Flandria visitavit. Obiit Brithelmarus Lichefeldensis episcopus; cui successit Willielmus. Obiit Dunecanus rex Scotorum, cuius regnum Macchetus sibi usurpavit. Obiit Benedictus papa; cui successit Sylvester III.

ANNO XL. Haroldus rex obiit Londoniæ, & apud Westmonasterium tumulatur; quo sepulto, Angli cum Danis Hardicnutum de Dacia accersentes, eum in regem promovent. Hic contra omnium spem importabile tributum, scilicet sexaginta navibus cuique classiario viginti marcas imposuit persolvendas, corpusque fratris sui Haroldi effossum in Tamensem fluvium projici jussit; sed a pescatore quodam excerptum in cœmeterio Danorum Lundoniæ infoditur.

ANNO MXLI. Edwardus a Normannia veniens, a fratre gratanter suscipitur cum matre; sororem etiam suam Gunildam cum magno apparatu Henrico imperatori tradit uxorem. Hæc in supremis diebus adulterii accusata puerili cujusdam duello se purgavit contra hominem gigantem, qui succiso miraculose poplite

poplite superatur. Illa insperato triumpho tripudians, nec minis nec delinimentis ad thorum rediit, sed sanctimonialis effecta cœlebs confenuit.

ANNO XLII. Hardicnatus in convivio apud ¹ Lamudam inter pocula subito obiit, cui successit Edwardus. Corpus Pallantis filii Evandri circa hæc tempora repertum est illibatum: hiatus vulneris, quod in pectore ejus lancea Turni fecerat, quatuor pedum & dimidii erat. Ardens lucerna ad caput ejus arte mechanica inextinguibilis inventa est, & corpus levatum & ad muros applicatum urbis Romanæ, eos altitudine vicit; taleque erat ejus epitaphium:

Filius Evandri Pallas, quem lancea Turni
Militis occidit, ² morte sua jacet hic.

ANNO XLIII. Sanctus Edwardus rex & Confessor ab Edscio Cantuariensi & Alfrido Eboracensi archiepiscopis, & aliis episcopis, prælatis & proceribus regni fere cunctis præsentibus, unctionis in regem die Paschæ apud Wyntoniam.

ANNO XLIV. Aluordus Londoniensis episcopus, cum præ infirmitate episcopatui cederet, & a monachis Evesham, ubi prius abbas erat, non reciperetur, cum multis ejusdem monasterii ornamenti ad Ramesey divertit, ibique obiit.

ANNO XLV. Papa Gregorius VI. Iste cum sicarii Romanii non tantum possessiones exteriore, verum ipsas oblationes fidelium ab altaribus ereptas, quasi licite libere, quia nullo se opponere audente, magisque ac magis indies occuparent; impetrata ab imperatore licentia, vim vi valide repellebat; & ita ut in brevi primo oblationes, deinde remotas possessiones, cæsis nonnullis adversariis, suæ ecclesiæ restitueret; unde cum morti succumberet, tanquam sanguinarium, non inter summos pontifices sepeliendum, sed longius projiciendum, cardinales interfecerant: quod ipse audiens, gravissime tulit ab ipsis filiis ecclesiæ, pro quibus omnia fecerat, tam indigne se dijudicari; unde divino examini causam suam commisit, dicens:

“Corpus meum antecessorum more compositum ante januas
“ecclesiæ fistite; januæ seris & repagulis dampnentur, si Deus
“voluerit ut ingrediar, applaudetis miraculo; sin autem, de-

¹ Lege Lamhithe.

² Alias, more suo.

“cadavere facite quod placuerit.” Sicque factum est prout apostolicus de seipso jussicerat: cum corpus ejus pontificaliter apparatum ante fores ecclesiæ obseratas staret; Turbo veniens fores repagulis solutis reserat; at ille cum patribus suis juxta conditum honorifice sepelitur; cui successit Clemens II.

ANNO XLVI. Clemens II. obiit; cui successit Damasus II. qui Poppo antea dictus erat. Hic fuit invasor sedis apostolicæ, & subito obiit; cui successit ex Brunone Spirensi episcopo Leo X. Hic sanctus erat.

ANNO XLVII. Magnus, rex Norwegiæ, filius sancti Ola-
vi regis, Suanum de Dacia expulit.

ANNO XLVIII. Terræ motus in Anglia, & magna iues hominum & jumentorum. Daber, successor Equen, ecclesiam sanctæ Resurrectionis Jerosolymis, ad petitionem Romani imperatoris expensas administrantis, reædificari concessit. Dominus Wlgatus abbas de Peykyrke, amissa sede abbathiæ suæ, cum omnibus maneriis dicto monasterio quondam pertinentibus, per judicium curiæ regis Hardicnuti contra Kenulphum & Kinsium, abbates Burgi, ipsum monasterium de Peykyrke suam possessiōnem esse calumpniantes; defuncto Brichtmero abbatte Croylandiæ, per investituram regis Edwardi Wlgatus factus est abbas Croylandiæ, conventuque Croylandiæ adunati sunt monachi X...¹.

ANNO XLIX. Henricus imperator innumerabilem congregavit exercitum contra Baldwinum Flandrensem comitem, eo quod apud Neomagum palatum suum pulcherrimum combussisset & fregisset; in qua expeditione erat Leo papa cum Romanis, & de multis terris quamplurimi nobiles. Suanus etiam rex Daciæ cum classe sua ibi affuit, & fidelitatem imperatori juravit. Compulsus tandem comes cum imperatore pacem fecit. Leo papa rediens per Franciam, dedicavit ecclesiam sancti Remigii Remis, ubi & concilium celebravit: ex Brunone Spirensi ad ² Leonem papam Romanum vocatus & promotus. Hybernienses piratæ triginta & sex navibus ostium Sabrinæ intrantes, cum auxilio Griffini regis australium Britonum, super Anglos apud Wilesceaxan irruerunt, igne & ferro multa mala facientes.

¹ numero sexdecim. *Ingulph.* p. 64.

² Sic.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO ML. Edscius Cantuariensis archiepiscopus obiit; cui successit Robertus Normannus ex monacho Gemetensi factus Londoniensis episcopus, deinde Cantuariensis archiepiscopus. Machetus rex Scotorum Romæ argentum spargendo pauperibus distribuit.

ANNO MLI. Alfricus Eboracensis archiepiscopus obiit, & apud Burgum sepelitur; cui successit Kinsius abbas Burgi, cui successit Elsius in abbatem promotus, monachus ejusdem loci. Rex Edwardus Anglos a gravi tributo, quod Danegeld dicebatur, trigesimo octavo anno, ex quo pater suus rex Ethelredus primus id Danicis solidariis solvi mandarat, integre absolvit. Comes etiam Bononiæ Eustachius, qui sororem regis Edwardi, Godam *in nomine*, duxerat in uxorem, quoniam in Dorobernia quosdam civium propter injuriam sibi factam servi sui occiderant, a Godwino comite & suis ad pœnam exposcitur, sed a rege defensatur: quare congregato exercitu, cum bellum contra regem pararet, ipse cum quinque filiis exlegatur, & regina filia Godwini, cum una tantum pedissequa, sanctimonialibus de Warewell custodienda commendatur. Willielmus comes venit in Angliam ad regem Edwardum cognatum suum. Obiit Leo papa, cui successit Victor secundus.

ANNO MLII. Godwinus comes & filii sui cum rege reconciliantur, & regina revocatur. Emma quondam regina, mater Edwardi regis, obiit, & Wintoniæ tumulatur. Normanni ferc omnes ab Anglia expelluntur, unde Robertus archiepiscopus Cantuariensis exulat, & Stigandus Wyntoniensis episcopus, regis abutens simplicitate, & Godwini filiorumque suorum fultus potestate, pecunia archiepiscopatum invadit & occupat; unde a sede Romana, nisi a Benedicto consimili ambitione papatum invadente, pallium canonice nunquam meruit; & uterque postea fidelium zelo depositus est.

Hoc tempore Thoraldus vicecomes, & frater germanus Godinæ comitissæ Leycestriæ, assumptis secum de domino Wlgato abate Croylandiæ sex monachis, prioratum Spaldyngiæ inchoavit, terris & tenementis sufficientibus ad eorum sustentationem cum suo manerio in eorum cellam commutando libere assignatis.

ANNO MLIII. Caput regis fratris Griffini regis Wallensium ad regem Edwardum in vigilia Epiphanie apud Glouverniam est allatum. In sequenti Pascha, feria secunda, Godwinus ad mensam

mensam regis a rege de fratribus nece increpatus, cum tali imprecatione se excusavit dicens: "Si, inquit, reus fuerim necis ejus, "non me pertranseat morsellus iste." Et factum est a Domino ut rogavit; suffocatus enim gustata buccella, per pedes abstrahitur, & in reginæ cameram deportatur. Feria vero quinta sequente proditor multorum sed convictus a vita decessit, cuius comitatus filio suo Haroldo, viz. Westsaxonia, a rege donatur, & comitatus Haroldi, viz. Estsaxonia, Algaro filio Lefrici comitis est donatus.

ANNO MLIV. Siwardus dux Northanhumbrorum jussu regis Edwardi, Machetum regem Scotorum de regno privavit, & Malcolmum regem Cumbrorum regem Scotorum constituit. Rex etiam Edwardus misit Alredum Wigorniensem episcopum ad imperatorem Henricum: ut Edwardum fratrualem suum, qui in Hungaria diu exularat, sibi mittere dignaretur, instantissime deprecatus est; qui, ut Angliam applicuit, apud Lundoniam morbum incurrens mortuus est. Edgarus filius ejus cum rege Edwardo mansit: filia vero Margareta Malcolmo regi Scotorum nupsit, cuius filia Mathildis postea Henrici primi regis Angliæ uxor fuit.

ANNO MLV. Siwardus dux Northanhumbrorum obiit; & in claustro monasterii Mariæ extra Eboracum sepultus est, qui cum in ultimis ageret, arma sua jussit afferri ¹ . . . . . se indui, dicens, "Militem, nisi in armis, non debere mori." Cujus filius Waldenus, postea martyr sanctus, factus est comes Northamptoniæ; comitatus autem Northanhumbrorum datus est Toftio fratri Haroldi. Algarus, Lefrici comitis Leycestriæ filius, sine causa, ab Edwardo rege, per Haroldi consilium, exlegatur; qui Hiberniam petens, & manu valida contracta, cum auxilio etiam Griffini regis Wallensium, per vim comitatum suum recepit, civitate Herford prius combusta, cum monasterio sancti Ethelberti regis & martyris; nonnullis canonicis occisis, & quadringentis laicis vel eo amplius imperfectis. Elsius abbas Burgi obiit: successit Arwinus.

ANNO MLVI. Henricus imperator obiit; cui successit Henricus VI. filius ejus, qui Romanam ecclesiam pro investitura per annulum & baculum graviter & longo tempore vexavit. Obiit Victor papa, cui per violentiam successit episcopus Ver-

¹ *Supple lorica.*

cellensis, & dictus est Benedictus X. Marianus peregrinus de Scotia Coloniam veniens, ibique in monasterio Scotorum sancti Martini, quinta feria kalendis Augusti, monachus factus est. Dunelmensis episcopus Egelricus, episcopatu sponte relieto, ad monasterium suum de Burgo, ubi quondam monachus erat, remeavit; Agelwino fratre suo, & monacho ejusdem monasterii, in locum suum consecrato.

ANNO MLVII. Edwardus Edmundi regis, Yrenside dicti, filius, ab Ungaria per patrem vocatus in Angliam, obiit Londoniæ: hunc sibi hæredem rex Edwardus proposuerat fecisse. Leofricus etiam comes, Lefwini ducis filius, obiit. Iste cum uxore sua Godina multa monasteria vel fundavit vel ampliavit; unde inter cætera cœnobium Conventrense de suo patrimonio construxerunt, ubi & sepulti sunt. Successit Algarus filius ejus in comitatum. Arnewinus abbas Burgi demisit se de abbathia; cui successit egregius pater Leofricus.

ANNO MLVIII. Algarus comes secundo a rege Edwardo exilio pulsus est; sed auxilio Griffini regis Walliæ, & classis Hybernicæ & Norwegiæ, per vim suum comitatum recepit. Aldredus episcopus Wigorniensis mare transiens, per Ungariam Jerosolymam profectus est. Obiit Stephanus papa; cui successit Benedictus, qui seipsum intrusit: iste, corruptus pecunia, pallium Stigando Cantuariensi archiepiscopo transmisit.

ANNO MLIX. Benedictus papa, ab Henrico imperatore, & zelo fidelium procurante, de papatu ejicitur; & episcopus Florentinus canonice electus est, Nicolaus papa II. efficitur. Eodem anno Wlfketulus abbas Croylondiæ, instigante inlyto comite Algaro, ad hospitalitatem, more monasteriali, in cella sua de Spaldyng, adventantibus Christi fidelibus exhibendam, ligneam capellam suam ejusdem villæ, cum certis redditibus in eadem villa situatis, dedit monachis suis Spaldyngensibus; & dictus comes portionem eorundem in multis ampliavit.

ANNO MLX. Henricus rex Francorum obiit; cui successit Philippus filius ejus. Obiit Kinsius Eboracensis archiepiscopus, quondam abbas Burgi, cui successit Aldredus Wygorniensis episcopus. Herefordensis præfulatus datus est capellano Edithæ reginæ. Kynsius archiepiscopus apud Burgum obiit, & jacet tumulatus in scrinio juxta magnum altare in parte boreali.

ANNO MLXI. Aldredus episcopus Eboracensis Romam cum Tøftio comite profectus, pallium a Nicolao papa suscepit.

Interim Malcolmus rex Scotorum sui conjurati fratri Toftii comitatum, viz. Northanhumbriam, ferociter depopulatur, violata etiam pace sancti Cuthberti.

ANNO MLXII. Venerabilis vir Wlstanus Burgi monachus Wiccorum fit episcopus. Obiit Nicolaus papa; cui successit Alexander II. antea Lucensis episcopus Anselmus vocatus, episcopo Parisiensi a papatu reprobato.

ANNO MLXIII. Rex Northwalliæ Griffinus impetum Haroldi ducis Westsaxonum, & Toftii fratri sui comitis Northanhumbrorum, non ferens, fugere consulit: unde Wallenses, datis obsidibus, sese suaque dederunt, Griffinumque exlegantes abjecerunt.

ANNO MLXIV. Multi ex regno imperatoris Alemanniæ cum Maguntino aliisque tribus episcopis Jerosolymam peregre adeuntes, adversa multa, propter pecuniaæ multitudinem quam secum tulerunt, perpessi sunt; in tantum, ut vix de septem millibus duo millia reverterentur. Haroldus ad Willielmum comitem Normanniam mittitur, uti ei ex parte regis Edwardi de regno post regis obitum cautionem daret: dicunt alii cum in Normannia casu delatum, ibi filiam Willielmi cum jurejurando sibi copulasse; sed postea quasi vim passum a sponsione resiliisse. Caput Griffini Wallensium regis, cum rostro navis ejusdem, ab ipsis Wallensibus ad Haroldum deportatur: rex vero terram ejus duobus fratribus Griffini Blecuento & Puthewallano, jurata fidelitate & obsidibus datis, confirmavit.

ANNO MLXV. Agelwinus Dunelmensis episcopus ossa beati Oswaldi, regis & martyris, apud Tynemutham de tumulo in scrinio cum honore levavit. Hiis diebus, in confinio Normanniæ & Britanniæ, mulier quædam erat, quæ duo capita, quatuor manus, & omnia usque ad umbilicum habebat duplicita, inferius vero simplicia; ridebat, comedebat, loquebatur pars una; flebat, esuriebat, tacebat pars altera: postremo una defuncta, altera supervixit fere triennio, donec & mole ponderis & fœtore mortui cadaveris & ipsa deficeret.

ANNO ab incarnatione Domini MLXVI. Ultimus Clitonus, sanctus Edwardus, apud Westmonasterium in vigilia Epiphaniæ obiit: honor, gloria, & finis regum Anglorum, in ecclesia beati Petri Westmonasterii, quam a fundamentis fecerat fieri, deinde dedicari, honore regio sepultus est. Laus Edwardi regis & confessoris ab Alredo abate & Willielmo Mal-

mesbyriensi. Successit in regnum Haroldus dux Westsaxonum, filius Godwini, in crastino obitus regis, id est, in die Epiphaniae apud Westmonasterium coronatus; nec multum post rex, coacto in unum exercitu fortissimo, versus Eboracum contra Haroldum Norwegiæ regem, fratrem sancti Olavi, & Toftium comitem, dimicaturus festinat. Ipsi enim cum trecentis & sexaginta navibus, terra Transhumbrana depopulata, duos germanos, Edwynum & Morcardum, infra Eboracum obsidebant: regi ergo, relicta obsidione, hostes occurrunt; pugna ingens commissa, utrisque extrema nitentibus, Angli tandem superiores facti, Norwegienses in fugam egerunt, apud Stanfordsbrygge. Haroldus & Toftius in ipsa fuga interempti. Regis filius cum omnibus navibus domum clementer remissus est. Haroldus tanto triumpho elatus, nulla parte socios dignatus est; quapropter exercitu delapo, nunciatoque adventu Willielmi Normanni, solus præter stipendiarios paucos & mercenarios ad Hastings fatis præproperans, paucos ibi ex provincialibus habens, post novem menses & aliquot dies regni fusus est. Miro Dei judicio, quod nunquam postea Angli communi prælio in libertatem spiraverunt. Idibus Octobris die sabbati hoc bellum peractum est apud Hastings, in quo loco postea celebre monasterium pro animis ibi occisorum, quod adhuc de Bello vocatur, Conquestor ad honorem sancti Martini ædificavit a fundamentis & ditavit. Ipse ab Aldredo archiepiscopo Eboracensi apud Londonias cum maximo honore suscepitus, & in natali Domini coronatus est; cavens unctionis sacramentum a Stigando recipere, quod illegitime archiepiscopatum ingressus, potius pollueret quam sacraret. Corpus Haroldi misit ad matrem, sine pretio, multa pro ejus sepultura offerentem, & apud Waltam sepultus est; quam ecclesiam ipse construxerat, & clericis sacerdotalibus assignarat. Laus Haroldi a Polycratico & aliis aucto-ribus, qui de ipso scripserunt. Hiis temporibus Turci, Persis & Ægyptiis superatis, totum fere orientem sibi subjecerunt, unde urbem sanctam Jerusalem occupabant.

ANNO MLXVII. Rex Willielmus Normanniam rediit, du-
cens secum Stigandum archiepiscopum, Clitonem Edgarum,
Edwinum, & Morcardum, ac Walterum, comites, aliosque de
nobilioribus Anglis; præcavens ne ipso absente aliquam commo-
verent seditionem: rediens de Normannia grave tributum An-
gлиæ imponit.

ANNO

3

ANNO MLXVIII. Matildis comitissa coronatur in reginam. Sancta Margareta, filia Edwardi, filii Edmundi Yrenside, ad Malcolmum regem Scotiæ conjugio copulatur. Herwardus de partibus transmarinis rediens in Angliam ad hæreditatem suam, & reperiens regem Normannis eam contulisse, occisis occupantibus, cœpit contra regem dimicare.

ANNO MLXIX. Aldredus Eboracensis archiepiscopus obiit: successit Thomas. Obiit etiam Brando abbas Burgi, patruus dicti Herewardi le Wake, cui ex regis collatione successit Turoldus. Brando abbas dedit pro Fyskyrton viginti marcas auri, & alias viginti pro ornamentis, & pro Burlee octo marcas auri. Tuoldus vero sexaginta & duo hidæ terræ de terris ecclesiæ Burgi dedit stipendiariis militibus, qui eum contra Herewardum le Wake tuerentur: nihilominus tandem cum multis aliis magnatibus ab Herewardo captus, quousque pro sua redemptione triginta millia marcarum argenti solverentur, cum aliis suis conductitiis in custodia detentus est. Swani regis Danorum filii, cum navibus ducentis & quadraginta in Northanhumbrum residuis Anglorum rebellantium ibi sociantur. Willielmus eo contendens totam Northanhumbriam ferro & flamma vastat, ne hostes alimenta reperirent, unde & fames magna sequuta est, in tantum ut homines ad carnes illicitas, viz. equorum, & canum, & catorum, fame cogente se conferrent. Dani sine pugna, sed non sine pecunia, reversi sunt; tribus millibus Normannorum interfectis.

ANNO MLXX. Concilio apud Wintoniam, præsentibus sanctæ Romanæ ecclesiæ legatis, celebrato, Stigandus deponitur iustis ex causis, cui successit magister Lanfrancus ex priore Beccensi abbas Cadomensis factus episcopus Cantuariensis. Plures eo anno, tam episcopi quam abbates, vel nullis vel levibus suspicionibus, deponuntur aut ejiciuntur, procurante rege, ut Angli nullis dignitatibus potirentur. Baldwinus comes Flandriæ obiit. Angli per singulos dies aut vi aut sponte se novo regi subdunt.

ANNO MLXXI. Comes Frisiæ Robertus, occiso Arnulpho comite Flandriæ, Flandriam occupat. Herwardus le Wake etiam intra paludes Helienses, cum multis aliis Anglis exlegatis, regi resistit. Bellum inter Philippum regem Franciæ & Robertum comitem Flandriæ, ubi rex victus est; occisus est etiam

a dicto

a dicto Roberto comite Flandriæ Willielmus Osberni comes Herfordiæ, Willielmi regis potentissimus consiliarius.

ANNO MLXXII. Rex Willielmus cum grandi exercitu intravit Scotiam contra Malcolmum, qui regi se humiliter subdidit, & in loco qui dicitur Abernythy fidelitatem juravit. Matildis regina Siciliæ patrimonium suum obtulit super altare sancti Petri Romæ Deo. Eodem anno monachi Helienses, quibusdam Anglorum magnatibus contra regem Willielmum rebellantibus succursum præbentes, exlegati sunt, & multi monachi Angli per totam Angliam male tractati, & plurimum vexati. Multa monasteria, tam de propriis pecuniis quam de aliorum apud ipsos depositis, ad quadrantem ultimum spoliata.

ANNO MLXXIII. Litera dominicalis F. indictione undecima, secundum compotum magistri 1 Martiniani Scotti, primo Fuldensis monachi, deinde apud Maguntiam inclusi; 2 etiam secundum solis cursum & lunæ habentur, sicut anno decimo quinto Tiberii Cæsaris, duobus magnis cyclis, i. e. mille sexaginta & quatuor annis interlabentibus. Willielmus rex subjugat sibi Cenomaniam. Eodem anno Edwinus & Morcarius, filii Algari, filii Lefrici comitis Leycestriæ, sæpius capti, sed semper miseratione regis & gratia suæ nobilitatis impune dimissi; postremo, non vi nec dolo hostium, sed suorum perfidia trucidati, regem etiam ad lacrymas coegere; quorum sororem, nomine Luciam, cum omnibus terris eorum, rex Willielmus Yoni Taylbois, tunc Andegavensi comiti maritavit.

ANNO MLXXIV. Obiit Alexander papa, qui petiit quare magis faciendum festum de Trinitate quam de Unitate Deitatis: cui successit 3 cancellus apostolicus, dictus Hildebrandus, & vocatus Gregorius VII. Hic Hildebrandus, dum vices Domini papæ in Francia ageret legatus, & quidam episcopus, de Symonia vocatus, præ divitiis & eloquentia convinci non posset; legatus tali iudicio cum examinavit: “Si, inquit, Spiritum Sanctum defrauasti, ostendat spiritus oris tui; dic ergo, Gloria Patri, & “Filio, &c.” Episcopus consentiens iudicio, cœpit dicere, distincte proferens, Gloria Patri, & Filio; sed Spiritum Sanctum nec tunc nec ultra in tota vita sua dicere potuit. Conju-

ratio gravis contra regem Willielmum, cui interfuit Waltenus comes Northampton; sed non consentit, nisi coactus. Eodem anno Yvo Taylbois, comes Andegavensis, dominus Spaldyngiæ & totius Holandæ, monachis sancti Nicolai Andegaviæ, Natale tunc abbate ibidem, cellam Spaldyngiæ primo dedit. Iste Yvo, maritus Luciæ comitissæ, decimas ac donationes, quas Toraldus avunculus ejusdem Luciæ, filiæ Algari comitis Leycestriæ, monachis Spaldyngiæ dederat, evidenter fecit confirmari: Donavitque eisdem monachis decimam teolonei & salinarum de Spaldyngia, & piscariam de Westlode, cum uno pescatore, & decimam piscium, quæ in tota ejus terra caperentur, ac decimam bestiarum suarum sylvestrium, ubi cunque essent. Donavit etiam dictis monachis de Spaldyngia decimas particulares in Totteneye, Alkebarowe, Normanby, Beltyford, & Bolyngbroke, & in qualibet earundem unum rusticum pro hujusmodi decimis colligendis. Et ad instantiam prædicti Yvois Taylbois, Willielmus rex, Angliæ conqueror, Willielmus & Henricus, reges & filii dicti Willielmi conqueroris, confirmarunt monachis de Spaldyngia manerium de Spaldyngia, cum omnibus appendiciis & pertinentiis suis quibuscunque, & omnia quæ in regno Angliæ tunc habebant.

ANNO MLXXV. Comes Northamtoniæ, sanctus Waltenus, apud Wyntoniam decollatur, afferente magistro Lanfranco, archiepiscopo Cantuariensi, eum factionis & conjurationis esse immunem, & pro justitia martyrem. Primus conjurator, Radulphus Brito, exlegatus, comes Norwyci, qui mare transiens in Britanniam ad ejus castella fortissima Montfort, & alia, perpetuo secessit exilio. Rogerus vero, comes Hertfordiæ, in regis carcere consenuit. Waltenus vero decollatus, & in fossa communis sepultus, post quindecim dies rogatu Judithæ uxoris suæ & neptis regis, impetrata licentia a rege per Wlfketulum, ex Burgensi monacho in abbatem Croylandiæ promotum, vicesimo anno regiminis sui ad Croyland deportatur, & in ejusdem monasterii capitulo honorifice sepelitur. Wlfketulus vero abbas, cito post translationem comitis Walteni, regis violentia deponitur, sicut & omnes fere episcopi & abbatæ Angliæ, introductis in eorum sedes Normannis. Succedit Ingulphus monachus Fontinellensis, Anglicus quidem natione, sed longa apud Normannos conversatione apud regem gratiam mercatus. Iste pro Wlfketulo prædecessore suo depo-

sito & clauistro Glastoniæ commendato, apud Willielmum regem intercedens, licentiam ad ecclesiam suam de Burgo revertendi gratanter impetravit; ubi post paucos dies morbo correptus in Domino requievit. Terræ motus magnus decimo kalendarum Maii. Philippus rex Franciæ viribus removit obsidionem Willielmi regis a castro Dolensi.

ANNO MLXXVI. Rex Danorum Swanus optime literatus obiit: successit Haroldus filius suus. Obiit nobilis ¹ Eveshamensis Alwinus; cui successit Walterus monachus Cerasiensis, quondam Lanfranci capellanus, ex collatione regis.

ANNO MLXXVII. Inter imperatorem Henricum & Gregorium papam, pro investitura per annulum & baculum, gravis discordia exoritur, utroque ad alterius depositionem laborante. Unde papa imperatorem excommunicat: imperator papam ab urbe Romana fugat, qui Roberti Guiscardi auxilio restitutus, & post Roberti recessum iterum pulsus, ad Beneventum se trans-tulit. Robertus filius regis Willielmi guerram contra patrem suum movit auxilio Philippi regis Francorum, eo quod Normanniam in præsentia dicti regis promissam pater filio non dedit.

ANNO MLXXVIII. Primates Teutonici Radulphum Sweorum regem contra Henricum, quasi excommunicatum, Magunciæ coronaverunt. Pax facta, potius ficta, est, inter papam Henricum. Sepulcrum Walweni incliti, quondam cognati Arthuri regis, in provincia Walliæ, quæ Ros dicitur, est hiis diebus repertum, habens quatuordecim pedes in longitudine.

ANNO MLXXIX. Henricus imperator Sweviam vastat. Malcolmus rex Scotorum Northanhumbriam depopulatur usque Tinam. Willielmus rex, & Willielmus filius ejus, cum Roberto filio suo confligentes, fugam iniit, & pater vulneratur.

ANNO MLXXX. Walcherius Dunelmensis episcopus occiditur a compatriotis; in cuius sceleris ultiōem, Odo Bajocensis episcopus, & idem comes Cantiæ, frater regis, missus a rege Willielmo, Northanhumbriam vastat. Robertus etiam regis filius contra Malcolmum in Scotiam, usque ad Agleisure, omnia conterens, & non inveniens, in revertendo Novum Castellum super Tynam construxit. Radulphus rex Swevorum in bello occiditur: unde Henricus elatus papam Gregorium, Magontiæ

¹ *Supple* Abbas.

concilio

concilio convocato, deponere nititur, Wybertum Ravennensem archiepiscopum ¹ obstituens.

ANNO MLXXXI. Henricus imperator hostiliter Romam adversus papam adiens oppugnat, sed non expugnat.

ANNO MLXXXII. Multis homicidiis & deprædationibus actis inter papam & imperatorem, in nocte palmarum multi cæsi sunt. Roma ab imperatore obsidetur. Rex Willielmus fratrem sūtum Odonem non, ut dixit, episcopum Bajocensem, sed Cantiæ comitem, in carcerem mittit.

ANNO MLXXXIII. Henricus, Roma capta, Wibertum in cathedra collocavit. Papa Gregorius Beneventum repetit, ibique usque ad mortem suam moram agit. Bruno ordinem Cartusiensem instituit.

ANNO MLXXXIV. Gregorius papa obiit, post quem electus est Desiderius abbas Cassinensis, & Victorinus III. est dictus; qui, duobus mensibus expletis, dum missam celebraret, calice veneno infecto mortuus est: cui successit episcopus Hostiensis Odo, quondam archidiaconus Remensis, deinde prior Clunyacensis, tandem in Hostiensem, inde in episcopum Romanum promotus, & dictus Urbanus II. Rex Willielmus capit de unaquaque hida Angliæ sex solidos.

ANNO MLXXXV. Cnutus rex Danorum cum magno exercitu, & navigio mille ratum, Angliam invadere parat: rex vero auxiliis undecunque accitis, stipendiariis militibus & sagittariis regnum multum gravat; sed prævalente Willielmi regis pecunia in bursis consiliariorum Cnuti, conatus ejus impediti sunt.

ANNO MLXXXVI. Tota Anglia jussu regis describitur; hic dictus rotulus ² Wircestriae, quantum terræ quantumque pecuniae quivis haberet. Eodem anno fidelitatem regi Sarisbiriæ omnes jurabant contra omnes homines. Aeris intemperies & animalium pestis.

ANNO MLXXXVII. Reliquiae sancti Nicolai de Mirrea ad Barum per nautas Barenses & mercatores translatæ sunt. Rex vero Willielmus expeditionem in Franciam de Normannia movens, Mathuntum oppidum incendit, ac in redeundo morbum incurrit: unde viginti annis & undecim mensibus in regno Angliæ, in comitatu vero Normanniæ quinquaginta annis & un-

¹ Ita MS.

² *Lege* Winchestriæ.

decim mensibus expletis, mortuus est; ante mortem suam omnes vincos absolvit: Unde fratrem suum Odonem, Bajocensem episcopum, & comitem Morcarium, & Rogerum Siward, etiam cognomento Baru, & Wlnotum Haroldi regis germanum, quem a pueritia in vinculis habuerat, cæterosque omnes, quos in Normannia vel Anglia custodiæ mancipaverat, libere relaxavit; Willielmo filio suo regnum Angliæ, Roberto primogenito comitatum Normanniæ, Henrico vero filio quasdam terras cum thesauro assignavit; & in ecclesia sancti Stephani apud Cadomum, quam a fundamentis extruxerat, prout jusserrat, sepultus est.

SUCCESSIT ergo in regnum Willielmus Rufus filius ejus, qui festinato Angliam petens, duxit secum Morcarium, & Wlnotum; sed mox, ut Wyntoniam venit, illos, ut prius, carceri tradidit custodiendos. Ipse die Dominica, sexto kalendarum Octobris, apud Westmonasterium a Lanfranco archiepiscopo consecratus in regem, multamque pecuniam, ut pater assignaverat, per Angliam pauperibus largitus est & ecclesiis. Wilius ¹ & Haroldi regis quondam filium, & ² Cunecanum Malcolmi regis filium, a custodia laxatos, & armis militaribus donatos abire permisit. Cnutus rex Danorum fugiens ad altaris cornu, a suis occiditur.

ANNO MLXXXVIII. Gravis in Anglia exorta est seditio, tumultuante Odone episcopo Bajocensi: volebant enim omnes, tam Angliæ quam Normanniæ, comites & proceres, Willielmo expulso, Robertum primogenitum regem constituere; sed non perfecerunt.

ANNO MLXXXIX. Obiit magister Lanfrancus archiepiscopus Cantuariensis, vacavitque sedes quatuor annis & paucis mensibus. Ingens terræ motus per totam Angliam tertio idus Augusti horrendo modo, ut ædificia omnia eminus resilirent, & mox pristino modo residerent. Secuta est inopia omnium fructuum, tarda maturitas frugum, ut vix ad festum sancti Andreæ recondenter messes.

ANNO MXC. Rex Willielmus castrum sancti Walerici, & portum Bicium, & oppidum quod Albamarla vocatur, solertia sua adquisivit, pecunia custodes corrumpens: nec fuit comiti animus, ut resisteret; sed domino suo regi Franciæ conquerens,

¹ Lege etiam.

² f. Dunecanum.

auxilium ejus petiit, qui primum plurima spondens, sed accedente regis pecunia, resiliens, comitem reliquit.

IN hoc tempore Ingulphus abbas Croylandiæ corpus sancti Walteni statuit de capitulo in ecclesiam transferre, & aquam, unde ossa lavarentur, calefieri; sed postquam tumuli coopertoriū revolutum est, corpus decimo sexto anno suæ dormitionis integrum, sicut in die quo sepeliebatur, & caput corpori conjunctum reperitur; tantummodo quasi filum circa collum pro signo decollationis rubicundum apparuit. Hoc omnibus, tam monachis quam secularibus, visum est, qui aderant. Translato ergo corpore in ecclesiam, & juxta altare tumulato, miracula fieri saepius inceperunt.

ANNO MXCI. Pax facta est inter regem Willielmum & tali conditione, ut comiti rex Cinomannes adquireret, comes regi castella, quæ habebat, & cœnobium Fiscanum, concederet. Ad hæc explenda rex adiit Normanniam, ut unitis viribus ambo Cinomanniam aggrederentur: unde Henricus frater eorum iratus contra utrumque, quod paternas possessiones dividentes ipsum parvi penderent, Montem sancti Michaelis occupat, & crebris excursibus fratum exercitus suorum contristat. A quodam milite Henrici ibi rex de equo dejectus est, & fere interfactus; nesciente milite, quousque diceret se esse regem, quod rex esset. Mons ergo obsidetur, ut tandem aqua deesset obsessis; misitque nuncios Henricus comiti, qui eum de siti sua convenirent, quod aquam fratri negassent, quæ esset communis omnibus mortalibus. Tunc comes miseratus, laxius suos se habere jussit, ne frater siti periret: quod cum relatum esset regi, dixit ad comitem, “Qualiter pugnas tu, qui pascis ad “versarium?” Et comes ad hoc, “Quem alium fratrem ha-“bebimus, si istum amiserimus?” Hoc responso rex emolitus, obsidionem dissolvit, & cum ambobus fratribus in Angliam ad Scotos tumultuantes festinavit. Malcolmus enim Northanhumbriam vastaverat, cui rex in provincia & Londois occurrit, quos comes Robertus tali pacto pacificavit; quod rex Scotiæ regi Angliæ obediret, & rex Willielmus regi Malcolm duodecim villas, quas sub patre suo habuerat, redderet, & duodecim marcas auri singulis annis daret. Gravis dissensio

¹ & comitem Robertum.

VOL. I.

² Loidis, *Flor. Wig.*

P

inter

inter Urbanum papam & Henricum imperatorem; sed Matildis marchisa semper Urbanum validissime fovit armis. Monasterium Croylandiæ totum combustum est.

ANNO MXCHI. Remigius episcopus transtulit episcopatus sedem de Dorcestria ad Lincolniam. Rex vero Willielmus Karleolum restauravit. Adwinus factus est abbas de Ramesey. Idibus Octobris apud Witchelcumbam fulminis ictus turrim ecclesiæ tanta vi confregit, ut debilitata materia in tecto ingens foramen faceret ad modum humanæ grossitudinis, & ingressus trabem maximam frangeret, quam pertransiens etiam, caput crucifixi cum tibia dextera dissipavit: odor foetidissimus sequitus est, & aspersione aquæ benedictæ fugatus est.

ANNO MXCHII. Ex abbate Beccensi Anselmus factus est archiepiscopus Cantuariensis, & regis cancellarius. Robertus Bloet factus est episcopus Lincolniensis, Remigio defuncto. Res, i. e. Ricardus rex Wallanorum juxta castellum, quod Brekenaui nominatur, occisus est in bello, & desierunt reges regnare in Wallia. Malcolmus rex Scotiæ cum primogenito suo Edwardo a militibus Roberti Moubray, Comitis Northanhumbriæ, in bello occiditur. Scotti Dunenaldum Malcolmi fratrem regem faciunt; sed Dunecanus filius Malcolmi, qui Willielmo militabat, acceptis a rege auxiliis, regnum recepit, expulso Dunenaldo. Mater ejus, regina Scotiæ, sancta Margareta, audita morte domini sui, obiit.

ANNO MXCIV. Herbertus Losinga, id est, adulator, episcopatum Tedforth emit, sicut prius abbathiam Ramesey, unde dicebat quidam poetice,

Surgit in ecclesia monstrum, genitore Losinga.
Filius est præful, pater abbas; Simon uterque.

Dicitur tamen, quod postea pœnitentia ductus, domino papæ baculum simoniacum resignaverit, ita tamen ut nullum statim recuperet. Hic tamen ad Norwychum sedem episcopalem transtulit, insuper sedem celebris religionis viris insignivit. Rex Willielmus fratri Normanniam auferre nititur, sed auxilio Philippi regis Francorum, conatus ejus frustratur. Wallenses ubique regi resistunt, unde rex, illuc ducto exercitu, homines & equos perdidit; aeris intemperie & soli inæqualitate impeditus. Scotti, Dunecano occiso, Dunenaldum regno restituerunt. In Anglia, propter

propter graves exactiones, quas rex fecerat, agricultura defecit; fames sequuta est, post famem, e vestigio, mortalitas hominum adeo crebra, ut deesset morituris cura & mortuis sepultura. Wallenses & Cestrenses, comitatum & partem Scrobesbiriæ depopulati, Anglesiam etiam super Normannos optimuerunt.

ANNO MXCV. Petrus Heremita de Jerusalem veniens, legationem pauperum Christi patriarchæ Simeonis, & aliorum sub eo Christianorum, detulit ad papam Urbanum; qui facto apud Clarum Montem concilio generali, de Jerosolymitano itinere fecit, statuitque, ut qui voto illic ire disponeret, vestem suam cruce publice signaret. Signati ergo sunt, episcopus Podiensis Aimarus, Godefridus Boloniensis, filius Eustachii comitis, dux Lotharingiæ; sequebantur eum Frisones, Lotharingi, Saxones, & cæteri Germani: Raymundus etiam comes de sancto Ægidio, sub quo Gothi, omnesque Hispani, ac Wascones: Boamundus dominus Calabriæ & Apuliæ, sub quo omnes Italici militabant. Normanniæ comes Robertus istud iter arripuit, & cum eo Robertus comes Flandrensis, Stephanus comes Blesensis, pater Stephani regis Angliæ, & Baldwinus junior, frater Godefridi: istos sequebantur Angli, Normanni, Flandrici, & occidentales Franci, Hugo magnus, & alii multi. Disseminato enim hoc verbo per regnum Francorum, Teutonum, & Siciliæ, nobiles & potentes, divites & pauperes, mira devotione cruce signati sunt. Sanctus Wlstanus Wycciorum episcopus obiit.

WALTERUS episcopus Albanensis, legatus Romanus, pallium in Anglia, ad petitionem Willielmi regis, quo Anselmus archiepiscopus infulatur, attulit. Rex etiam Willielmus ducens exercitum in Northanhumbriam, Robertum comitem, dictum Moubray, & Willielmum de Ow, cum suis, capit apud Tenomittam, eo quod seditionem movere eos audisset meditari, & apud Wyndesore custodiæ traduntur.

ANNO MXCVI. Willielmus de Ow in duello de conspiratione convictus, oculis privatur & virilibus; & cæteri consentei convicti diversis poenis afficiuntur. Robertus comitatum Normanniæ pro mille marcis invadiat regi Willielmo fratri suo; pro qua pecunia levanda fracti sunt calices, & alia ornamenta ecclesiarum infiscantur, vasæ & aurea & argentea comitum & baronum conferuntur, milites, mercatores, & villani, spoliati sunt.

sunt. Motio magna versus Jerusalem. Willielmus Dunelensis episcopus obiit. Willielmus rex Gisorcium construxit in Marchia Normanniæ & Franciæ.

ANNO MXCVII. Christiani Nicæam urbem capiunt decimo quarto kalendarum Junii. Anselmus, eo quod ecclesiam ecclesiastice tractare non licuit, mare transit. Willielmus rex aulam regiam Westmonasterii fecit, & murum circa turrim Londoniæ construxit, & Clitonem Edgarum, Malcolmi filium, missio exercitu, in regem levavit, Dunenaldo jam secundo expulso. Cometa visa est quindecim diebus, kalendis Octobris, majorem crinem mittens versus Orientem, & minorem versus Euro-Austrum. Apparuerunt & aliæ stellæ, quasi jacula inter se emittentes. Nonnullis signum quasi ardoris crucis est visum. Willielmus exercitum in Walliam movet, sed frustra.

ANNO MXCVIII. Antiochia per Christianos capitulatur tertio nonarum Junii, feria quarta: & lancea passionis Domini per miraculum invenitur. Walcelinus episcopus Wyntoniensis obiit. Urbanus papa consilium celebrat apud Barum, ubi Anselmus archiepiscopus quæstionem de Spiritu Sancti processione contra Græcos elegantissime differuit. Rex Norwagiæ Magnus, Olavi regis fratri Haroldi filius, Orcadas insulas & Menavias adjecit suo imperio, jamque Angliam per Anglesiam petebat; sed occurrerunt ei comites Hugo Cestrensis, & Hugo Scrobesbiriensis, & antequam terram caperet, armis eum expulerunt. Occisus est in illo conflictu Hugo Scrobesbiriensis.

OBIIT Turaldus abbas Burgi, qui milites feodavit de terris ecclesiæ, & castellum juxta abbathiam construxit, & alia multa mala fecerat: hic erat alienigena. Monachi elegerunt Godricum, sed eodem anno per Anselmum de partibus transmarinis reversum depositus est, cum pluribus aliis, vacavitque ecclesia quinque annis.

ANNO MXCIX. Urbanus papa, Romæ generali synodo celebrata, in hebdomada Paschæ, communi omnium consensu, laicos investituras ecclesiarum aut episcopatum dantes, clericos ab illis recipientes, & omnes ecclesiarum dignitates vendentes aut ementes, anathematizavit. Jerusalem capitulatur per Christianos sexto idus Julii, feria sexta, hora quasi nona. Decem milia Turcorum in templo Salomonis cæsa sunt; ergo infinita multitudo in aliis locis. Ordo Cisterciensis cœpit Hardingo primum monacho Scireburnensi, deinde post scholarum fre-

8 quenta-

quentationem Molifinensi in Burgundia monacho, qui tunc Stephanus dictus est, assumptis paris propositi sociis cum abate suo sancto Roberto Cistercium adeunte & fundante. Robertus tot penuriarum, ac alii multi, impatientes, ad Molifinum cito reversi sunt; octo tantum monachi primæ devotionis tenaces remanserunt, qui sibi eligentes prælatum, Albericum quendam senem præficiunt; ipso etiam post modicum facto de medio, Stephanum priorem in abbatem extollunt. Ipse constituit cartam caritatis, quæ causa est unitatis illius ordinis. Cumque, omnibus in vicinia tantam austoritatem ordinis abhorrentibus, desperaretur de successoribus, subito probatorium Cisterciense sanctus Bernardus, postea primus abbas Clarevallen-sis, cum triginta sociis ingressus est: ex illa die crevit ordo ille. Godefridus Boloniensis, dux Lotharingiæ, factus est rex Jerusalem. Urbanus papa obiit; cui successit Paschalis. Mare litus egreditur, multaque dampna facit, tertio nonarum Novembris. Osmundus episcopus Sarisbiriensis obiit, & vacavit sedes annis . . . . . Ranulphus, regis placitator, fit episcopus Dunelmensis: iste conscripsit quendam librum, quem titulavit, *De legibus Angliæ*.

ANNO MC. Wibertus antipapa obiit. Willielmus rex in Nova Foresta, cum sagitta, a Waltero Tirello occiditur, quarto nonarum Augusti; ante cujus mortem in Berkshire fons dicitur sanguine fluxisse tempore multo tam ubertim, ut vicinum vadum inficeret. Sanctus etiam Anselmus pulsus exilio, cum sanctum Hugonem, abbatem Cluniacensem apud Merciniacum visitasset, & causam sui exilii exposuisset; sanctus Hugo dixit, “Rex ille proxima nocte ante Deum ductus & adjudicatus, tristem damnationis sententiam accepit.” Ipso mane diei, cum quidam monachus Roberto filio Haymonis horridum sompnum, quod ipsa nocte viderat, tanquam principi palatii narrasset, ut ipse ad regem vel pro periculo illo die vitando inferret; videlicet, somniaret quod rex mordicus crucifixum aggrediens, primo brachia deinde crura corrodens, fere truncaret; unde crucifixus diu patiens, tandem regem pede repulit, ut supinus caderet, de oreque prostrati tantus fumus erupit, ut cœlum & sidera obtenebraret: Somnium, Robertus intrat ad regem, & narrat; audiensque, in fine rex ait, deridens, “Monachus est, & causa nummorum monachaliter somniat: date illi centum solidos.” Causa hujus somnii, necnon

& aliorum quæ ipse eadem nocte viderat territus, ante prandium ipsa die a venatione continuit; post vero prandium, salutum ad venandum cum præfato Waltero ingressus, occisus est. Successit frater ejus Henricus, & nonis Augusti consecratur a Mauricio Lundoniensi episcopo; sed postea ab archiepiscopo Eboracensi Thoma coronatur Lundoniæ. Hic ecclesiam liberam fecit, consuetudines pravas remisit, & earundem inventorem, Ranulphum episcopum Dunelmensem, in vincula conjectit; pro sancto Anselmo transmittens velocem nuncium, ad revocandum. Anselmus vero reversus, Matildem, filiam Malcolmi regis Scotorum & sanctæ Margaretæ neptis Edmundi Yrenfide regis Anglorum, quam duxerat in uxorem, die sancti Martini episcopi coronavit in reginam. Obiit Thomas archiepiscopus Eboracensis: successit Geraldus Herfordiensis episcopus. De laude Willielmi dixit quidam,

“ Laus brevis est, si qua, successor post tot iniqua.

ANNO MCII. Ranulphus dictus, episcopus Dunelmiæ, de custodia lapsus, Normanniamque adiens, Robertum comitem ad invadendum armis Angliam incitavit: erant & alii plurimi, qui ad idem stimulabant. Collecto ergo exercitu, Angliam veniens, regnum petiit: rex autem præmunitus, portus omnes occupat, exercituque grandi congregato, aut vincere aut occidere parat. Tandem pax tali pacto reformatur, quod rex comiti tria millia marcarum solveret annuatim: qua conventione facta, uterque ab altero in pace recessit: hanc summam posteriori anno voluntati reginæ, latus quod illam peteret, condonavit. Apud Jerosolymam sanctus ignis, qui solebat in vigilia Paschæ ultro sepulchrum Domini illustrare, tardavit plus solito, ut tandem diluculo multis litanis repetitis, Christianos descendens laetificaret. Quo tempore stolus navium Januensium & Pisanorum ad Joppen applicantes, Azotum post trium dierum obsidionem ad ditionem coegerunt; deinde Cæsaream Palæstinæ, Dei fretus adjutorio & militum labore non modico, cepit, cum urbis ammirato & episcopo Archadio.

ANNO MCIII. Anselmus archiepiscopus, concilio convocato apud Londoniam, rege consentiente, plures depositi abbates, vel propter simoniam vel propter aliam vitæ infamiam. Depositi sunt ergo Burgensis, Persorensis, Heliensis, de Sancto Edmundo, Ramesiensis, Cernelensis, Midiltonensis, Tavestokensis, Michelnensis. Rex autem Henricus dedit Mariam, fororem

sororem reginæ Matildis, Eustachio comiti Bononiensi, seniori fratri Godefridi & Baldwini, regum Jerusalem hoc tempore, in uxorem. Robertus etiam de Belesino, major filiorum Rogeri de Monte Gomerico, seditionem movens contra regem, & castella sua, Brigas & Arundellum, ad bellum sustinendum muniens, post grandes apparatus levi subactus negotio, claves Scrobesbiensis, cæterorumque castellorum suorum, per Radulphum abbatem Sagiensem, postea archiepiscopum Cantuariensem, transmisit, hac conditione; ut integra omnium membrorum suorum salute fineretur Normanniam abire. Rege hoc concedente, Robertus cum fratribus, Arnulfo & Rogero, Angliam perpetuo abjurarunt.

ANNO MCIII. Gravis discordia inter regem & archiepiscopum Anselmum, eo quod non consensit, ut rex investituras ecclesiasticas conferret, nec eos consecrare vellet, quibus rex episcopatus dederat, neque cum eis communicare. Unde rex Gerardo Eboracensi archiepiscopo præcepit eos consecrare, & quidam consecrati sunt; reliqui episcopatus resignare maluerunt, & sic fecerunt, quam contra ecclesiæ & canonicas sanctiones consecrari. Anselmus ergo archiepiscopus, post multas injurias a rege & ministris ejus sibi factas, Romam adiuit. Robertus comes Normanniæ, frater regis, in Angliam veniens, ad primas preces reginæ, tributum trium millium marcarum, anteriori anno promissum, & semel solutum, deinceps condonavit. Morina animalium; fruges aeris intemperie perierunt.

MATTHIAS abbas factus est post Godericum abbatem, qui uno anno præfuit ecclesiæ Burgensi; & eodem die, quo recep-
tus est, anno revoluto, ex hac vita decessit: hic concessit fratri suo Galfrido manerium de Pytteslee ad firmam. Imperator Henricus papam valde minatur & insectatur.

ANNO MCIV. Circuli quatuor circa solem visi sunt albi coloris, circa horam sextam, quasi depicti fuissent. Corpus sancti Cuthberti, quondam Dunelmensis episcopi, incorruptum, & ita flexibile ut vivi hominis, repertum, & in novam eccliam est translatum, anno depositionis ejusdem trecentesimo & decimo octavo: Alexander tunc comes, postea rex Scotiaæ, eo quod huic revelationi interfuit, capsam ejus corpori ex argento & auro fecit fabricari. Sanctus Wlsius anachoreta & inclusus, primo apud Croylandiam, & exinde oculis fascia ligatis ad Evesham ductus, & ibi moratus obiit: habitu monachal

chali vixerat annis septuaginta & quinque, obiit, dormivit in Domino. Iste villam de Badbi primo Croylandiæ dederat: postea ad Evesham veniens, manerium de Neuham, cum Badby, ad ecclesiam Eveshamensem assignavit; ad cuius tum-
bam multa miracula a Domino facta sunt, quæ tribus libris scripsit magister Thomas Norwicus Eveshamensis monachus.

ANNO MCV. Robertus de Belesino, cum suis fratribus, ac Willielmus Comes i Merotolii, seditionibus & incendiis Normanniam depopulantur. Provinciales Roberto comiti, quatenus coherceret seditiosos, conqueruntur, precantes; sed non exaudit eos: unde ad regem Henricum ipsæ quærelæ sat lacry-
mabiliter, quatenus patriæ parenti succurrat, delatae sunt. Fluctuantem mandatum domini papæ Paschalis, ad eripiendum natale solum de tyrannide tot prædonum, pietasque compro-
vincialium id rogantium, regem compellunt. Tandem collecto grandi exercitu, rex Normanniam aggressus ab omnibus lætanter receptus est; fratrem, quatenus comitem agat non monachum, multa oratione instigat: comprovincialum vero animos consolatus, in suum amorem pariter & favorem omnes inclinat, vel alliciente regis pecunia, quosdam alios tyranno-
rum injuria ad ejus gratiam fugere compellente. Itaque omni favore impetrato, in Angliam redit. Visa est cometa mense Februarii.

ANNO MCVI. Obiit Henricus imperator; cui successit filius ejus Henricus V. imperator Romanorum nonagesimus septimus. Stella insolita visa est decimo quarto kalendarum Martii. In coena Domini duæ plenæ lunæ visæ sunt. Eodem tempore rex Henricus mare transiit, super seditiosos valida manu irruit; cui fere omnes Normanni urbes & castella sua offe-
rentes, comite relicto, se & sua tradiderunt. Interim archie-
piscopus Anselmus de Roma rediens, regi reconciliatus est; prius tamen apud Tenerkbray, cum castellum obsedisset, com-
misso prælio cum comite Roberto fratre suo, qui jam in pro-
prium excidium cum prædictis factiosis fœdus contra fratrem suum fecerat, utrinque diutissime & dirissime pro victoria cer-
tatum est; Domino tandem super miserias pauperum & pro-
vincialium multipliciter oppressorum miserante, manum victri-

ⁱ *Lege Moretonii.*

tem regi concessit. Capti sunt ergo ipse Robertus comes, frater Regis, Robertus de Scuttyvyll, comes Belesinus, & Willielmus comes i Meretoli, cum multis aliis, in vigilia sancti Michaelis, quos omnes perpetuo carceri tradidit conservandos. Lætus ergo de tam felici victoria, ac Domino tantæ felicitatis largitori regratians, ob immensa ejus beneficia, Deo & sanctæ ecclesiæ investituras ecclesiarum, per annulum & baculum, in manu Anselmi archiepiscopi imperpetuum remisit, retento tantum electionis & regalium privilegio.

ANNO MCVII. Normannia stabilita, & in provinciam redacta, rex Angliam redit, adducens secum comites supradictos, quos statim tutæ custodiæ mancipavit; factoque apud Lundonias concilio, in præsentia comitum, baronum, militum, & aliorum procerum, rex investituras prædictas coram episcopis & abbatibus, qui aderant, plene remisit. Unde Anselmus Cantuariensis archiepiscopus uno die sex episcopos sacravit, assistente sibi Gerardo archiepiscopo Eboracensi, aliisque episcopis plurimis; scilicet, Willielmus ad Wyntoniam, Rogerus ad Saresbiriam, Willielmus ad Exoniam, Reginaldus ad Herfordum, Urbanus ad Glamorgam, simul & semel consecrati sunt. Edgarus rex Scotorum obiit; successit Alexander frater ejus. Plures Angliæ magnates mortui sunt.

ARNULFUS prior Cantuariæ factus est abbas Burgi; hic dormitorium, capitulum, refectorium, & necessarium fecit ¹ construere, ac viginti libras dedit conventui, ad capas & alia ornamenta emenda.

ANNO MCVIII. Henricus rex, pacificato regno, legem dedit, quod furto deprehensus suspenderetur, & monetam etiam correxit, graviter ulciscendo in corruptores monetæ, ut falsarii ejus absque misericordia oculis & genitalibus privarentur. Philippus rex Franciæ obiit; successit Ludovicus filius ejus. Gerardus archiepiscopus Eboracensis obiit; successit Thomas. Gundulfus episcopus Roffensis obiit; successit Ricardus. Aldwinus abbas Ramesiensis depositus est. Eodem anno abbathia Heliensis mutata est in episcopatum per papam Paschalem, & regem Angliæ Henricum primum.

¹ *Lege Moretoniæ.*

² *Ita MS.*

ANNO MCIX. Anselmus Cantuariensis archiepiscopus, post multos sudores pro Christi ecclesia toleratos, post etiam multiplices libros ad laudem Dei descriptos, sanctissimus Domini confessor, & egregius doctor, migravit ad Dominum sexto kalendarum Maii, anno pontificatus sui decimo sexto: cui succedit ex abbe Sagiensi episcopus Roffensis, Radulfus factus Cantuariensis archiepiscopus; sed haec postea: nam sedes vacavit quatuor annis. Thomas electus Eboracensis a Ricardo Lundoniensi consecratur, & pallium a legato sedis apostolicæ, Ulsio nomine, ad eum defertur. Rex, abbathia Heliensi in episcopatum conversa, primum ei episcopum Hervæum Wangoriensem constituit, de Norwicensi; sed maxime de Lincolnensi, eo quod satis ampla videbatur, diœcesi ei assignata: & ne Lincolnensis se injuriose diceret mutilatum de rebus Helyensis cœnobii episcopo Lincolnensi assignatis, dominus rex satisfecit. Obiit Ingulfus abbas Croylondiæ; cui succedit Goffridus. Obiit sanctus Hugo, abbas Cluniacensis.

ANNO MCX. Henricus rex Angliæ filiam suam, nomine Matildem, Henrico imperatori dedit in uxorem. Plura sunt in Anglia signa ostensa: nam fluvius Tamensis inter turrim & pontem ita desiccatus est, ut a pueris posset pertransiri. Fluvius etiam Trente apud Notyngham a mane usque ad tertiam siccatus est per spatium milliarii unius, ut sicco posset pertransiri vestigio. Cometa per tres ebdomadas apparuit. Fuit etiam hoc anno hyems gravissima, & mortalitas hominum, animalium & avium maxima morina.

ANNO MCXI. Henricus imperator, ecclesiam Romanam propter investituras ecclesiarum graviter affligens, Romam adit; ubi cum, irata facie, non procederet, conversus ad callida machinan . . . . . præteriorum delictorum pœnitentiam finxit, absolutionem expetiit, & pace redditæ ecclesiæ, se pro unctione sua advenisse, quoisque infra muros & in palatium se receptum videret, confidentissime asseveravit. Ibi cum dominus papa, latissimus quasi, totum negotium exactum putasset, subito ab armatis ipse cum tota curia capitur, & ad unctionis officium persolvendum, insuper ad investituras privilegium renovandum & ratificandum imperatori, invitus, omnimodis coarctatur; taliterque pace facta, ab invicem discessum est. Henricus rex Angliæ Flandrienses, qui Transhumbriani erant, cum omnibus suis, in Ros transtulit, ut Wallenses per eos refrænaret.

ANNO

ANNO MCXII. Laterani in basilica Constantiniana synodo convocata generali, dominus papa Paschalis omni consensu quassavit illud privilegium, quod anteriori anno coactus fecerat imperatori; vocans illud pravilegium potius quam privilegium, quod vi & armis, & contra canones, erat sic extortum; & adhærentes imperpetuum anathematizavit, acclamantibus omnibus, Amen, Amen. Obiit Wigorniensis episcopus Sampson; successit Teulphus. Miracula cœperunt fieri ad tumbam sancti Waldeni comitis & martyris apud Croylondiam; quod cum quidam Normannus, genere monachus, professione de sancto Albano, nomine vero Awdinus, audiens & detrahens, ab abbe Goffredo correptus etiam non quiesceret, subitam infirmitatem in dicti abbatis præsentia incurrit, & ad domum suam festinans, infra paucos dies mortuus est. Sequenti nocte, dum abbas hæc animo revolvens in lecto quiesceret, quasi ad loculum martyris, videt sanctum Bartholomæum capud corpori conjunctum tenentem, & dicentem, "Acephalus non est." Cui sanctus Guthlacus, stans ad martyris pedes, respondit, "Noster comes est." Deinde sanctus Bartholomæus versum terminans, sic adjecit, "Modo rex est."

ANNO MCXIII. Monasterium Clarevallense fundatur, duodecim monachis cum sancto Bernardo abbe illorum illuc de Cistercio transmissis. Rex Henricus Robertum de Belesino in arcta custodia posuit apud Warham. Wygornia, cum ecclesia cathedrali & castello, multis etiam de monachis & civibus incendio combustis, per ignis incuriam conflagravit. Rex etiam Henricus celebre cœnobium Redyngense a fundamentis construens inter Kanetam & Tamensem fluvios, monachis Cluniacensibus insignivit, Hugonem abbatem illis præficiens. Lauro prior sancti Pancratii, ac dominus Serlo abbas Gloucestriæ, ambo Cluniacenses, claruerunt.

ANNO MCXIV. Matildis filia regis Henrici, & Henrico imperatori despnsata, in imperatricem Magunciæ consecratur. Thomas Eboracensis archiepiscopus obiit; successit Turstinus. Radulphus episcopus ad Cantuariensem elititur archiepiscopatum; Arnulphus abbas Burgi ad Roffensem. Ipse fecit conventionem inter monachos & milites ecclesiæ Burgi, viz. quod quilibet miles duas partes decimæ suæ dabit annuatim secretario Burgi. In fine vero vitæ tertia pars substantiæ morientis ad sepulturam defuncti cum militaribus indumentis, tam in equis quam

quam in armis, cum corpore deferetur, & ad altare Deo & sancto Petro offeretur. Conventus autem corpus defuncti cum processione recipiet, & ab omnibus ipso die celebrantibus plenarium servitum persolvetur pro eo: uxor autem ejus & filii de omnibus bonis, quæ in dicta ecclesia in futurum fient, Deo annuente, participes erunt. Nova ecclesia Croylandiæ fundatur.

ANNO MCXV. Imperator Coloniam obsidet. Conanus, sanctæ Romanæ sedis legatus, Catalannis concilium celebrat. Anselmus, ejusdem sedis legatus, in Angliam pallium Radulfo archiepiscopo a Roma defert, a quo statim ¹ consecratur. Dominus Johannes de Sais electus est in abbatem Burgi. Regnemus Herfordensis episcopus obiit: successit Galfridus. Hyems erat asperrima. Civitas Cicestriæ, cum principali monasterio, cum flammis fere tota consumpta est: item monasterium Sam-guiacense.

ANNO MCXVI. ² Owinus rex occiditur Wallensis. Comites & Barones totius Angliæ Willielmo filio regis hominum fecerunt, & fidelitatem juraverunt. Turstirius electus Eboracensis, post longam contra episcopum Cantuariensem decertationem, archiepiscopatui juxta quosdam renunciavit; rege cum baronibus decernente, ut, vel obedientiam faceret ac debitam professionem Cantuariensi archiepiscopo, vel resignaret. Secundum alios, nolens professionem facere, mare cum rege transiit, & deinceps a sacris se continuit. Anselmus legatus iterum de Roma rediens, vices apostolicas in Anglia scripto bullato defert. Monasterium Burgi, cum magna parte villæ adjacentis, combustum est secundo nonas Augusti, die Veneris.

ANNO MCXVII. Terræ motus per quadraginta dies durans apud Italiam, ut muri, domus, tressque corruerent: villa etiam quædam prægrandis de loco ad locum longe remotum transposita resiliret. Mediolani etiam, cum patritiæ dignitatis plures de republica sub turre quadam tractarent, vocatus est unus eorum nomine suo, ut exiret; quo tardante, venit quidam precibus optinens ut exiret; vix exierat, & ecce turris cädens reliquos oppressit in ruina. Luna visa est quasi in sanguine. Robertus Steffordensis obiit. Fundamentum novæ ec-

¹ Ita MS.

² *Lege* Owinus.

clesiæ Burgi ponitur quarto idus Martii. Cisterciensis ordinis abbathia fundatur, Pruliacus nomine.

ANNO MCXVIII. Piæ memoriæ Paschal papa obiit: iste concessit magnam indulgentiam sancti Bartholomæi Colcestriæ: successit Gelasius. Iste in via patrum suorum incedens, cum investientes & investitos pariter dampnaret, & prædecessorum sententias ratificaret: Henricus imperator Romam adit, & Bracarensem archiepiscopum, nomine Mauricium, cognomento Burdinum, virum hoc excepto schismate satis in cæteris insignem & prædicabilem, antipapam fecit, & Gregorium nominavit; expulsoque Gelasio, in sedem papalem istum intrusit. Gelasius vero per naves ad Burgundiam vectus, Francorum ecclesiam de sui injuria informat. Matildis regina Anglorum obiit. Dissensio inter Ludovicum regem Frariciæ & Henricum regem Anglorum. Baldewinus rex Jerusalem obiit; cui succedit Baldwinus cognatus ejus.

ANNO MCXIX. Obiit papa Gelasius apud Cluniacum, & ibidem tumulatur. Successit Gwydo archiepiscopus Viennensis, & dictus est Calixtus. Hic Remis concilium celebrat, ad quod plures episcopi de Anglia a rege transmissi interfuerant. Turstinus etiam electus Eboracensis regis licentia illuc venit, fide data, quod ab apostolico non consecraretur; sed ille fidei immemor, Romanis per munera victis, consecratus est. Unde rex furore commotus, eum cum omnibus suis ab Anglia arcet. Pace inter reges facta, scilicet, Angliæ & Franciæ, Willielmus filius regis Angliæ Normanniam de rege Franciæ tenendam accipit dono patris sui, & prædicto regi Franciæ pro ea hominum suum facit. Terræ motus per Angliam. Monasterium ordinis Cisterciensis, Eleemosyna nomine, fundatur.

ANNO MCXX. Bis venit lumen ad sepulchrum Domini. Henrico rege, ad libitum patratis omnibus propter quæ ierat in Normanniam, jam in Angliam redeunte, ac prospero cursu ipso in Angliam applicante, Willielmus filius ejus, cum uxore sua filia Fulconis comitis Andegavensis, & frater suus nothus, cum Ricardo comite Cestriæ, & multi alii nobiles, tam viri quam fœminæ, apud Barbeflet submersi sunt, cum quibus centum & sexaginta milites, & quinquaginta nautæ, cum tribus gubernatoribus præter nobiles, perierunt. Dictum est, & scriptum reperi, quod merito tam regius adolescens perierit, quippe qui, contra suam generositatem & hominis naturam,

vicio Sodomitico incessanter laborabat, ac collactaneos suos omnes, postposito naturali usu foeminæ, petulantissime polluerat: periiit ergo in scelere suo. Northbertus ordinem Præmonstratensem instituit. Eodem anno Hospitalarii & Templarii facti sunt.

ANNO MCXXI. Consilio omnium procerum de Anglia, rex Henricus duxit in uxorem Hadelizam, filiam Godefridi, ducis Lotharingiæ; puellam virginem vultu pulcherrimam, & corpore decentissimam, quam Radulphus archiepiscopus coronat. In ejus decorem dixit quidam versificus sic:

Anglorum regina, tuos, Hadeliza, decores
Ipsa referre parans musa stupore riget.
Quid diadema tibi pulcherrima? quid tibi gemma?
Pallet gemma tibi, nec diadema nitet.
Deme tibi cultus, cultum natura ministrat,
Nec meliorari forma beata potest.
Ornamenta cave, nec quicquam luminis inde
Accipis; illa micant lumine ⁱ namque tuo.

Radulphus archiepiscopus Robertum Cestrensem, Riçardum Herefordensem, Gregorium Dublinensem, episcopos consecrat. Rex Angliæ Henricus Wallenses sibi subjicit.

ANNO MCXXII. Obiit Radulphus Cantuariensis archiepiscopus, cui successit Willielmus ² . . . . . Johannes Batonensis episcopus obiit. Iste totam urbem Batonensem a rege Henrico pro quingentis libris argenti emerat. Civitas Glavornia, cum principali monasterio, conflagratur incendio; & non multum post iterato cremata est. Eleemosyna abbathia Cistercensis ordinis fundata est in Francia. Sedes episcopalnis Wellensis transfertur Batoniam.

ANNO MCXXIII. Obiit Robertus Bloeth episcopus Lincolniensis; cui successit Alexander. Willielmus archiepiscopus Cantuariensis Romam pro pallio cum Turstino Eboracensi adiavit. Godefridus fit episcopus Batonensis. Alexander rex Scotorum obiit: successit David frater ejus. Tiulphus Wygorniensis episcopus obiit. Goffridus abbas Croylandiæ obiit: successit Waldenus monachus ejusdem loci. Baldwinus secundus

ⁱ Aliis, clara tuo.

² Supple, de Corboyl.

rex Jerusalem, non longe ab Jerosolyma equitans & inermis, subito a Turchis insidiantibus captus est.

ANNO MCXXIV. Arnulphus episcopus Roffensis, quondam abbas Burgi, obiit. Ranulphus, regis cancellarius, & episcopus Dunelmensis, miserabili obitu vita decessit. Baldwinus rex Jerusalem, per milites audacissimos speciem negotiatorum mentitos, armis sub vestibus occultatis, oppidum ubi custodiebatur ingredientes, a carcere eripitur & liberatur. Tyrus per Christianos capit. Calixtus papa obiit: hic Burdinum antipapam, captum Sutrii, ignominiose satis, in monasterio quod Canea dicitur, reclusit. Tandem Henricus imperator amicus ejus factus, eo quod proximus ejus erat sanguinis linea, Deo & sancto Petro investituras per annulum & baculum remisit, retentis sibi tantum regalibus. Confirmatum est hoc utrumque, tam privilegio imperiali quam apostolico. Hic etiam oblationes fidelium, antea potentium libitu direptas, ad usum ecclesiasticum revocavit; & Anglis ac Scotis, pro viarum periculo, pro una peregrinatione Romana bis sanctum Davidem petere concessit. Successit Honorius, ab omnibus fere cardinalibus repulsus, eo quod minus canonice per contentiōnem fuerit immantatus; sed duodecimo die coram universis, cum insignia papalia sumnia humilitate deposuisset, cardinales vero unanimi assensu quod deerat officii addiderunt, eum in papatum promoventes.

ANNO MCXXV. Justitia de monetariis fit per Angliam; quibusdam suspensis, quibusdam dextris manibus amputatis, & aliis testiculis mutilatis. Mutatio monetæ sequitur. Caristia magna victualium, mortalitas hominum. Obiit Henricus imperator: successit Lotharius Romanorum nonagesimus octavus. Consecrantur episcopi, Sigefridus Cicestrensis, Simon Wygorniensis, Johannes Roffensis, a Willielmo Cantuariensi archiepiscopo. Celebrata est synodus generalis a Johanne de Crema, apostolicæ sedis legato, apud Westmonasterium; in quo concilio cum rigidissime contra presbyterorum incontinentiam & sacerdotissas procedens, & quasi censuram importabilem aliis imposuisset, ipse proxima nocte deprehensus est cum publica meretrice in lecto suo, nudus cum nuda: unde summo mane insalutato concilio, turpissime confusus mare petiit, & transiit non redditurus. Unde archiepiscopus Willielmus Romanus adiit, & legationem per Angliam & Scotiam ipse sortitus

est. Fundata est abbathia Johannes de Sais, abbas Burgi, obiit. Ipse dedit quadraginta marcas pro Pitislee.

ANNO MCXXVI. Robertus Pethee, episcopus Conventrensis, obiit. Hic thesauris & ornamentis ecclesiæ Conventrensis inhians, quæ a prima fundatione sua, dono Lefrici comitis, aliorumque fidelium oblationibus, congesta in magna copia erant, illuc sedem episcopalem Cestrensem, quæ quondam erat apud Lichefeld, transferre molitus est; unde se Conventrensem & vocari vivum fecit, & ibi sepeliri se mortuum jussit. Rege Henrico apud Wyndeshoram natale Domini tenente, cum Eboracensis ex æquo cum Cantuariensi archiepiscopo coronare vellet, repulsam passus est: Crux etiam, quam ante se ferri fecerat, prostrata est; asserentibus cunctis, non licere metropolitano in aliena diœcesi crucem sibi præferre.

ANNO MCXXVII. Ricardus Herfordensis episcopus obiit. Willielmus Cantuariensis archiepiscopus, apostolicæ sedis legatus, Concilium Londoniæ celebrat, plura ibi proponens capitula. Rex vero, convocatis omnibus regni primatibus, ad præceptum ejus Willielmus archiepiscopus, cæterique Anglici episcopi omnes, cum abbatibus, principibus, ac magnatibus universis, filiæ suæ imperatrici Matildi hominium facere; & fidelitatem jurare jussi, si superviveret; & nisi de legali conjugio prolem masculinam possideret, & quod contra omnes homines eam defensarent; quam eodem anno comiti Andegavensi, Galfrido Plantagenet, filio Fulconis, dedit in uxorem.

ANNO MCXXVIII. Ricardus Londoniensis episcopus obiit; successit Gilbertus. Iste sequentibus annis fortissimus erat adversarius contra sanctum Thomam archiepiscopum Cantuariensem. Willielmus comes Flandrensis obiit. Henricus abbas Andegavensis precibus obtinuit a rege Henrico abbathiam Burgensem. Ordo Cisterciensis primo venit in Angliam. Abbathia de Waverlee fundata est, filia domus de Eleemosyna; hoc est, tramissis illuc de Eleemosyna duodecim monachis cum abate; ei subjectionem & obedientiam, sicut filia matri, debet.

ANNO MCXXIX. Willielmus Wyntoniensis episcopus obiit: successit Henricus Henrici regis nepos, frater regis Stephani secundum quosdam. Rogerus episcopus Cistrensis, una cum Henrico Wyntonensi, consecratur. Honorius papa obiit: successit Innocentius. Schisma Petri Leonis antipapæ.

Petrus, Petri Leonis filius, cardinalis, a multum paucioribus & per ambitionem electus, & dictus Anecletus, cum armis ecclesiam beati Petri invasit, & aureum crucifixum, pendentesque coronas regum, cum toto thesauro auri & argenti, & lapidibus pretiosis, deprædatus est; hoc idem faciens apud sanctam Mariam Majorem, & alias urbis ecclesias, ubi thesauri erant, spoliavit; unde, conductis Romanis, Innocentium petere Franciam coegit. Isto tempore sanctus Bernardus, abbas Clarevalliæ, clarus doctrina & miraculis, magnus apud omnes habebatur. Boamundus junior, princeps Antiochenus, in bello occiditur. Ordo Cisterciensis in Angliam venit; fundata abbatia de Waverlee, filia Eleemosynæ.

ANNO MCXXX. Ecclesia Christi Cantuariæ magno apparatu dedicatur a Willielmo archiepiscopo, episcopis plurimis cismarinis & transmarinis cooperantibus. Hugo abbas Redingensis ad archiepiscopatum Rotomagensem eligitur. Obiit Mauricius abbas Eveshamensis: cui successit Reginaldus monachus Glavorniæ, & comitis Herfordiæ Milonis nepos. Concilium Stampis celebratur per regem Ludovicum & regni Franciæ clerum universum; ubi, perorante sancto Bernardo electionem Innocentii, & merita electi ac virtus adversarii, omnes Innocentium recipere, & rejicere Petrum Leonis, unanimiter consenserunt. Fecit ergo Innocentius virum religiosum, & a toto concilio approbatum, Galfridum, Carnotensem episcopum, legatum apostolicæ sedis in Francia. Geraldus vero Engolismensis episcopus, antea functus hoc officio, super hoc indignatus, a Petro Leonis illud officium impetravit, & statim aggressus pecuniis & mendaciis, Willielmum comitem Pictavensem solum de magnatibus Francorum in partem ejus traxit. Comes Murranensis, cum suis, a Scotis occisus est. Abbathia Furnensis facta est.

ANNO MCXXXI. Baldewinus II. rex Jerusalem tertius, obiit: cui successit Fulco comes Andegavensis, filiam regis dicens in uxorem. ¹ Hervæus episcopus Elyensis obiit. Ricardus episcopus Herefordiensis obiit: cui successit Robertus, prior de Lanton. Innocentius apud Leodium Lothario imperatori occurrit, qui cum restitutionem investitura rum, jam quasi nactus opportunitatem, ab Innocentio pete-

¹ MS. Henricus, *sed perperam.*

ret, per sancti Bernardi industriam placatus, & petita dimisit. Insuper omne suum auxilium contra Petrum Leonis christianissime promisit. Redit ergo papa per Clarevallem in Franciam, & Remis celebrato concilio, ac parte Petri Leonis penitus dampnata, ad Italiam ascendit. Cui Lotharius imperator, ~~juxta~~ conductum, cum grandi exercitu de Alemannia collecto occurrens, papam Innocentium in papali cathedra collocat, & deinde Lateranis ab eodem Innocentio in imperatorem coronatur.

ANNO MCXXXII. Willielmus episcopus Pictavensis per comitem Willielmum, & Geraldum Engolismensem episcopum, ejectus erat. Unde Galfridus episcopus Carnotensis, legatus domini papæ in Francia, assumpto secum sancto Bernardo, statuerat & comitem schismaticum revocare, & episcopum ejectum restituere. Diu per internuncios elaboratum est, & nihil effectum: acriora ergo arma assunit sanctus Bernardus, intrat ecclesiam & missam percelebrat; tandem post Agnus Dei dictum super patenam, corpus Domini tollit, & ad comitem exiit vultu flammeo, quem aggressus, ita locutus est: “Suppli-
“ cavit tibi servorum Dei multitudo, & sprevisti; ecce venit
“ ad te Jesus Christus, qui est caput ecclesiæ quam tu perse-
“ queris; adest judex tuus, in cuius nomine omne genu flecta-
“ tur, cœlestium, & terrestrium, & infernorum; adest judex
“ tuus, in cuius manu illa tua anima deveniet; numquid &
“ ipsum spernes?” Hæc & hiis similia sancto viro dicente, omnibus lacrymantibus qui aderant, comes diriguit & corruit, quem quasi epilepticum & jacentem abbas pede pulsans, Dei jubet audire sententiam, & surgere. “Præsens est, inquit
“ episcopus Pictavensis, quem de ecclesia sua expulisti: vade
“ & reconciliare ei, restituas etiam suæ sedi, subdere Innocen-
“ tio papæ, cui tota sancta obedit ecclesia.” Comes accur-
rens, omnia sibi injuncta complevit. Gerardus episcopus En-
golismensis, sanctæ ecclesiæ fortissimus pugil, in schismate quon-
dam Burdini, tantæque auctoritatis, ut in concilio Lateranensi quando Teutonicum privilegium cassabatur, ipse missus pro
toto concilio surgeret, & jubente domino papa, sententiam le-
geret; jam vero in senio maximus adversarius schismaticus mor-
ritur, & per Galfridum Carnotensem corpus ejus defossum ex-
tra ecclesiam projicitur. Henricus, abbas Burgi de Burgo,
quam dimisit, ad Andegavensem rediit. Abbathia Ryevalle
fundatur

fundatur, filia Clarevalliae. Item abbathia de Fontibus.

ANNO MCXXXIII. Robertus, comes quondam Normannorum, & frater regis Henrici, obiit in custodia. Terræ motus per Angliam. Eclipsis solis quarto nonarum Augusti, feria quarta. De principibus transalpinis solus Rogerus Siculus se contra Innocentium extollebat: unde Lotharius cum Innocentio Siciliam intrantes, prædictum Rogerum fugabant, & comiti Ranulpho regnum commiserant. Huic victoriæ Pisani navigio suo ¹ . . . . astiterunt: unde attendens eorum pro ipso & pro ecclesia labores, Pisanum archiepiscopum & primatem totius Sardiniae fecit, & Januensem episcopum in archiepiscopum commutavit: ipseque Rogerus, ² imperator cum papa Romam reversus, in Ranulphum comitem vires suas exerebat. Ad bellum tandem ventum est, affuit sanctus Bernardus inter discordes, satagens componere pacem, catholicis promittens victoriæ, & schismaticis dissuadens bellum; quia, si bellarent, prædixit stragem & fugam; nec minus accidit. Cum rex in militum multitudine confideret, & comes catholicus paucissimos haberet, abbe tandem orante juxta locum certaminis, cum clamor cadentium se extolleret, unus de monachis abbatis exiens, & a quodam milite fugante præcurrentes, nova belli petiit; qui respondit, “Vidi impium superexaltatum & elevatum, & transivi, & ecce non erat.” Mox ipse comes adveniens, & monachum videns, equo desiliit, & adorato Deo in monacho, equum repetens, fugientes inseguutus est; sed periit ipsorum memoria cum sonitu. Abbathia de Fontibus fundata est, filia Clarevalliae; & abbathia de Geredon fundata est, filia de Waverlee. Et Martinus de Becco in abbatem Burgi est electus, & in die sancti Petri est receptus.

ANNO MCXXXIV. Combusta est ecclesia sancti Pauli Londoniae. Per idem tempus in Francia tanta siccitas fuit, ut flumina, lacus, fontes, & putei siccaretur. Ignis quoque, qui per rimas terrarum subintraverat, nec imbris, nec frigore, nec alia arte, biennio extingui poterat. Romani contra voluntatem Innocentii papæ senatum renovare conati sunt. Mortitur tandem Petrus Leonis in scelere suo, cuius fautores alium sibi succedentem papam constituunt; qui in nocte ad sanctum

¹ Supple ex Martino Polono, summo pontifici quamplurimum. ² Lege, imperatore—reverso.

CHRONICON JOHANNIS

Bernardum tunc Romæ positum veniens, reconciliationem petit, renunciationem promittit. Adductus ergo per virum Dei, sed insignibus pontificalibus projectis, veniam, quam pœnitissime petiit, meretur. Lætatur ergo tota civitas, tam fœlici fine tanti schismatis gratulabunda. Ipse papa monasterium Cisterciensis ordinis ad aquas Salinas, in honore sancti Anastasii martyris, fundavit: conventusque duodecim monachorum adductus est, quibus Bernardus, olim ecclesiæ Pisanae vicedominus, abbas a sancto Bernardo præfertur. Iste postea cardinalis diaconus, tandem promotus est in papam, dictus Eugenius: sed hæc postea. Swynesheued fundatur, filius Furnesii.

ANNO MCXXXV. Henricus rex Angliæ obiit in Normannia, anno regni sui trigesimo quinto. Cum enim de venatu venisset apud sanctum Dionysium in sylva Leonum, muræna recens, eo quod libenter vescebat, apposita est; & quamvis eam prohiberet medicus, vicit concupiscentia, & mortem intulerunt vetita cibaria: obiit ergo, cui pro laude sufficiat epitaphium, quod Henricus Huntyngdon apponit.

Rex Henricus obiit, decus olim, nunc dolor orbis:
Numina flent, numen deperiisse suum.
Mercurius minor eloquio, vi mentis Apollo,
Jupiter imperio, Marsque vigore gemunt.
Janus cautela, minor Alcides probitate,
Conflictu Pallas, arte Minerva gemunt.
Anglia quæ cunis, quæ sceptro numinis hujus
Ardua splenduerat, jam tenebrosa ruit.
Hoc cum rege suo, Normannia cum duce marcat:
Nutriit hæc puerum, perdidit illa virum.

Sepultus est apud Redynges: cui successit Stephanus, Teobaldi comitis Blesensis frater junior, comes Bononiæ & Moretonii, non multum post, contra suum, & omnium, qui cum corona- verunt, sacramentum. Hic in coronatione sua omnia, quæ vel ecclesiæ vel regno privilegiare exposcebantur, benignissime contulit. Abbathia de Bildewasch, item de Forda, item de Stanford, fundantur.

ANNO MCXXXVI. Secundo kalendarum Januarii corona-
tus est rex Stephanus, & in missa coronationis suæ per negli-
gentiam pax non datur in populum, nec pacem habuit omnibus
diebus

diebus vitæ suæ. Monasterium de Melros restauratur, & Cisterciensibus monachis confertur, a destructione sua anno . . . . . sanctusque Walteñus fit eorum ¹ primus abbas ex sacrista Ryeval. David rex Scotorum pacem facit cum rege Stephano, filiusque ejus regi Stephano homagium facit. Willielmus archiepiscopus Cantuariensis obiit. Translatio sancti Guthlaci ab Alexandro Lincolnensi episcopo solemniter celebrata. Erat enim iste Alexander munificans valde, potentissimus erat & in Anglia, & in Romana curia: unde inter cætera magnifica opera sua, ordinem Sempynghamensem ardentissime promovit. De Cisterciensibus tria monasteria fundavit, ac etiam tria castella a fundamentis fecit, i. e. Banbyn, Newerk, & ² Lafford: & abbathia de Wardon fundatur.

ANNO MCXXXVII. Stephanus Normanniam adiit, qua pacificata, pacem cum rege Francorum componit, omnibusque prospere pactis, Angliam redit. Turstinus archiepiscopus Eboracensis ad Rokysburgh pergit, impetrans a rege ne Northumbria vastaretur, dataque sunt inducæ treugarum; quibus finitis, David cum grandi exercitu inundans totam Northumbriam, depopulatur, & revertitur. Rex Stephanus hoc audiens, vicem reddit, & australes partes regni David cædibus & flammis dedit, ipso vidente, & congredi non audente. Johannes imperator Constantinopolitanus seipsum sagitta toxicata vulnerans, obiit; cui successit filius ejus Emanuel optimus. Abbathia de Thama & de Cocosale fundantur.

ANNO MCXXXVIII. Teobaldus ab Alberico, sedis Romæ legato, in Cantuariensem archiepiscopum consecratur. Rex Stephanus infringere cœperat quæ in coronatione sua Deo & regno promiserat; unde ultione divina insurrexerunt in eum per totam Angliam non solum magni, sed etiam mediocres, castella contra eum firmantes: Scotti etiam cum multitudine maxima aquilonares partes iterum depopulari aggrediuntur; quibus archiepiscopus Eboracensis Turstinus cum magnatibus illius provinciæ occurrit, & eos usque ad internecionem apud Standard cecidit. Rogerus episcopus Sarum incarceratur. Concilium apud Westmonasterium tentum est: unde Alexander episcopus Lincolnensis ad regem pacifice accitus, in custodia

¹ Ricardus fuit primus abbas Melros. *Chron. de Mailros sub anno 1136.* Ricardus successit Walthevus, anno 1148. ² *Lege Sleaford.*

detinetur, & irregulariter jejunio affligitur, donec castella sua regi redduntur.

ANNO MCXXXIX. Matildis imperatrix, filia regis Henrici, cui Angli fidelitatem juraverant, per Robertum comitem Gloverniæ, fratrem suum, accersita, venit in Angliam. Ubique ergo in terra cædes & incendia, & “plurima mortis imago; nusquam tuta quies.” Generale Concilium Londoniis, ubi Waldevus, abbas Croylandiæ, deponitur ab Alberico legato; cui successit Godefridus, prior sancti Albani. Obiit Rogerus episcopus Sarum. Abbathiæ vero istæ, scilicet, Kyrkestede, Parchus Lude, & Kyngeswold de Cisterciensibus, Thorneton super Humbram de nigris canonicis, & Sempyngham de sanctimonialibus inclusis, fundantur.

ANNO MCXL. Bellum inter regem Stephanum & Robertum comitem Gloverniæ, apud Lincolniam, die purificationis beatæ Mariæ, ubi rex Stephanus victus est & captus. Imperatrix ergo omnes Anglos subjectos, hiis exceptis Kentensibus, quos regina uxor regis Stephani adhuc retentabat, in elationem erecta, multorum animos, & maxime Londonensium, a se avertit, unde proximo bello inter alios captus est Robertus comes Gloverniæ, & sic rex pro eo dimittitur, eo quod sub ejus custodia apud Bristoliam rex teneretur. Rex vero David & imperatrix ab illo prælio evaserunt sine periculo. Abbathia de Pypwell fundatur.

ANNO MCXLI. Rex Stephanus imperatricem obsidet apud Oxonias; sed illa, grandi nive de cœlo nocte cadente, & fluvio Tamensi congelato, in ueste candida regis manus evasit, & Wallingford contendit. Castellum vero Oxoniæ post ejus fugam mox captum est. Albericus de Ver occiditur Londoniis, seditione civium. Combusta est ecclesia Lincolniensis in festo sancti Albani. Fulco rex Jerusalem, dum, præsente regina, leporem infectaretur, equo cadente in terram corruens, cerebrum per oculos, aures & nares effudit. Successit filius ejus Baldwinus III.

ANNO MCXLII. Obiit Innocentius papa, cui successit Celestinus secundus: sub isto fundata est abbathia de sancto Laurentio de Revyby, filia Reivalle, sancto Alredo primo ejus abbe. Celestino mortuo, successit Lucius II. Henricus, Wyntoniensis episcopus, apostolicæ sedis legatus, concilium magnum Londoniæ celebrat. Galfridus de Mandavilla, expulsis monachis,

chis, Rameseiense cœnobium cepit, & in castrum convertit; unde pro vindicta, ut creditur, sanguis de claustris parietibus ebullivit.

ANNO MCXLIII. Obiit Celestinus papa; cui successit Lucius II. ut prædicitur. Sanctus Bernardus, abbas Clarevalliaæ, clarus habetur. Godefridus abbas Croylondiæ obiit; cui successit Edwardus prior de Ramesey. Ordo Præmonstratensium venit in Angliam, & Neufom de illis fundatur. Rex Stephanus obsedit Lincolniam; a qua obsidione, timore Ranulphi comitis Cestrensis, rex confusus recessit. Conventus Burgi hoc anno intravit in novam ecclesiam. Hildegardis in Alemannia prophetavit.

ANNO MCXLIV. Robertus comes Gloverniæ, & cæteri regis adversarii, castellum apud Farendon construxerunt, quos cum grandi exercitu de Londonia congregato rex adveniens fugere compulit, & castrum funditus evertit. Tandem pax inter regem & comitem Cestrensem facta est, sed ficta: nam cum ad concilium apud Northampton pacifice a rege citaretur, & ipse sibi nihil metuens advenisset: subito capit, & quousque castrum Lincolniaæ redditum est, custodiæ commendatur. Abbathia de Wouburne hoc tempore fundatur.

ANNO MCXLV. Obiit Lucius papa; cui successit Eugenius papa II. Iste fuit albus monachus, & sancti Bernardi ex vice-domino Pisano alumnus; deinde abbas sancti Anastasii, ac cardinalis factus, tandem papa creatus. Cum simplex ante fuisset, mirabiliter a Deo eloquentia insignitur, & post mortem sanctus Dei creditur, & miraculis coruscare perhibetur. Comes hoc tempore apparuit. Saffredus episcopus Cestrensis deponitur. Comes Ranulphus Lincolniam aggrediens, percusso duce sui exercitus in boreali porta viro fortissimo, fugere cum reliquis est compulsus.

ANNO MCXLVI. Rex Stephanus Lincolniaæ coronatur. Eugenius papa ad iter Jerosolymitanum in Franciam descendit. Signatur Ludovicus rex Franciæ; Theodorus comes Flandriæ, & comes de sancto Ægidio, cum multis aliis, signum crucis accipiunt. Concilium Remis celebratur, & Sammenses monachi Cisterciensibus incorporantur. Conradus cum multis in Alemannia cruce signatur. Hilarius factus est episcopus Cestrensis. Ecclesia Croylandiæ, cum multis officinis, concrematur.

ANNO

ANNO MCXLVII. Imperator Conradus cum magno apparatu Jerosolymam petit; sed insidias in itinere, ut dicitur, dolo Græcorum perpessus, vix cum paucis de tanta multitudine evasit. Rex etiam Franciæ Ludovicus cum uxore proficiscens, casum consimilem expertus est. Damascus sine effectu obsideatur, factio templariorum causante; peregrinatione ergo facta, Conradus & Ludovicus ad sua redeunt. Alexander episcopus Lincolniensis obiit; cui successit Robertus de Cheyneto. Brueria & Biclesden fundantur. Abbathia de Salteria fundatur.

ANNO MCXLVIII. Robertus episcopus Herford obiit: successit Geraldus. Drugo vicecomes Lincolniae, miles fortissimus, & dominus de Holm juxta Grymesby, repetundarum reus exlegatur; qui, non contemptibili manu collecta, Norwagiæ petiit & subjugavit; filia regis, & ejusdem hærede, sibi assumpta in uxorem, superstite in Anglia legitima uxore sua, sed oblivioni tradita. Hujus Drugonis mira gesta leguntur, quomodo ad regnum viribus & industria ascenderit, & quomodo tandem maleficiis Bellæ de Wathe Angliam redierit; sed hæc postmodum. Sanctus Gilbertus instituit ordinem Sempynghamensem.

ANNO MCXLIX. Henricus filius imperatricis, filiæ Henrici primi regis Anglorum, de comite Andegaviæ genitus, David regem Scotorum adiit, a quo honorifice receptus, etiam militaria arma suscepit: unde quasi tirocinium suum dedicatus cum proceribus occidentalibus, & David cum Scotis, quasi irruptionem in regales facturi congregantur. Eustachius filius regis Stephani, juvenis alacer, terras procerum, qui cum Henrico erant, deprædatur & comburit, civitatem Wytoniæ incendit, nec tamen castellum capit.

ANNO MCL. Theobaldus archiepiscopus Cantuariensis Londoniæ concilium celebrat, cui rex interfuit; iterumque castellum Wytoniæ obsidet, sed frustra. Galfridus comes Andegaviæ obiit; Henricus filius ejus in comitatum successit Normaniæ & Andegaviæ: factoque divortio inter Ludovicum regem Franciæ, & Alienoram, filiam & hæredem comitis Pictavensis & Aquitaniæ, uxorem suam, quia proximi erant sanguine; Henricus eam dicit in uxorem, cum Pictavia & Aquitania illam consequentibus. Ludovicus dedit sororem suam Eustachio, filio regis Stephani, in uxorem, & Henricum debellat. Cumba fundatur.

ANNO

ANNO MCLI. Obiit Conradus imperator; cui successit Fredericus primus. Obiit Saffredus, quondam ¹ episcopus, in insula Mer, ubi privatus vixit. Rex Stephanus filium suum Eu-stachium satagit omnimodis coronare; sed mandato apostolico id prohibente, episcopi & prælati resistunt universi. Gratianus monachus, de Clusa civitate Tusciæ natus, decreta compilavit. Floruit Ricardus de Sancto Victore, & magister Hugo de Sancto Victore; sed & Petrus Lombardus, qui compilavit libros sententiarum. Hic finit Chronica Henrici Huntyngdon. Abbathia de Holm juxta Scotiam fundatur.

ANNO MCLII. Obiit Matildis uxor regis Stephani. Obiit Henricus filius regis Davit. Obiit ² Willielmus episcopus Londoniensis; cui successit Hugo. Turci Jerusalem veniunt obsidere; sed Christiani erumpentes, eos usque ad Jordanem prosequuntur, cæsis quinque millibus, & spoliis eorum direptis. Matildis vero imperatrix in castello de Bristolio per annum & dimidium præsidium tenuit. Interim inter regem & ducem Henricum multæ congressiones factæ sunt; tandem pax, mediantebus episcopis & prælatis, reformatur.

ANNO MCLIII. Pax inter regem & ducem facta est. Obiit Eu-stachius filius regis, & Simon comes Northamtoniæ, discordiæ maximi incentores. Obiit rex David Scotiæ: successit Malcolmus cognatus ejus. Obiit Eugenius papa: successit Anastasius IV. Obiit sanctus Bernardus abbas Clarevalliaæ, qui in quadraginta annis, quibus monasterio suo præfuit, fecit centum & quadraginta monasteria, & de suis monachis unum papam, duos cardinales, sexdecim episcopos & archiepiscopos, viz. ante mortem suam. Hic finit Chronica Alredi.

ANNO MCLIV. Obiit rex Stephanus: successit Henricus filius imperatricis. Obiit sanctus Willielmus archiepiscopus Eboracensis: successit Rogerus Cantuariensis archidiaconus, & [in] archidiaconatus officium successit sanctus Thomas. Obiit Anastasius papa: successit Adrianus, Anglicus genere. Ludovicus rex Franciæ filiam Alfonsi, regis Hispaniarum, duxit in uxorem. Thomas regis Angliæ factus est cancellarius. Askanlon a Christianis capitur, & aliquanto tempore possidetur. Barlynge fundatur de Præmonstratensibus.

¹ *Lege Cestrensis.*

² *De hac re quære.*

CHRONICON JOHANNIS

ANNO MCLV. Rex Henricus, filius secundus imperatricis, coronatur apud Lincolniam in Wygford. Henricus filius regis nascitur. Willielmus Peverelle exhaeredatur. Robertus Exoniensis episcopus obiit: successit Robertus. Obiit Martinus abbas Burgi: successit Willielmus de Watervyle. Adrianus papa urbem Warmaciam in Alemannia, ob vulnerationem cardinalis, usque ad condignam satisfactionem, posuit sub interdicto suo. Stanleya fundatur de Cisterciensibus.

ANNO MCLVI. Elenora regina peperit filiam, nomine Matildem, matrem postea Henrici ducis Saxoniæ & Othonis imperatoris. Obiit Willielmus regis Henrici primogenitus. Signum crucis in luna apparuit. Johannes Salisbitiensis scripsit Polycratum suum. Sanctus Alredus abbas Rievallensis ex abbe Revesbyensi epitaphium regum Scotorum scripsit; Arnulphus episcopus Luxoviensis claruit; ¹ putatores eloquentissimi.

ANNO MCLVII. Ricardus filius regis mense septimo nascitur: pater ejus duxit exercitum in Walliam. Ecclesia de Freston, cum omnibus officinis, combusta est. Roulandus in Wallia capitur. Rex Scotorum Malcolmus veniens Karleolum ad regem Henricum, apud Cestriam regem prosequutus, fecit homagium suum; scilicet, qualem avus suus fecerat avo suo Henrico primo, salvis sibi dignitatibus suis & honoribus universis.

ANNO MCLVIII. Rex Angliæ Henricus & rex Scottiæ Malcolmus apud Karleolum occurrentes, discordes ab invicem recesserunt. Rex Henricus primo ad Lincolniam in Wykford, secundo apud Wyntoniam coronatur; exinde mare transiens, honorifice a rege Francorum Parisius suscipitur. Galfridus frater regis obiit. Galfridus comes Britaniæ nascitur. Monetarii per Angliam mutilantur; ditiores pecunia multantur.

ANNO MCLIX. Adrianus papa obiit: successit Alexander III. Hic vicit quatuor schismaticos: ² Octavianum, Guidonem, Joannem Strumensem, & Laudonem. Primus se fecit vocari Victorem, secundus Paschalem, tertius Kalixtum, quartus Innocentium, quorum tres fuerunt presbyteri cardinales, qui per papam excommunicati, mala morte perierunt: Fredericum

¹ *Forsan* disputatores.

² MS. Octavianum.

Romanorum, & Emanuel Græcorum imperatores, Willielmum Siculum, & Lombardos, ad unitatem ecclesiæ revocavit. Willielmus comes Boloniæ, Stephani regis filius, obiit.

ANNO MCLX. Rex Henricus cum grandi exercitu Tholosam obsidet, contra comitem sancti Ægidii efferatus, mansitque in obsidione a nativitate sancti Johannis usque ad festum omnium sanctorum, mortuique sunt multi in exercitu, pestilentia sæviente. Questor exercitus erat sanctus Thomas, cancellarius Angliæ, cui Johannes Sarum Polycraticum suum obtulit. In illa obsidione comes sancti Ægidii regi Henrico tandem se submisit. Ludovicus rex Franciæ filiam Theobaldi comitis Campaniæ Alam duxit in uxorem.

ANNO MCLXI. Theobaldus Cantuariensis archiepiscopus obiit. Dissensio inter reges Franciæ & Angliæ; sed, medianibus episcopis & proceribus, pacificati sunt; Henricusque, filius Henrici regis, filiam regis Franciæ duxit in uxorem, cui territorium Vilcassinum datur in dotem, Gisorciumque regi Angliæ redditur. Adam prior de Bermundseye factus est abbas Eveshamiæ: iste multa bona opera operatus est domui suæ, & locum ædificando & ornando.

ANNO MCLXII. Sanctus Thomas archidiaconus Cantuariensis, & præpositus Beverlacensis, factus est archiepiscopus Cantuariensis. Regina Elienora filiam peperit, quam Elienoram appellavit. Baldwinus rex Jerusalem obiit; cui successit Amalricus frater ejus. Rex Henricus honorifice recepit papam Alexandrum versus Gallias venientem, inductus ad ejus obedientiam per literas Arnulphi episcopi Luxoviensis, & maxime viva voce sancti Alredi abbatis Ryevalliæ.

ANNO MCLXIII. Concilium Turonense per papam Alexandrum celebratum est: acta ejus contra schismaticos in Almania, & contra hæreticos in Aragonia & Navarria, prout plurimum versabantur. Translatio sancti Edwardi regis & confessoris, procurata per Laurentium, ex priore Dunelmensi, Westmonasterii abbatem, celebrata est per sanctum Thomam archiepiscopum Cantuariensem. Sanctus Alredus abbas huic translationi interfuit, offerens vitam regis & Omeliam super *Nemo accendit lucernam*, &c. ad laudem ejusdem sancti mirifice dictatam. Concilium Northamptoniæ contra archiepiscopum.

ANNO MCLXIV. Sanctus Thomas Cantuariensis archiepiscopus, ob intolerabiles injurias per regem & suos consenteos

taneos sanctæ ecclesiæ factas recessit in exilium, & in Flandriam applicuit. Tres circa solem circuli videntur, quibus evanescuntibus, quasi duo soles creantur, unus ad dextram, & alius ad solis sinistram. Rex Henricus omnes milites suos jurare fecit, ut quot militum feoda quiske teneret palam diceret, volens pro numero feodorum cuilibet servitia imponere.

ANNO MCLXV. Rex Henricus duxit tertio exercitum in Walliam, fretus ingenti manu Flandrensum, Andegavensum, Pictavensum, & Scotorum; cepitque famosum castellum de Karadigan, filiosque regis Ris duos, & filios ac filias nobilium ejus captos exoculavit, nares ac aures præcidit crudelissime. Tempestas maxima fulguris & tonitru, apud Skarburghe maxima, sed in aliis locis, præcipue in locis juxta mare hæc tempestas invaluit.

ANNO MCLXVI. Obiit Robertus episcopus Lincolniensis; cui successit ¹ Galfridus . . . . . Item sanctus Alredus abbas Ryevalliæ migravit ad Dominum, qui terras, & tenementa, opes & ornamenta ecclesiæ suæ saltem duplicata in tempore suo, mores & alia spiritualia monumenta multiplicata in obitu suo dereliquit. Obiit dominus Philippus primus post sanctum Alredum abbas de sancto Laurentio; cui successit Galo. Johannes filius regis, postea rex Angliæ, nascitur.

ANNO MCLXVII. Matildis imperatrix quondam, & Henrici regis Angliæ filia, & Henrici II. mater, obiit. Amalricus rex Jerusalem cepit Babyloniam, & plures civitates Ægypti, ac inter cæteras Alexandriam; sed non sibi. Civitas Mediolanensis ab imperatore Frederico circa hæc tempora obsessa est; tandem muri ejus altissimi funditus suffossi sunt; cætera in cinerem redacta. Radulphus vero archiepiscopus Coloniensis trium magorum corpora de Mediolano transtulit Coloniam.

ANNO MCLXVIII. Fredericus imperator schismaticus cum grandi exercitu Romam petit; sed ultione divina Radulphus Coloniensis archiepiscopus & Maguntinus intrusus, Leodicensis & Ratisponensis episcopi, cum magna parte exercitus, qui consiliarii imperatoris extiterant, percutiuntur, & ipse confusus recedit. Henricus rex Angliæ dedit Matildem filiam suam

¹ Alibi Gualterus de Constanciis.

Henrico duci Saxonie in uxorem, matrem Henrici postea ducis & Othonis imperatoris. Obiit Willielmus archidiaconus Northamptonie.

ANNO MCLXIX. Ricardus comes de Strigul, per regem Henricum paternæ hæreditatis extorris, grandi juvenum manu collecta, invadit Hiberniam, capitque Waterford & Dubliniam, ac multa castella alia maritima. Dicit etiam in uxorem filiam cuiusdam reguli illius terræ, cuius connubio multum prosperatus est: Genuit de illa filiam, quam Marescallus Willielmus comes de Penbrok postea duxit in uxorem, de qua in sequentibus dicetur.

ANNO MCLXX. Rex Henricus de Normannia transiens in Angliam, in mari fere periclitatus est: unde fecit coronari filium suum Henricum a Rogero archiepiscopo Eboracensi, contra privilegia ecclesiæ Cantuariensis, ejus archiepiscopo exulante: dedit etiam ducatum Aquitaniæ, cum pertinentiis, Riccardo filio suo tenendum de rege Franciæ: comitatum vero Britanniæ concessit Galfrido filio suo, qui hæredem duxerat in uxorem filiam Coitani comitis, ex sorore Willielmi regis Scotorum. Alexander papa suspendit Robertum archiepiscopum Eboracensem, Sarum & Londonensem episcopos.

ANNO MCLXXI. Rex Henricus apud Burum in Normannia, in die natalis Domini, constitutus, multum confusus est, eo quod archiepiscopus Cantuariensis noluit absolvere episcopos causa sua ab officio suspensos; unde quatuor milites de regis familia, ipso hoc ignorantे, in archiepiscopum efferati, latenter & citissime in Angliam transfretabant; venientesque Cantuariam quinto natalis die, neque tempori neque loco neque personæ deferentes, in ecclesia cathedrali sanctum Thomam archiepiscopum cruentissime occiderunt.

ANNO MCLXXII. Coronatio Philippi regis Franciæ, vi-
vente adhuc Ludovico patre suo. Rex Henricus, accitus a co-
mite Ricardo, in Hiberniam cum quadringentis navibus & va-
lido exercitu applicuit decimo sexto kalendarum Novembris;
cui dictus Ricardus totam terram, quam cuperat, ab ejus gratia
impetranda tradidit; cæterique reguli fere omnes suis viribus
diffidentes, gratiam ejus quam guerram experiri malentes, tri-
buta promiserunt: confirmatumque est regnum Hiberniæ ab
Alexandro papa regi Henrico, & hæredibus suis. Obiit sanctus
Godrekus.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO MCLXXIII. Orta est gravis dissensio inter regem Henricum patrem, & Henricum regem filium: partem filii contra patrem adjuvabant omnes fratres sui, fovebant eos Ludovicus & Philippus reges Franciæ, Willielmus rex Scotiæ, Philippus comes Flandriæ; quorum fretus auxilio fecit irruptiones multas in Normannia, parumque prosperatus est: nam in illa controversia comes Bolonjæ est occisus, comes Flandriæ, frater ejus, vulneratus est, comes Cestriæ captus, aliquique barones Britonum. Sed & reginam Elianoram, seditionem moventem in Piætavia, rex cepit blanditiis circumventam, & turre quadam inclusit. Flandrenses cum tribus stolis navium Angliam deprædantes victi & cæsi sunt. Canonizatio sancti Thomæ archiepiscopi per Alexandrum papam. Ricardus prior de Dowre electus est in archiepiscopum Cantuariensem. Mediolanum evertitur.

ANNO MCLXXIV. Flandrenses quatuor applicantes Norwicum, diripiunt. David, frater regis Scotiæ, comes Huntyngdoniæ, Leycestriam adiens, associatis sibi oppidanis, patriam depopulatur. Willielmus rex Scotiæ simili furore in Northumbria prædas agit. Rex autem Henricus audiens Angliam sic turbari, illuc festinat; statimque Cantuariam devotus & discinctus pœnitens vadit, ubi precibus & lacrymis Deo sanctisque ejus placatis, contra hostes aciem movens, miraculose triumphavit. Eodem enim die captus est Willielmus rex Scotiæ apud Appilby, omnibusque adversariis conterritis, pax tandem per episcopos reformata est. Canonizatio sancti Bernardi abbatis Clarevalliaæ. Ricardus Romæ in archiepiscopum Cantuariensem consecratur, deditque domino papæ decies mille marcas. Combusta est ecclesia Christi Cantuariæ, cuius restaurationi dedit quadraginta marcas. Obiit sanctus Petrus archiepiscopus Tarentiensis.

ANNO MCLXXV. Concilium apud Londoniam. Willielmus rex Scotiæ, & David frater ejus, comes Huntyngdoniæ; episcopi, comites, & barones, de novo fidelitatem Henrico regi Angliæ patri juraverunt; & sic ad sua redire permissi sunt. Conacces vero rex potentissimus in Hibernia fidelitatem fecit Henrico regi, concessitque regi singulis annis, de singulis decem animalibus, unum corium placabile mercatoribus, tam de terra sua quam de alia, ballivis domini regis persolvendum. Ricardus archiepiscopus Cantuariensis depositus Willielmum de

Watervyle,

Watervyle, abbatem Burgi. Rex Siciliæ accepit in uxorem Johannam filiam regis Henrici. Amalricus rex Jerusalem obiit; cui successit Baldwinus filius ejus, sed paralyticus.

ANNO MCLXXVI. Henricus rex Angliæ, propter necem sancti Thomæ martyris, miserat solempnes nuncios ad papam Alexandrum, qui jurantes pro ipso in animam suam, ut ipsum excusarent de prædicto facto; sed dominus papa, auditis nunciis, misit duos cardinales ad regem, innocentiam ejus investigare, scilicet, Albertum & Theodinum, coram quibus rex juravit, quod nunquam de consilio suo vel jussu fuerit interfectus; sed quod occasione turbationis, quam erga ipsum haberat, occisus erat. Optulit ducentos milites ultra mare per annum in Terra Sancta exhibere; ipse vero crucem suscipiens, infra triennium promiserat transfretare. De isto voto resiliens, procuravit postea absolutionem, eo quod de corde non emanaverat: unde venit Hugo cardinalis tituli sancti Michaelis, Romanæ sedis legatus, qui cum rege de prædicto voto dispensavit, & in ejus præsentia Johannem filium suum regem Hiberniæ fecit.

ANNO MCLXXVII. Salomon prior Heliensis factus est abbas Thorneyensis, & Benedictus prior Cantuariensis factus est abbas Burgi, qui fecit construere totam navem ecclesiæ Burgi ex lapide & ligno, a turre usque ad frontem; & capellam in honorem sancti Thomæ martyris, ad portam monasterii. Concilium Romæ celebratum est, præsidente papa Alexandro III. in quo concilio imperator Fredericus, cum omni gente sua, sufflato schismate, ad catholicam rediit unitatem. Acta synodi de papæ electione, & de hæreticis Tholosanis & Albegensibus, versabantur. Waltham pro secularibus regularibus canonicis confertur.

ANNO MCLXXVIII. Eclipsis solis, idus Novembris. Submersio Holandiæ, inundatione maris solitum cursum diffusius excedente; unde infinita hominum & animalium multitudo aquis intercepta est. Isto tempore Andronicus, imperator Constantinopolitanus, pro tyrannide sua & superbia intolerabili, a Græcis comprehensus, & de palatio, procerum suorum judicio, per equos indomitos tractus, tandem patibulo suspensus est: Occiderat enim dolose consanguineum suum, filium Emanuelis imperatoris, tutelæ suæ commendatum, & multa alia commiserat.

ANNO

ANNO MCLXXIX. Peregrinatio Ludovici regis Franciæ, & aliorum magnatum ejusdem regni, ad sanctum Thomam Cantuariensem archiepiscopum & martyrem, qui optulit aureum calicem appendentem . . . libras, & centum modios vini, perpetuo, ad natalitium diem celebrandum in lætitia, singulis annis; in hoc, sive in vita sive in morte, pro se & regno suo, beato martyri quasi annum tributum statuens persolvendum. Civitas Eborum combusta est per incuriam cocorum.

ANNO MCLXXX. Translatio sanctæ Frideswidæ virginis Oxonia. Obiit Alexander papa; cui successit Lucius III. natione Tuscus, qui sedet annis quatuor, diebus octodecim. Ad ejus preces, & instantiam Henrici regis Angliæ, imperator Fredericus cum Henrico duce Saxoniæ, qui huc usque rebellaverat, reconciliatur. Obiit Ludovicus rex Franciæ post annos quadraginta & quinque in regno exactos; omni tempore sancti Thomæ, tam vivo quam defuncto, constans amicus & devotus; cui succedit Philippus filius ejus. Obiit Rogerus Eboracensis archiepiscopus, præfato martyri semper adversarius.

ANNO MCLXXXI. Henricus rex Angliæ per omnes terras suas transmarinas edidit statutum de armis habendis; postea vero etiam Anglos eidem statuto subjicit, i. e. quicunque haberet feodum militis unius, haberet loricam, cassidem, clypeum & lanceam; & quot feoda militum quis haberet, tot militaria arma haberet. Et post multa, quilibet liber laicus, qui haberet in catallis valorem decem marcarum, haberet habergillum, capellum ferreum, & lanceam; & unusquisque juraret non vendere, nec alienare arma sua.

ANNO MCLXXXII. Rex Henricus reconciliavit Philippum comitem Flandriæ cum Philippo rege Francorum. Galfridusque filius regis Henrici electus ad episcopum Lincolnensem, maluit episcopatui renunciare, quam onus sibi importabile suscipere. Juri ergo suo in manibus Ricardi archiepiscopi Cantuariensis renunciavit, & Walterus de Constantia electus in episcopum successit. Obiit Henricus rex junior, & Rotomago sepultus est. Margareta uxor ejus Belo regi Hungariorum postea nupsit. Floruit Petrus Comestor.

ANNO MCLXXXIII. Obiit Ricardus archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Baldewinus, quondam archidiaconus Wellensis, deinde monachus abbasque Fordensis, deinde episcopus Wygornensis, tandem archiepiscopus Cantuariensis.

riensis. Saladinus rex Babylonis vastavit Terram Sanctam; nec erat qui resisteret, quia Baldewinus rex Jerusalem infirmus & paralyticus jacebat; qui, inito consilio cum Templariis & Hospitariis, misit per legatos ad regem Angliae vexillum regium, cum clavibus sepulcri Domini, & turris David, & civitatis Jerusalem, tanquam ad hæredem terræ illius.

ANNO MCLXXXIV. Baldewinus rex Jerusalem depositus se a regimine regni, & constituit Baldewinum, filium Willielmi Marchisii & Sibyllæ sororis suæ, regem in loco suo, & paulo post obiit. Et Baldewinus puer regnavit fere per duos annos. Combusta est abbathia de Glascunbyry. Et in Scotia quidam fons fluentis aquæ, non longe a castello de Yrewyn, manavit sanguine per octo dies & totidem noctes, sine intermissione. Rex Henricus fecit homagium Philippo regi Franciæ pro terris suis transmarinis. Jocelinus episcopus Sarum factus est monachus Cisterciensis apud Fordam.

ANNO MCLXXXV. Heraclius patriarcha Jerosolymitanus, & prior hospitalis de Jerusalem, cum magno mœrore & labore venerunt ad regem Henricum in Anglia, auxilium & consilium ab eo contra Saracenos humillime postulantes, quos neque ut debuit, neque ut decuit, recepit. Obiit Lucius papa; cui successit Urbanus III. natione Lumbardus, quondam clericus, & comes in exilio individuus sancti Thomæ quondam Cantuariensis archiepiscopi & martyris. Obiit Adam optimus abbas de Evesham: successit Rogerus nullius monasterii monachus, abbas pessimus.

ANNO MCLXXXVI. Obiit Walterus episcopus Lincolniensis; cui successit sanctus Hugo prior Wythamiæ, ordinis Cisterciensis, ex collatione regis, & totius capituli Lincolniensis electione. Galfridus filius Henrici regis, & comes Britanniæ, in conflictu militari apud Compendium Parisius pedibus equorum contritus obiit, & in cathedrali ecclesia est sepultus. Baldewinus rex Jerusalem puer obiit, cuius regnum cepit Sibylla mater ejus, ut hæres, quæ, defuncto Willielmo le Marchis viro suo, nupsit Guidoni de Lizinant.

ANNO MCLXXXVII. Comes Tripolitanus videns, quia prædictus Guido duxerat hæredem Jerusalem in uxorem, anxius quia putabat eam habuisse, & per illam in regem elevari, conspiravit cum Saladino rege Babyloniæ, & inito fœdere, quomodo Terram Sanctam perderent, machinabantur. Unde Saladinus

cum ingenti exercitu Christianos aggreditur, comesque Tripolitanus conserto prælio fugit; fugerunt mox cæteri, patriarcha multisque aliis cæsis. Rex Guido, cum cruce Domini, captus est. Jerusalem, omnesque cæteræ Christianorum civitates & castella, per Saracenos occupantur, præter Tyrum, Tripolim, & Antiochiam. Hoc audito, Urbanus papa obiit; cui succedit Gregorius VIII.

ANNO MCLXXXVIII. Obiit sanctus Ricardus episcopus Cicestrensis. Obiit Gregorius papa, cui succedit Clemens III. ad cuius hortatum Philippus rex Franciæ, & Henricus Rex Angliæ, Ricardus comes Pictavensis, Philippus comes Flandriæ, Theobaldus comes Blesensis, Henricus comes Trecensis, dux Burgundiæ, cum multis aliis Franciæ; Willielmus comes de Mandavilla, Ranulphus de Glanvilla, Robertus comes de Leycestria, & comes de Ferrariis, & multi alii comites & barones; sed & viri ecclesiastici, archiepiscopi Remensis, Rothomagensis & Cantuariensis; episcopi Belluacensis, Salisbiriensis, & Norwicensis, & inferiorum gradus multi, cruce signati sunt. Imperator etiam Fredericus, cum centum & quinquaginta millibus, iter istud accepit. Obiit sanctus Gilbertus Sempyngham.

Ricardus rex.

ANNO MCLXXXIX. Obiit Henricus rex Angliæ apud Chinonem castellum suum, secundo nonarum Julii, sepultusque est apud moniales Fontis Ebrardi; cui succedit Ricardus comes Pictavensis, filius ejus. Mores Henrici regis scripsit Radulphus Niger, hujus temporis verus historiographus. Rex Ricardus coronatur Londoniæ a Baldewino archiepiscopo, cuius coronationi Judæi se ingerentes, ejecti & male tractati sunt, ut circiter triginta Londoniæ occiderentur. Apud Eboracum ad castellum regis quadringenti fugientes, sese mutuo peremerunt. Ponderato thesauro patris sui, invenit rex Ricardus novies centum millia librarum in auro & argento, post debita soluta, & satisfacto ejus testamento. Imperator Fridericus in quodam fluvio versus Terram Sanctam demersus est.

ANNO MCXC. Philippus rex Franciæ & Ricardus rex Angliæ, & Philippus comes Flandriæ, archiepiscopus Baldewinus, cum multis aliis, versus Terram Sanctam iter arripuerunt.

Reges
3

Reges vero prædicti in Sicilia apud Messanam hyemabant. Baldewinus archiepiscopus Cantuariæ, Radulphus Fulgers comes de Perche, comes Blesensis, Stephanus comes frater ejus, Conradus filius Frederici imperatoris, comes de Ferrariis, comes de Leycestria, cum multis aliis, Achon applicantes, ex pestilentiæ obierunt.

ANNO MCXCI. Obiit Clemens papa; cui successit Celestinus III. qui primo die pontificatus sui Henricum filium Frederici coronavit imperatorem, & infra primum annum suum canonizavit sanctum Petrum archiepiscopum Tarentasiensem, & & sanctum Alredum abbatem Ryevallensem, ambos Cistercienses. Inventa sunt ossa regis Arthuri apud Glastoniam. Philippus rex Franciæ ad Achon transfretavit: Rex vero Ricardus pro victualibus quærendis in Cyprum appulsus, eam sibi subjecit. Ibi duxit in uxorem Berengariam, filiam regis Navariensis, per matrem suam illuc adductam: tandem in omnibus prospere agens, ad Achon in Pentecosta venit; captaque Achon, rex Franciæ, morbo simulato, repatriavit.

ANNO MCXCII. Marchiſius de Monteferrato incautius per Tyrum equitans, a duobus Saracenis, i. e. hassafinis, occisus est; cuius uxorem rex Ricardus dedit Henrico comiti Trecensi, cum regno Jerosolymitano, Guidone rege consentiente, cui rex Ricardus dedit Cyprum insulam. Multa bella prospere gessit rex Ricardus in Terra Sancta hoc anno.

ANNO MCXCIII. Cum rex Ricardus totam Terram Sanctam, præter solam Jerosolymam, quæ merces erat laborum, subjugasset, ac ipsam obsidere, & bello finem imponere decrevisset, subito a duce Burgundiæ & exercitu Franciæ deceptus & desertus est. Interim audiens fratrem suum Johannem regnum Angliæ affectare, & Philippum regem Franciæ Normaniæ bello invasisse, treugis a Saladino saepius postulatis in triennium consensit; & commendata Terra Sancta Henrico comiti Trecensi, cum per Alemanniam redire disponeret, non in coquina ducis ¹ Istriæ, ut refertur, sed in lecto suo dormiens meridie, per pueri, qui dux erat itineris, imprudentiam capit; & duci Limpoldo, deinde imperatori Henrico oblatus, primo Treveris, deinde Warmaciæ, strictius observatur, usque-

---

¹ Legæ Austræ.

quo centum & quinquaginta millia marcarum imperatori & duci persolveret. Hubertus Walteri factus est archiepiscopus Cantuariensis. Obiit Benedictus abbas Burgi; cui successit Andreas. Saladinus apud Nazareth inter epulas subito obiit.

ANNO MCXCIV. Rex Ricardus liberatus a carcere, venit in Angliam, adoratisque sanctis Cantuariæ & Londoniæ, contra conspiratores & complices Johannis, qui se Nothyngham incluserant, se movit; visaque persona regis, ultra resistere non ausi sunt. Iterum ab Huberto archiepiscopo Londoniis coronatur, & statim in Normanniam se transtulit; ubi applicanti frater suus Johannes supplex occurrit, & cum lacrymis veniam commissorum petens, gratiose optinuit. Henricus imperator regnum Apuliae sibi subjecit, ibique rebelles & episcopos variis pœnis excrucians, Tancredum filium Tancredi, cum Margareta matre sua, & rege Epiri, captivos secum in Alemanniam duxit.

ANNO MCXCV. Terra ducis Istriae pro captione regis Ricardi a Celestino papa interdicitur, ipseque dux, divina ultiōne, cum in die sancti Stephani spatiatum equitaret, equus nivibus conglobatus cecidit super ejus femur, & ita contrivit, ut igne infernali percussum, consilio medicorum a corpore detrunaret; & nec sic sanatus, agnoscens manum Domini, & pœnitens se de hiis, quæ in regem Ricardum commiserat, absolutisque pecuniæ residuæ Anglicis obsidibus, obiit. Miramolinus rex Maurorum, cum triginta regulis ex Africa, Libya, & Ægypto, in Hispaniam venit; fueruntque in exercitu suo, ut proceres Hispaniæ scripserunt Cisterciensi capitulo generali, sex decies centum millia hominum; qui paucis annis moratus, tandem confusus rediit.

ANNO MCXCVI. Comes de sancto Ægidio duxit sororem regis Ricardi Johannam, quondam reginam Siciliæ, in uxorem. Rex Ricardus contra regem Francorum ubique fœlicissime dimicaverat. Orta est gravis discordia inter Ricardum regem & archiepiscopum Rothomagensem pro constructione castelli de Andely, qui locus erat juris archiepiscopi; sed rex loci decentiam ad castellum construendum contemplatus, in sui juris directionem ab archiepiscopo abstulit, & castellum construxit. Inter vero Ricardum & Philippum, reges Angliae & Franciæ, mediantibus multis, pax facta est, sed ficta; pœnaque statuitur quindecim millium marcarum a pacis violatore persolvenda; fidejus-

fidejussores obligantur. Pax per Philippum Franciæ frangitur, a fidejussoribus pœna regi Ricardo solvitur.

ANNO MCXCVII. Johanna comitissa de sancto Ægidio perperit Reymundum. Rex Ricardus cepit villam sancti Walerici; &, destrœta villa cum monasterio, corpus sancti Walerici secum in Normanniam tulit. Henricus imperator misit exercitum magnum in Syriam, qui, violatis treugis quas rex Ricardus composuerat, bellum iniit cum Saracenis; at illi pro pace violata efferati, Joppen armis capiunt, & viginti millia Christianorum occiduntur: proelium tandem committitur, Saphadinus, frater Saladini, vulneratur letaliter; duo filii Saladini capiuntur, & sexaginta admiralli, cum multis civitatibus & castellis. Hoc tempore obiit Henricus imperator in sententia pro Ricardo rege; & ideo non est permisum sepeliri corpus ejus. Sicilia, Calabria, Apulia, & magna pars Tuscæ, quas imperator Henricus abstulerat domino papæ, reducitur; obituque imperatoris ventilato, exercitus rediit de Terra Sancta, & iterum a Saracenis urbes relictæ occupantur.

ANNO MCXCVIII. Obiit Celestinus papa; cui successit Innocentius III. juvenis triginta annorum, dictus Lotharius: qui factus papa, statim decrevit, quod capella, quam Baldewinus archiepiscopus Cantuariensis primo extra Cantuariam, deinde apud Habyngdon, tandem apud Lamethye contra Westmonasterium construxerat, & in ea canonicos seculares instituerat, eos de possessionibus, ecclesiis & redditibus monachorum Cantuariensium præbendans, eo quod ante promotionem suam in causa illa monachorum procurator extiterit, destrueretur: Insuper successor Baldwini, Hubertus archiepiscopus, multum promoverat, funditus eversa est. Ricardus rex, in multis congressionibus cum rege Franciæ semper viator, firmavit castellum in Sequana, quod Butanant appellavit. Fulco, sanctus sacerdos de Noily, cœpit prædicare in Francia, & miracula operari. Sanctus Dominicus instituit fratrum prædicatorum ordinem. Corpus beati Edmundi, archiepiscopi Cantuariensis, repertum est integrum.

ANNO MCXCIX. Captis treugis inter regem Ricardum & Philippum regem Franciæ, Ricardus rex movit exercitum contra vicecomitem Lemovicensem: causæ variæ relatæ sunt; cumque terras vicecomitis ferro flammaque vastaret, veniens ad quoddam parvum castellum Chalychapel, expugnata turre

per triduum, quarto die cum jam esset capienda, & fere inermis, cum ad murum accederet, per quarellam arcubalistæ in sinistro humero perculsus, nono die de vulnere mortuus est, & juxta patrem sepultus. Ejus acta scripserunt dominus Milo abbas de Pynn, eleemosynarius regis, & Anselmus capellanus regis comes ubique intus & foris: cui propria factione successit Johannes frater ejus in regnum. Otho vero cognatus ejus, sua procuratione imperator, Aquisgrani est coronatus, Innocentio ei favente.

Rex Johannes.

ANNO MCC. Constantinopolis capitur a Francis & Venetis versus Jerusalem, ad prædicationem Fulconis Noily, proficiscentibus; & Baldewinus comes Flandriæ factus est imperator per Latinos. Obiit sanctus Hugo, episcopus Lincolniensis; cui successit magister Willielmus Blesensis, Lincolniensis ecclesiæ præcentor, consecratus a Willielmo episcopo Londoniensi. Johannes rex Angliæ devenit homo regis Franciæ pro terris transmarinis; & statim dedit Ludovico, cum cognata sua domina Blanchia, filia Potiti regis Hispaniæ, omnes terras, urbes & castella, quas rex Philippus habuit in Normannia in morte regis Ricardi; qui Ludovicus mox desponsavit eam. Arthurus etiam, filius Galfridi ducis Britanniæ, devenit homo regis Johannis de Britannia, & aliis terris suis, de consensu regis Franciæ. Divortium fit inter Johannem regem & Hawyfiam uxorem suam, quia consanguinea erat. Obiit Andreas abbas Burgi; cui successit Acharius sancti Albani ^{i.} Clyna fundatur, filia Revesby.

ANNO MCCI. Eustachius abbas Flainatenensis per Angliam diem Dominicum feriandum prædicat, & a mercaturis eodem die abstinere hortatur; & omnes fere ad hoc voto constringit. Mirabilia magna per Angliam acciderunt: Sanguine vel de vestibus, vel ex aliis rebus, stillante. Aeris intemperies maxima, fulgura invisa, tonitrua crebra, & inundationes excessivæ. Circa hæc tempora Tartarorum dominium initium habuit.

Pontificante ergo Innocentio papa in urbe Romana, regnanti-
busque in Francia Philippo, & in Anglia Johanne, regibus;
apud Alemannos Othonem, & apud Græcos Baldewino, impe-
rantibus; in civitate vero sancta Jerusalem dominante Safadino;
in urbibus Christianorum Almarico de Lizinat, rege Cypri;
Leone in Armenia, Cnuto in Dacia, Suero in Norweia, Wil-
lielmo in Scotia, Guthredo in Man, Johanne Curcy in Ulne-
stria. Doctores nostri prædicaverunt diabolum esse solutum,
juxta Apocalypsin Johannis c. xii. Hic finit chronica Rogeri
de Hoveden.

ANNO MCCII. Fulco Presbyter de Noily, qui plures ad
iter Jerosolymitanum follicitaverat, obiit. Iterum orta est dis-
cordia inter Philippum regem Franciæ & Johannem regem
Angliæ, semper ipso Philippo terris Johannis transmarinis in-
hiante; unde Gurnatum, cum aliis multis urbibus & castellis
capit; Arthurum etiam faciens militem cum Pictaviensibus
contra regem Johannem mittit, quem ipse apud Mirabel cum
ducentis & quinquaginta militibus, & aliis servientibus, capit:
qui Arthurus in custodia patrui sui Johannis regis Angliæ, du-
bium quo casu, obiit; nec est inventum sepulchrum ejus usque
ad diem hanc. Vulgatissimum est, quod in mari peremptus
piscibus est projectus. Translatio sancti Gilberti magistri Sem-
pynghamiaæ.

ANNO MCCIII. Canonizatio sancti Wlstani episcopi Wy-
gorniensis, catalogo sanctorum per Innocentium inscripta, &
per Malgerum episcopum Wygornensem procurata. Alienora
primo regina Franciæ, postea Angliæ, mater vero trium regum,
Henrici, Ricardi, & Johannis, obiit. Philippus rex Franciæ,
judicio curiæ suæ, pro morte Arthuri cognati sui, de terris suis
transmarinis regem Johannem privat. Robertus comes Ley-
cestriæ obiit, cuius comitatum Simon de Monteforti & Saerus
Quency inter se dividunt; eo quod Saerus, & pater Simonis,
forores prædicti comitis duxissent in uxores. Obiit Hubertus
Cantuariensis archiepiscopus; cui, contra regis voluntatem,
successit magister Stephanus de Langeton, apud Romam a mo-
nachis Cantuariensis electus, & a papa confirmatus. Mona-
chi Cantuarienses exulant, bona eorum confiscantur.

ANNO MCCIV. Rex Angliæ Johannes fecit, ex omnibus
portibus Angliæ, classem maximam, & in vietualibus ac armis
apparatum copiosum apud Porcestriam congregari; fortissimo-
rumque

rumque militum exercitu grandi collecto, ad transfretandum, & revocandum patrias amissas in partibus transmarinis; subitoque exercitus redire jubetur, & naves suis portibus restituuntur, cum maxima omnium indignatione. Rex Philippus lætus effectus, Normanniam, Andegaviam, sine sanguine fere capit: Rothomagi muros & castella, post inducias concessas, nemine defensante, solo tenus evertit, cives supplices sine misericordia cædit. Dancastria integre combusta est. Abbathia de Bello Loco Regis fundata est.

ANNO MCCV. Magister Willielmus de Bramfeld, subdecanus Lincolniae, septimo kalendarum Octobris, die dominica, in majori ecclesia occisus est. Willielmus Blesensis, episcopus Lincolniensis, obiit; cui successit Hugo II. Visæ sunt duæ lunæ in cœlo ejusdem quantitatis, quarum cornua sibi cohærebant ex una parte, ex alia separatim fluctuabant; sed tandem conveniebant, scilicet, eclipsis particularis. Stephanus Presbyter cardinalis ad titulum sancti i Grisogoni, natione Anglicus, qui in curia Romana theologiam legebat, a domino papa in archiepiscopum consecratur. Baldwinus imperator Constantinopolitanus, cum multa prælia in Græcia strenue gessisset, in obsidione Adrianopolis a fratre suo occisus est latenter, & imperavit pro eo.

ANNO MCCVI. Johannes [Ferentinus] apostolicæ sedis legatus venit in Angliam, & apud Redynges concilium celebrat; ubi Joselinus consecratus est in episcopum Bathonensem a prædicto legato, Johanne Ferentino. Robertus abbas de Ramesey renunciavit abbathiæ: Gravisque querela monachorum Eveshamensium proposita est coram legato, de abbe loci illius; sed legatus argento ligatus, negotium reliquit infectum. Johannes rex expeditionem movet, & captis paucis munitionibus, statim reddit. Circa vero purificationem sanctæ Mariæ facta est taxatio tertiae decimæ partis omnium catallorum, tam religiōrum quam cæterorum, exceptis Cisterciensibus, pro adquirendis terris transmarinis. Sanctus Franciscus fecit ordinem fratrum minorum.

ANNO MCCVII. Diu expectato, & sacris epistolis crebro regis assensu ad electionem Stephani requisito, dominus papa,

¹ *Alias Chrysogoni.*

data benedictione, eum ad ecclesiam suam mittit.¹ Rex vero pro viribus obsistens, hostem publicum proclamat, qui eum vel nomine archiepiscopi honoraret. Monachi a Cantuaria expulsi, pedites in Franciam recedunt, ubi non deseruit in se sperantes Deus. Regina Angliæ peperit filium nomine Henricum, postea regem Angliæ. Otho rex Romanorum venit in Angliam, accitus a rege Johanne cognato suo; sed cito redit in Alemanniæ. Brachium sancti Oswaldi regis & martyris ostensum est regi Johanni apud Burgum.

ANNO MCCVIII. i kalendarum Aprilis generale interdictum, ab adventu sancti Augustini in Angliam omnino incognitum, per Angliam & Walliam, propter expulsionem archiepiscopi, & monachorum Cantuariensium ejectionem, extitit promulgatum. Exulabat Galfridus archiepiscopus Eboracensis, eo quod regi contradiceret, ab ecclesiasticis sicut a laicis tertiam decimam extorquenti. Cistercienses suis privilegiis innitentes, interdicto non obediunt. Episcopi & omnes personæ ecclesiasticæ disfleasantur. Rex Franciæ capit barones Flandriæ. Regina Angliæ peperit filium, nomine Ricardum, postea regem Alemanniæ.

ANNO MCCIX. Cistercienses mandato domini papæ interdictum obseruant. Johannes rex, post plures ammonitiones, tandem anathemati subjicitur; unde episcopis omnibus fere exulantibus, præter Wytoniensem, qui negotia regis instantissime procurabat, viri ecclesiastici supra modum vexantur. Monachorum nigrorum possessiones confiscantur. Clerici, laicorum more, crucibus ac gladiis condempnantur. Ecclesiis tandem 2 proventualibus per Angliam indultum est, semel in ebdomada celebrandi divina, exclusis tamen secularibus, voceque submissa. Otho Romæ a papa Innocentio in imperatorem solemniter sublimatur.

ANNO MCCX. Johannes rex, congregato exercitu magno, Hiberniam petit, captisque castellis, & Hugone de Lascy, qui magna parte Hiberniæ occupata rebellaturus putabatur, fugato, pacata terra redit. Wallensibus etiam tumultuantibus, Willielmi Branse uxore & filiis fame necatis, filuit terra in conspectu ejus. In reditu isto Cistercienses in multis locis usque ad

¹ Supple Nono.

² Ita MS.

nates denudantur. Imperium Constantinopolitanum, occiso comite sancti Pauli secundo imperatore Latinorum, propter crebras mutationes fere exterminatum est. Gravis discordia inter papam & imperatorem Othonem. Acharius, abbas Burgi obiit; cui successit Robertus de Lyndesey.

ANNO MCCXI. Johannes rex Angliæ contra Leulinum in Wallia exercitum ducens, citissime rediit; eo quod Wallenses, adventum ejus metuentes, omnia exterminio tradidissent: sed rex, in magna copia victualibus comparatis, ad Walliam reversus est, hostibusque ad ditionem compulsis, cum gloria remeavit. Jam in Hibernia, Wallia, & Scotia, non erat, qui regi contramutiret; quod nulli patrum suorum contigisse notum est: fœlix ergo, nisi terræ transmarinæ recessissent.

ANNO MCCXII. Londoniæ tria millia hominum igne & aqua perierunt. Reguli Wallensium, papa eos provocante, & a fœdere anno præcedente cum Johanne rege inito recedere, nec non a ligancia & juramento ei præstitis absolvente, insuper interdictum per Walliam ea conditione relaxante, eundem regem infestant: unde vehementer commotus, suspensis obsidibus, exercitum magnum contra eos parat; sed vulgato quodam magnatum Angliæ, literis domini papæ annuentibus, contra eum conspirasse, omnes in sua tabernacula revertuntur. Capti sunt nonnulli ejus familiarissimi sola suspicione. Castellum Banguardi evertit: Mittit etiam nuncios, qui dominum papam placarent; ipse nusquam, nisi manu armata, procedens. Petrus de Wakefeld, pseudopropheta, carceri mancipantur.

ANNO MCCXIII. Episcopi Angliæ trans mare exulantes papam adeunt, de injuriis sibi multipliciter illatis conquerentes; unde papa Philippo regi Franciæ & cæteris principibus transmarinis scribit, quod nisi rex Johannes resipisceret, ipsi in remissionem peccatorum terram de tyranno liberarent. Ipsi rem votis mille petitam audientes, classem & victualia parant. E contra, Johannes rex de omnibus portibus Angliæ, ad partes australes in anchoris naves cum exercitu coadunat. Tandem cum nunciis regis nuncius etiam domini papæ, Pandulphus nomine, venit; deferens in mandatis, quod si judicio ecclesiæ obedire vellet, quatuor de primis regni in animam regis jurent, formam satisfactionis, quæ assignanda esset, se adimpleturum. Juraverunt ergo, comes Boloniæ, Willielmus comes

dc

de Warennā, Willielmus comes de Ferreris, Willielmus comes Sarum, frater regis. Conditio talis erat: quod regnum Angliæ de domino papa, per redditum mille marcarum annuatim persolvendum, teneret: & rex consentit, & cartam confirmavit, absolutusque est a sententia. Præfata vero classis Anglica, cum Franci ad alia intenderent, classem Francorum invadit, captis trecentis navibus, pluribus etiam combustis, cum gloria redierunt: residuum indignatus rex Francorum gratis combussum; reversique sunt de exilio, archiepiscopus Stephanus, Willielmus episcopus Londoniensis, Eustachius Heliensis, Ægidius Herefordiensis, Jocelinus Bathoniensis, Hugo Lincolniensis, monachi Cantuarienses, omnesque clerici & laici hac causa exulantes. Petrus de Wakefeld cum filio pseudopropheta suspenduntur.

ANNO MCCXIV. Vacabant sedes cathedrales, Eboracensis, Dunelmensis, & abbathia de Wytheby: in Cantuariæ vero provincia, episcopatus Cestrensis, Wygornensis, Exoniensis, Cicestrensis; abbathiæ sancti Edmundi, sancti Augustini Cantuariæ, Redyng, sancti Benedicti de Holmo, sancti Martini de Bello, Ramesey, Burgi, Cirencestria, & Evesham, quæ in manu regis erant universæ. Rex libenter concessit, ut istis ecclesiis vacantibus pastores providerentur, dummodo secundum formam & consuetudinem regni fieret; sed contra nitentibus episcopis, & querentibus, ut juxta canonum scita talia fierent, remanserunt viduatæ omnes ecclesiæ cathedrales. Abbathiæ nonnullæ ad electionem processerunt, ut rex nullum intruderet, neminem nominaret, sed tantummodo regalia in signum confessionis conferret: Interdictumque sic, quod sex annis, tribus mensibus, sexdecim diebus duraverat, relaxatum est sexto nonas Julii, viris religiosis non facta restituzione bonorum; Pandulphus regis nutui tam favebat.

ANNO MCCXV. Dominus papa, pro Terræ sanctæ subventione, & universæ ecclesiæ Dei provisione, decrevit generale concilium Romæ agendum: quare in omnem terram Christianorum statuit viros virtutis a latere suo transmittendos; unde in Angliam missus est Nicolaus Tusculani episcopus, legatus domini papæ, ut in ejus præsentia rex promissum, quod sanctæ ecclesiæ fecerat, adimpleret; quod & fecit: nam ei vice domini papæ hominum fecit & ligantiam, dans cartam suam auro bullatam, & mille marcas argenti, in subjectionis signum, & annum censem, quem ei annuatim promiserat, persolvendum.

vendum. Deposuit iste legatus abbatem Westmonasterii, & præfecit Willielmum priorem Frontoniæ. Deposuit etiam Rogerum, nullius monasterii monachum, abbatem pessimum de Evesham, & præfecit loco ejus Raoulphum priorem Wygorniæ; Rogerum de priore de Chirebure præfecit Burtoniæ, & Ricardum abbatem de Selby præfecit Ramesey: abbatem vero de Bardeney se gratis dimittentem depositum, & Petrum priorem, hominem pessimum, de Lentone, loco viri optimi collocavit. Hoc tempore rex Arragoniæ vocatus ab hæreticis contra Simonem de Monfort, qui erat dux exercitus Domini contra hæreticos, a cruce signatis, in bello cum multis occisus est. Romæ concilium Lateranense secundum celebratum est, ubi episcopi quadrangenti, abbates & priores octingenti & ultra, procuratorum non erat numerus. Iterum discordia orta est inter regem Johannem & præceres regni, pro scutagio a quibusdam negato.

ANNO MCCXVI. Contra regem stabant viriliter Galfridus de Mandavilla comes Essexiæ, Saerus Quincy comes Wyntoniæ, Rogerus comes Clarenſis, Henricus comes Herfordensis, Rogerus Bygot comes Norfolciæ, David comes Huntyngdoniæ, & Robertus comes de Ver, & Aegidius episcopus Herefordensis, ex proceribus; Robertus filius Walteri, Eustachius de Vesci, & multi alii. Iſti fugientes ad Philippum regem Franciæ, Ludovicum primogenitum ſuum in regem & dominum elegerunt. Interim rex Roffense caſtrum captum subvertit: præſidium etiam Colceſtriae capit; cumque quaſi ſola Londonia reſtareret, venit Ludovicus cum manu valida Francorum; primo Cantuariæ, deinde Londoniæ, cum magno gaudio exceptus, fidelitates capit, caſtra multa & urbes capit, quas ſuis diſtribuit. Rex autem Johannes, & Gualo legatus, cum gladio materiali & ſpirituali contra pugnantes modicū profecerunt. Reſeſſerunt etiam a rege proximi ejus, & amici ejus, timore magis quam amore; viz. comes de Warennæ, cognatus regis, & comes Sarum, frater regis, comes de Arundel, comes de Albamarle, & Robertus comes de Ver. Rex vero cædibus & incendiis vacans, de Northfolk versus Lyndesey per abbathiam Swyneshevede venit; ubi, ſecundum quodam, potionatus tranſiit Slafford, ubi ſupra modum diſſenteria vexatus, in lectica ad caſtellum de Newerk portatus obiit; cuius viſcera apud Crokeſton condita ſunt, corpus vero Wygorniæ delatum, ac in ecclesiā cathedrali ſepultum eſt. Successit ei in regnum filius ejus

Henricus,

3

Henricus, novem annorum puer, quem Willielmus Mariscallus, comes de Pembrok, & Ranulphus comes Cestriæ, cum cæteris, qui patrem sequebantur, vivacissime fovebant, & prælati universi, cum legato: Wallici Ludovicum sequebantur. Rex Henricus Gloverniæ coronatur in festo apostolorum Simonis & Judæ. Obiit Innocentius papa; cui successit Honorius.

Rex Henricus tertius.

ANNO MCCXVII. Prævaluerunt regales contra Ludovicum, eo quod Franci, qui cum illo erant, terram radicitus devorabant; unde corda populi contra illos maxime provocaverant. Apud Lincolniam cominus pugnatum est, ubi comes Perticensis cæsus est, cum multis aliis. Comes Wyntoniæ, comes Herefordiæ, comes Northfolk, & Robertus filius Walteri, totius exercitus capitanei, capiuntur; cæteri nudi Londoniam fugerunt. Postea navale bellum regales cum novo exercitu Ludovici committentes, victores existunt. Eustachius le Moyne, pirata cruentus, cum multis aliis, occiduntur. Tandem inter partes pax facta est, procurante archiepiscopo Stringonensi, & abbatibus Cisterciæ & Clarevalliæ, qui mediatores venerant, ut pacem formarent. Pacata pecunia Ludovico, nomine expensarum, quas veniendo fecerat, absolutus est: redditis omnibus munitionibus, & suis captivis receptis, tandem cum pace recessit. Rex Londoniæ hominia & fidelitates recepit. Obiit Otho imperator; cui successit Fredericus II. Honorius papa ordinem fratrum prædicatorum confirmat: sanctum etiam Hugonem Lincolnensem canonizavit, Petrumque Altisiodorum comitem in Constantinopolitanum imperatorem coronavit, & imperatorem Alemanniæ Fredericum Siculum fecit, & postea rebellem excommunicavit.

ANNO MCCXVIII. Stephanus archiepiscopus, regno pacato, reversus est in Angliam, quia tempore concilii generalis Romæ moratus est, deferens secum literas commendatitias regi & regni tutoribus, a quibus, & a toto regno honorifice & amantissime receptus est. Sylvester episcopus Wygorniensis ecclesiam Wygorniæ cathedralem dedicavit septimo idus Junii; & ipso die corpus sancti Wlstani episcopi transtulit, præsentibus quinque episcopis, abbatibus & aliis prælati multis; qui post

paululum ægrotans, apud Ramesey obiit: corpus vero ad propriam sedem est relatum, & honorifice tumulatum. Simon etiam de Monteforti in obsidione Tolosæ dimicans contra hæreticos, lapide percussus obiit. Galo legatus diligentem fecit inquisitionem de observatione interdicti per eum tempore guerræ promulgati; pro qua transgressione tam clericis quam religiosis varias & graves pœnas inflxit, & maxime pecuniarias. Obiit David comes Huntyngdoniæ.

ANNO MCCXIX. Galo legatus a domino papa vocatus Romam, cum infinita pecunia est reversus, Pandulpho Norwicensi electo loco ipsius subrogato. Obiit inclitus comes de Penbrok, Willielmus Mariscallus, tutor regis, cuius tutela commendata est per legatum Ranulpho comiti Cestriæ, & Hugoni de Burgh, summo Justiciario regni. Cassata autem electione magistri Roberti Eboracensis, & Galfridi archidiaconi Norwicensis, ad episcopatum Eliensem electorum; scripsit dominus papa scilicet, archiepiscopo Cantuariensi, & Pandulpho legato, ac episcopo Sarum, quatenus ecclesiæ Heliensi virum ydoneum providerent: qui mandatum exsequentes, post varias altercationes Johannem abbatem de Fontibus elegerunt. Ranulphus vero comes Cestriæ, & Ranulphus comes de Ferreris, & Willielmus Mariscallus junior, & Johannes Constabularius Cestriæ, cum multis aliis cruce signatis, iter Jerosolymitanum adorsi sunt; post quorum adventum Damietta capta est, magis miraculo divino quam opere humano. Occiduntur Saraceni absque numero, Christianorum sanguine nullo effuso; Domino pro eis contra incredulos dimicante, & mirabilia operante.

ANNO MCCXX. Circa mediam Quadragesimam Pandulphus legatus convocavit concilium tam procerum quam prælatorum, propter quædam negotia regis & regni; ubi Johannes abbas de Fontibus in Heliensem episcopum est consecratus, & in annunciatione dominica in sede sua honorifice receptus. Post octabas Paschæ iterum Londoniæ proceres & prælati convocantur; ubi Robertus quondam abbas de Thorney, propter quosdam excessus depositus, de Roma veniens, literas domini papæ secum detulit; in quibus idem papa mandavit Pandulpho legato & Stephano Cantuariensi archiepiscopo, quatenus rex Henricus, regis Johannis filius, in regem sublimaretur, iterum coronandus, eo quod prima ejus coronatio, propter regni turbationem, minus solemniter quam decuit facta fuerit. Quapropter quia Stephanus

Stephanus archiepiscopus regem, propter ejus innocentiam, tēnerrime diligebat, ex hoc mandato plurimum exhilaratus, convocatis ecclesiæ prælatis & regni primoribus, legati consilio, Londoniæ die Pentecostes ab eodem solempniter est inunctus, & in regem sancti Edwardi regali diademate summatus, anno tertio decimo ætatis suæ nondum expleto: sedatoque quodam tumultu Willielmi comitis de Albamarle; postquam Ranulphus comes Cestriæ & sui redierant, celebrata est translatio sancti Thomæ archiepiscopi Cantuariensis, præsentibus ipso rege Henrico, & Pandulpho legato, cum tribus archiepiscopis, i. e. Remensi, Cantuariensi, & Stringonensi de Hungaria, septendecim episcopis, prælatis, & magnatibus plurimis, de tota Christianitate congregatis, & plebe innumerabili, a venerabili archiepiscopo Cantuariensi, scilicet, nonas Julii, anno passionis suæ quinquagesimo, venientibus ad translationem, vel infra quindecim dies accendentibus, mille quingenti & quadraginta dies, ab archiepiscopis & episcopis qui aderant, indulgentiæ computantur. Saierus Quency & Robertus filius Walteri apud Damiettam obierunt.

ANNO MCCXXI. Post natale Domini, Willielmus comes de Albamarle pacem regiam fregit; non contentus de malis, quæ sui in castello de Byam perpetrabant, etiam castellum de Foderynghey furtim invadebat, & positis custodibus protervis, guerram contra regem motam prædicabat, ipsumque ducem belli: insuper scribens civitatibus, se conductum omnibus mercatoribus præstaturum cum mercioniis offerebat. Excommunicatur a legato Pandulpho & septem episcopis, in concilio quodam Londoniæ post octabas epiphaniæ celebrato, nominatim, cum omnibus fautoribus præsentibus & futuris. Ranulphus comes Cestriæ se ducem belli contra rebellem pollicetur: cumque omnes prædictum comitem nimis exosum propter suorum violentias unanimiter persequerentur, terga vertens ad suas munitiones in borealibus desertis se subtraxit. Willielmus Londoniensis episcopus præ senio episcopatui cessit, & Eustachius de Faucunberg, regis thesaurarius, successit. Alexander rex Scotiæ apud Eboracum duxit in uxorem Johannam, regis Henrici sororem, Waltero de Gray, archiepiscopo Eboracensi, solempnitatem celebrante. Walterus legatus signa legationis depositus, & cito post ab Anglia recessit: Stephanus vero archiepiscopus Cantuariensis de Roma reversus est, & pro rege contra pacis violatores

tores potenter laborat. Damieta redditur Saracenis pro cruce Christi, & pro captivis Christianis quotquot in vinculis habebant.

ANNO MCCXXII. Stephanus archiepiscopus Cantuariensis celebravit concilium generale Oxoniis, in ecclesia de Oseney, episcopis suffraganeis & aliis prælatis totius provinciæ generaliter comparentibus; ubi quædam instituta concilii generalis sub Innocentio papa celebrati, cum quibusdam adjectionibus, pro emendatione cleri & populi, solemniter sunt recitata: quorum duo nobilia hic insinuanda sunt; unum ad prælatos, viz. quod omnes prælati, tam episcopi quam abbates, ad annum suos camerarios mutare teneantur, ut plures habeant testes suæ sanctimoniae & castitatis. Aliud ad subditos; quod omnes tam monachi quam moniales, quamcunque regulam professi, semel in anno professionem suam in capitulis suis palam omnibus recitabunt, ut semper illius memores fiant ad Deum devotiores. In concilio illo sacerdos quidam & diaconus sunt degradati a domino Cantuariensi archiepiscopo; sacerdos pro homicidio, diaconus pro sacrilegio & furto. Diaconus alias, qui ad Judaïsum a fide apostataverat, & se fecerat circumcidere, extra ecclesiam degradatus fuit a domino Cantuariensi coram populo, & post degradationem traditus judicio laicalis curiæ, igne comburitur. In degradando, cum archiepiscopus casulam, vel stolam, vel aliud quid baculi pastoralis extremitate sullevando ammoveret, hiis terminis usus est: *Exautoramus te.* Ductus est etiam in concilio laicus quidam, qui se promiserat crucifigi, in quo omnia cicatricum vulnera Christi in manibus, & pedibus, & latere perforatis, apparuerunt. Adducta est etiam quædam mulier, quæ se Mariam nominabat, & dixerat, quod missam poterat celebrare, ad quod calicem & patenam habebat: hii duo in muris lapideis inclusi, vitam terminarunt, non cum Domino resurgentem. Obiit Robertus de Lindesey, abbas Burgi; cui successit Alexander abbas. Pandulphus consecratur in episcopum Norwycensem.

ANNO MCCXXIII. Obiit Philippus rex Franciæ; cui successit Ludovicus primogenitus ejus. Dominus Johannes de Brethnes, rex Jerusalem, venit in Angliam, Terræ Sanctæ subsidia procurans; promissumque est & concessum communi consilio regni ad Terræ Sanctæ subsidium, quod a singulis comitibus tres marcæ darentur, a singulis baronibus una marca, a singulis

gulis militibus duodecim denarii, a singulis domos habentibus unus denarius. Henricus rex Angliæ, cum ad annos discretionis pervenisset, consilio fretus subtiliori, castella multa, ab alienigenis & indigenis detenta, ad suum dominium revocavit: Unde Falchasius de Brutena [*vulgo* de Breant] Normannus, quem, pro strenuitate sua in suo servicio, Johannes rex Angliæ a satellite paupere etiam comitibus parificaverat, donando ei in conjugium comitissam de With, cum vidisset se super cedros exaltatum, etiam in Libano, deditabatur habere parem: tam superbus ad magnates, tam injuriosus ad cives & pauperes, quod tam majores quam minores mala illi imprecantur, maledicentes; ut dicebatur, suggestit Ludovico regi Franciæ, ut Pictaviam invaderet; promisitque ut regem ita in medio terræ suæ occuparet, ut ad alia negotia tractanda extra regnum non sufficeret. Interim Willielmus de Brete, frater ipsius Falchasi, qui custos erat ex parte Falchasi castelli sui de Bedford, quod inexpugnabile credebatur, & de jure spectabat ad Willielmum de Bellocampo, assumptis secum satellitibus, justiciarum domini regis itinerantem, Henricum de Baybrok, captum, in dicto castro in vinculis conservat: unde regis ira, & totius regni indignatio, vehementer in Falchasi exarserunt.

ANNO MCCXXIV. Rex, communicato cum proceribus regni consilio apud Northampton, ad castellum de Bedeford expugnandum, cum omni bellico apparatu, profectus est. Confestim castris in gyro circumpositis, locum obsidendo vallavit; machinis ergo petrariis delonge, deprope vero suibus aquas foscarum emungentibus, deinde arietibus muros quatentibus, non tamen sine cæde suorum & magnatum sanguine multo, ad extremum perventum est; obfessi, quamvis inviti, tandem se dererunt: rex vero omnes in castro repertos vita privavit; octoginta enim in patibulo sunt suspensi. Uxor dicti Falchasi custodiæ committitur comiti Warennæ; castrum dirutum solo coæquatur. Ipse Falchasius abjurat terram, nunquam redditurus in illam; qui, cum apud Fescamp applicaret, ibi captus, & ad regem Ludovicum adductus, incarcerated apud Compendium, nec absolutus nisi per mandatum apostolicum regi Franciæ Ludovico pro eo directum. In illa obsidione concessum fuit ab omni clero & populo, domino regi, viz. de singulis carucis episcoporum & abbatum in baronia, similiter & hominum suorum, dimidium marçæ, & a singulis carucis omnium non

tenantium in Baronia, & hominum suorum, duo solidi darentur. Eodem anno, O dolor & plusquam dolor! O pestis truculenta, fratres minores venerunt in Angliam.

ANNO MCCXXV. In concilio apud Londoniam rex Henricus concessit libertates, tam ecclesiæ quam regni, a forestis, sicut cartæ suæ inde confectæ testantur. Item in eodem concilio, pro prædictarum libertatum concessione, quinta decima domino regi omnium mobilium, de communi assensu, per totam Angliam concessa est; exceptis de equitaturis, & carectariis, armis, granariis, vasis, utensilibus, lapidibus, jocalibus, & libris clericorum, & ornamentiis ecclesiarum: Et ad hanc quindecimam fideliter persolvendam obligati sunt, per sententiam excommunicationis, totius regni uterque sexus, præterquam de ordine Cisterciensium, Præmonstratensium, Templariorum & Hospitaliorum. Obiit Honorius papa; cui succedit Hugolinus, Hostiensis episcopus, in papatum electus, & vocatus Gregorius IX. Iste sanctam Elizabetham, filiam regis Hungariæ, & reliqtam Langravii ducis Turyngiæ, canonizavit. Compilavit etiam iste, per fratrem Raymundum ordinis prædicatorum pœnitentiarium, & capellani suum, ex pluribus voluminibus unum librum decretalium; mandans ubique doctribus illo uti: Sententiam etiam, quam Honorius in Fredericum, ecclesiæ Dei oppressorem fulminaverat, roboravit. Galfridus episcopus Heliensis consecratus est.

ANNO MCCXXVI. Obiit Alexander abbas Burgi; cui succedit Martinus. Obiit sanctus Franciscus, adinventor ordinis fratrum minorum. Ricardus etiam comes Cornubiæ, frater regis, cum magno exercitu adivit Piætaviam. Hoc tempore Falchasius curiam Romanam adiens, gravem querelam de justitiariis regis Angliæ, & totius terræ episcopis, in audience domini papæ proposuit, dicens: " Piissime pater, cum ex injusta archiepiscopi Cantuariensis & omnium episcoporum sententia, multa mihi dampna provenerunt, sicut amissio castri mei, & rerum interius contentarum; imperfectio fratri mei, & aliorum consanguineorum meorum, nec non & aliorum, qui [ad] me jure familiæ pertinebant; & infamia gravis, qua inter vicinos meos, apud quos clarueram, per detestationem ipsorum prælatorum aspersus sum; spoliatio uxoris meæ, filii mei, & aliorum consanguineorum meorum; detentio bonorum meorum, ac demum exilium, quod absque culpa mea sustineo: " cum

“ cum nulla ratio patiatur, ut terra defensa per me carere debet; supplico sanctitati vestrae, quatenus mihi famulo vestro, in honorem crucifixi, & in memoriam devotionis, quam semper habui ad ecclesiam Romanam, & habiturus sum, talem mihi procuretis justitiam reddi, quod manifeste pateat prodesse, sub vestra vixisse fiducia; & periculorum esse in justis & calumpniosis praetatis, abjecta sedis apostolicæ reverentia, legem facere pro suæ voluntatis arbitrio, qua bonum & malum & e converso censeant, ponentes lucem tenbras, &c. In omnibus autem predictis imploramus officium benignitatis vestrae, ut status meus, qui generaliter concussus est & Iesus, per vestrae pietatis auxilium reformetur.”

ANNO MCCXXVII. Orta est gravis discordia inter Henricum regem, & Ricardum Mariscallum, & Gilbertum Basset, & Hubertum de Burgo; eo quod, alienigenæ in terra dominantes, indigenas ad pulverem humiliabant: isti enim pro indigenis emulabantur. Ricardus etiam speciali causa iratus, eo quod avitam hereditatem Mariscallorum, jam ad ipsum devolutam, rex in manu sua teneret, & illi non redderet; quare ad arma processum est. Hugo de Burgo, comes Canciae, capitulatur, & in castro de Divisis custodiæ mancipatur; unde custodum incuria evadens, ad ecclesiam confugit: castellani vero, ecclesiæ libertatem parvi pendentes, eum de ecclesia extrahunt, & in carcerem retrudunt; sed per episcopum Sarisbiriensem de vinculis creptus, ecclesiæ restituitur. Ricardus Mariscallus in Hiberniam secessit. Martinus abbas Burgi solvit ad scaccarium regis, pro disforestatione Nassa de Burgo, quinquaginta marcas argenti. Obiit Brianus de la Mare; & dominus rex transiens per illas partes, fecit seifire in manu sua terram dicti Brian, quia fuit forestarius de Kesteven & de Hoyland: Et abbas Martinus quæsivit breve regis ad Hugonem Nevyle, tunc Justitiarium forestæ, de inquisitione facienda, utrum prius fuerunt praedecessores dicti Brian feoffati de domo Burgi, an de foresta: Et capta inquisitione apud Bernak per duodecim legales homines, & regi transmissa, adjudicata est warda dicti Brian abbatii de Burgo, & suis successoribus imperpetuum. Et idem abbas statim concessit eandem wardam domino Radulpho Nevyle, episcopo Cicestriæ, tunc regis cancellario ¹.

¹ Hæc de warda Brianii narratio desumpta est ex Rob. Swaphamo, in vita Martini abbatis Burgi.

ANNO MCCXXVIII. Obiit magister Stephanus archiepiscopus Cantuariensis sexto idus Julii. Cum dominus papa celebraret concilium Romæ, viæ per mare & per terram ad concilium venientium præcluduntur: unde duo cardinales, & multi prælati, episcopi, & abbates, & alii clerici, maxime per mare venientes, per imperatoris fautores capiuntur. Dominus papa imperatorem excommunicavit, & omnes barones Alemaniæ a sua fidelitate absolvit. Franci cruce signati sunt in pectore contra Albigenses. Obiit episcopus Londoniensis Eustachius; cui successit Rogerus. Obiit Galfridus de Burgo, episcopus Heliensis. Miracula creberrime facta sunt ad fereum sancti Thomæ, archiepiscopi Cantuariensis.

ANNO MCCXXIX. Ricardus Magnus in archiepiscopum Cantuariensem consecratur quarto nonas Auguſti. Willielmus Mariscallus junior obiit. Dominus papa literas suas supplicatorias & comminatorias domino regi Angliæ, pro supradicto Falchasio, cum magistro Othono, subdiacono & capellano suo, destinavit; & post nonnullas prædicationes, supplicationes, & exhortationes pro prædicto Falchasio domino regi factas, supplicat papa & rogat, ut omnia quæ amiserat, tam in rebus mobilibus quam immobilibus, exceptis mortuis, sibi restituantur: Et dicit papa pro prædicto Falchasio, ex quo quod in aliquo excessit, & quod imprudenter offendit; sed grandia merita, quæ præcesserant, sibi etiam gravis culpæ debuerunt veniam impetrare, & a poena ejus commotionem tuam vel omnino retrahere, vel saltem digno moderamine mitigare. Scholares Parysienses cessabant legere per annum pro infestatione civium. Insuper hoc anno erat Simon prior primo præfixus in priorem prioratus Spaldynig.

ANNO MCCXXX. Rex Henricus cum magno exercitu transfretavit in Britanniam, in spe hæreditatis suæ recuperandæ; unde infecto negotio, & amissis pro pestilentia multis de magnatibus suis, sine laude & gloria cito reversus est. Reymundus de Burgo, Gilbertus de Clare, & alii multi, ibidem obierunt. Gregorius papa, cum ab imperatore, qui tunc ex magna parte patrimonium ecclesiæ occupaverat, in urbe obſideretur, videns etiam pene omnes Romanos per pecuniam corruptos esse, excipiens capita apostolorum, & processionem a Laterano usque ad sanctum Petrum faciens, animos Romanorum sic revocavit, ut pene omnes Romanos contra imperatorem

cruce

8

cruce signaret; quod imperator, qui jam credebat se urbem intraturum, audiens, ab urbe longius timens recessit.

ANNO MCCXXXI. Obiit Ricardus Magnus, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Edmundus de Abyngdonia, thesaurarius Salisbiriensis. Obiit sanctus Antonius de ordine fratrum minorum. Factus est magnus terræ motus parumper ante medium noctem, sexto kalendarum Februarii.
¶ Hoc tempore, in regno Ferandi regis Tholetani, in Hispania, quidam Judæus comminuendo unam rupem pro vinea amplianda, in medio lapidis invenit concavitatem unam, nullam penitus divisionem vel scissuram habentem, & in concavitate illa reperit librum, quasi folia lignea habentem; qui liber tribus linguis scriptus, viz. Hebraice, Græce, & Latine, tantum literarum continebat quantum unum Psalterium; & loquebatur de triplici mundo ab Adam usque ad Antichristum, proprietates hominum cujuscunque mundi exprimendo. Principium vero tertii posuit in Christo, scilicet, "In tertio mundo Filius " Dei nascetur ex virgine Maria, & pro salute hominum patietur." Quod legens Judæus, cum domo sua baptizatus est. Scriptum etiam erat, quod tempore Ferandi, regis Castellæ, liber deberet inveniri.

ANNO MCCXXXII. Compositio prima facta erat inter Constantium abbatem Andegavensem, & prædictum Symonem priorem Spaldyngiæ. Insuper eodem anno, sive anno proximo sequenti juxta quosdam, obiit Ranulphus, comes Cestriæ & dominus de Bolyngbrok, apud castrum suum de Walyngford, in vigilia Simonis & Judæ. Iste fuit inclitus & gloriofus valde in toto regno: cuius hæreditas, quia non habuit prolem, divisa est inter quatuor forores; scilicet, Matildem, uxorem David comitis; Mabiliam, uxorem comitis de Arundel; & Agnetem, uxorem Willielmi comitis de Ferrariis; & Hawysiam, quæ nupsit Roberto Quynce, comiti Wyntoniæ. De terris ejus, senior foror sortita est comitatum Cestriæ; i. e. Matildis, quæ peperit Johannem de Scotia, postea comitem Cestriæ. Iste Johannes habuit quatuor forores; scilicet, Margaretam, quæ nupsit Alano de Galwey, & habuit filiam nomine Deynagelam, quæ nupsit Johanni de Balyolf. Secunda foror Johannis,

¹ Futilem hanc historiolam ipsissimis verbis narrat Martinus Polonus, sub anno 1249. unde noster transtulit.

dicta Isabella, nupsit Roberto Breus, quæ peperit Robertum regem. Tertia soror, Matildis, obiit innupta. Quarta soror, Ada, nupsit Henrico Hastyng, quæ peperit Henricum Hastyng juniorem. Iste tres cognati postea posuerunt clameum in regno Scotiæ: Johannes filius Johannis Balyolf, Robertus filius Roberti Breus, & Henricus filius Henrici Hastyng. Hawysia vero Quyncey, quarta soror Ranulphi, sortita est comitatum Lincolniaæ, quæ peperit Margaretam, ¹ . . . . Mariscalli comitis de Penbrok, ² quo mortuo, nupsit Johanni de Lacy, constabulario Cestriæ, cuius filius fuit Edmundus Lacy, cuius filius Henricus Lacy, cuius filia & hæres erat Alesia de Lacy, quæ obiit anno Domini MCCCXLIX.

ANNO MCCXXXIII. Gregorius papa Reate beatum Dominicum, inventorem & magistrum ordinis fratrum prædicatorum, Bononyæ sepultum, & miraculis multis coruscantem, canonizavit, a confirmatione ejusdem ordinis anno decimo octavo, & a morte ejus anno undecimo. Frater etiam Jordanus, totius ordinis prædicatorum magister, vita & scientia laudabilis, & doctrina admirabilis, ultra mare, ubi ad prædicandum Saracenis ierat, in portu maris obiit. Martinus etiam abbas Burgi obiit; cui successit abbas Walterus. Super Anglie nas invalescentibus alienigenis, indigenæ gravissime molestantur. Sanctus Edmundus archiepiscopus Cantuariensis, qui compatriotarum oppressionibus condolebat, & postposito Dei timore, sanctam ecclesiam suis maleficiis ancillari cotidie anxius considerabat, tandem pro domo Domini se offerens defensorem, exilio pellitur. Ricardus Mariscallus, cum omnibus suis abarriis & alienigenis, exlegatur. Obiit Gregorius papa; successit Celestinus IV. Iste fuit episcopus Sabinensis, vita & scientia laudabilis: senex & infirmus, cito moritur.

ANNO MCCXXXIV. Celestino papa mortuo, successit Innocentius IV. Hic sedes cardinalium a multo tempore vacuas, electis personis de diversis mundi partibus, restauravit. Sanctus Edmundus ad Romanam curiam se transferens, ut dominum papam de negotiis suis consuleret, vel forte quia in Domino confidens, munera non præmisit: dum in festo sancti Benedicti dominus papa omnes prælatos, qui aderant, ad poculum

¹ Forte uxorem Walteri.

² Forte quæ primo nupsit.

caritatis invitavit, ibant singuli: ipse sanctus, vel forte quia non rogatus solus, cum ceteris non advenit. Accidit autem, quendam juvenem coram omnibus occidi; quod ipse audiens, Deo gratias agit, quod eum morti funestæ noluit interesse. Omnes Edmundum mirantur, quod fuit absens. Ricardus etiam Mariscallus, cum Hiberniam adisset, & sua defensare armis decrevisset, subito cum contra regales aciem disposuisset, a suis desertus, ad mortem cæsus est; cui successit in comitatum, sed post multam difficultatem, frater ejus Gilbertus. Innocentius IV. confirmat ordinem fratrum heremitarum sancti Augustini, dans eis regulam nigrorum canonicorum.

ANNO MCCXXXV. Henricus rex dedit sororem suam Isabellam Frederico Romanorum imperatori in uxorem: ipse vero filiam comitis Provinciæ, Alianoram, sibi assumpsit in uxorem, sororem reginæ Franciæ; tertiamque sororem duxit Karolus, postea rex Siciliæ, frater Ludovici regis, & proavus Roberti regis, qui ultimo regnavit. Iste comes Provinciæ carens masculo hærede, divisit terras suas istis tribus filiabus suis; i. e. seniori filiæ suæ, reginæ Franciæ, terras suas ois imperium; Avignonemque, cum adjacente provincia, secundæ filiæ, reginæ Angliæ; tertiæ vero filiæ dedit terras superiores, uxori Karoli prædicti. Hugo Wellensis, episcopus Lincolniensis, obiit; cui successit magister Robertus de Grosseteht.

ANNO MCCXXXVI. Prædictus magister Robertus Grosseteht in episcopum Lincolnensem consecratur. Iste erat in omnibus septem artibus liberalibus eruditissimus.

ANNO MCCXXXVII. Otho, cardinalis legatus, venit in Angliam, & celebravit concilium Londoniæ in cathedrali ecclesia sancti Pauli. Ruina ecclesiæ Lincolniensis, propter artificii insolentiam. Item quarto nonarum Octobris dedicata est ecclesia de Burgo sancti Petri a duobus episcopis, viz. a sancto Roberto Lincolnensi, & ¹ . . . . . Exoniensi. Obiit dominus Henricus de Longo Campo, abbas Croylandiæ, ad cuius petitionem magister Petrus Blesensis, archidiaconus Bathoniensis tunc eloquentissimus, vitam sancti Guthlaci heroico stylo, & magister Henricus metrico stylo, venustissime dictaverunt. Obiit ² . . . . . cui successit Ricardus, cellerarius de Bardeney.

¹ Willemo de la Bruere.

² Forte iste Henricus abbas.

ANNO MCCXXXVIII. Orta est discordia inter clerum Oxoniensem & familiares legati domini papæ, apud Ofeney, die sancti Georgii martyris; & ibidem interfactus est cocus legati; pro cuius interfectione plures de clericis præcepto domini regis incarcerati sunt. In craftino Epiphaniæ rex Angliæ Henricus Alienoram sororem suam, relictam Willielmi Mariscalli junioris, comitissam de Penbrok, non obstante quod cœlibatum vorerat, dedit in uxorem Simoni de Montfort, comiti Leycestriæ; unde comes Ricardus, frater eorum, plurimum indignatur; & sanctus Edmundus Cantuariensis connubium illud dampnat; unde iterum exilio pellitur. Genuit de illa comes Simon quinque filios, & unam filiam, scilicet, Henricum, Simonem, Almaricum, Guidonem, Ricardum, & Alienoram. Quidam clericus infatuatum se simulans, donec secretum regis explorasset, nocte quadam apud Wodestoke clam ingressus per fenestram, regem interficere disposuerat; qui postmodum apud Coventriam tractus in quatuor partes, membratim divisus est. Eodem anno Otho cardinalis, ad reformationem ordinis sancti Benedicti, omnes abbates nigri ordinis Londoniæ convocavit.

ANNO MCCXXXIX. Natus est Edwardus primogenitus, filius Henrici regis, apud Westmonasterium, decimo quarto kalendarum Julii. Obiit Pandulphus legatus; cui successit in episcopatum Norwycensem Willielmus de Raulyngham. Sanctus Edmundus cernens cotidie injuriosorum malitiam prævalere, & privatas ammonitiones ac obsecrations nihil omnino efficere, cum suffraganeis concilio habito, injustos occupatores libertatum, jurisque Cantuariensis ecclesiæ perturbatores, aperte excommunicat: cumque nec tali modo errantes corrigi conspiceret, sciensque domini papæ legatum nummos ac munera quærere, recedere de medio Babylonis gratis elegit, Pontiniacumque adivit.

ANNO MCCXL. Sanctus Edmundus, Cantuariensis archiepiscopus, apud Francos migravit ad Dominum, & Pontiniaci sepelitur; cui successit Bonifacius Burgundus. Rex Henricus fecit jurari fidelitatem filio suo Edwardo a civibus Londoniæ, & aliis regni magnatibus. Eodem anno regina peperit filiam, Margaretam nominatam; Ricardusque comes Cornubiæ, & frater regis, transfretavit versus Terram Sanctam. Abbathia de Haylis ab eodem circa hæc tempora fundata est, filia de Bello Loco Regis.

ANNO MCCXLI. Rex Henricus aureum feretrum, ad repoenendum reliquias sancti Edwardi regis & confessoris apud Westmonasterium, fecit ex sumptibus propriis fabricari. Natus est Edmundus, filius regis, proavus domini Henrici, ducis Lancastriæ, qui obiit anno Domini MCCCXL. Eclipsis lunæ quartæ kalendarum Maii, & eclipsis solis erat secundo idus Octobris. Innocentius papa IV. ab imperatore in Roma obsefus, in forma pauperis de manibus hostis evasit, & cum Januensium auxilio in Gallias devenit. Otho legatus in Anglia, & Jacobus Prænestinus in Francia, per Pisanos capiuntur, & imperatori cum multis aliis prælatis commendantur. Obiit domina Hawisia Quyncey, comitissa Lincolniaæ.

ANNO MCCXLII. Rex Henricus, ut adquireret sibi terras suas transmarinas, transfretavit in Gasconiam secundo nonas Maii, quem consequuta est domina regina, quæ apud Burdegalam peperit filiam, nomine Beatricem. Ricardus etiam comes Cornubiæ, rediens per Alemanniam de Terra Sancta, ab imperatore Frederico multum honoratur. Crebra miracula fiunt ad tumbam sancti Edmundi archiepiscopi Cantuariensis apud Pontiniacum. Tonitrua magna audita sunt decimo sexto kalendarum Januarii: Insuper eodem anno secunda compositio facta est inter Jacobum, abbatem monasterii beati Nicolai Andegaviæ, & prædictum Symonem, priorem prioratus Spaldyngiæ.

ANNO MCCXLIII. Rediit rex Angliæ de Gasconia, sine gloria vel honore. Templarii apud Acon Hospitalarios hostiliter obsiderunt, & in eorum contumeliam & contemptum, treugas per comitem Ricardum cum Soldano Babylonis per consilium Hospitaliorum prudenter initas, imprudentissime violarunt. Petrus de Rochys episcopus Wyntoniensis obiit.

ANNO MCCXLIV. Misit dominus papa in Angliam quendam pecuniam extortorem, dictum magistrum Martinum, non legatum, sed legati potestatem in omnibus prætendentem. Nefandissimus proditor, Walterus Byset, cum complicibus, non destitit aures regias incantare, quoisque grandi exercitu coadunato, contra Alexandrum regem Scotiæ partes petiit boreales: cui cum innumerabili multitudine occurrit rex Scotiæ usque Pestelant; sed ad instantiam maxime archiepiscopi Eboracensis, & aliorum magnatum, concordati sunt.

ANNO MCCXLV. Innocentius papa IV. celebravit concilium Lugdunense, in quo concilio imperator Fredericus est

CHRONICON JOHANNIS

depositus, tanquam hostis ecclesiæ condemnatus: ubi etiam dominus papa canonizavit sanctum Edmundum, Cantuariensem archiepiscopum, creberrimis & manifestis miraculis coruscantem; & sanctum Petrum Mediolanensem, de ordine fratrum prædicatorum ab hæreticis interfectum; & sanctum Scavillanum, episcopum, ab iniquo principe cæsum. Obiit Walterus, abbas Burgi; cui successit Willielmus de Hotoft.

ANNO MCCXLVI. Willielmus præpositus Beverlacensis factus est episcopus Sarisbiriensis. Obiit Ricardus, abbas Croylandiæ, quondam cellararius de Bardeney; cui successit Thomas de Welle, in abbatem electus. Facta est etiam mutatio monetæ per Angliam. Principes Alemanniæ elegerunt Langravium ducem Turringiæ in imperatorem.

ANNO MCCXLVII. Contigit terræ motus per diversa loca Angliæ, & Franciæ. Similiter decimo nono kalendarum Januarii contigit eclipsis lunæ in nocte sequente, ipso crepusculo incipiente.

ANNO MCCXLVIII. Ludovicus rex Franciæ movet expeditionem in Terram Sanctam, ubi post lætum principium, tristem exitum est sortitus: intrando enim capit Damietam, & per superbiam Roberti comitis Atrebaten sis post modicum tempus cæsus est Christianorum exercitus, & ipse captus est Ludovicus: sed hæc postea. Henricus rex petiit subsidium a prælatis, unde Willielmus abbas Burgi dedit ei centum libras argenti, cui cedenti successit Johannes de Kaleto.

ANNO MCCXLIX. Ludovicus rex cepit Damietam, & rex Angliæ cepit crucem pridie nonarum Martii apud Westmonasterium; quod iter filius ejus dominus Edwardus postea pro eo fecit.

ANNO MCCL. Obiit Fredericus imperator, ab Augusto, qui primus fuit, nonagesimus quintus. Ludovicus rex Franciæ in Terra Sancta per Saracenos est captus, & Willielmus Longespee, comes Sarisbiriensis, ibidem cum multis aliis est occisus; Ludovicusque redditur Christianis in escambium pro Damietta, quæ data est Saracenis. In Dacia, Henricus rex Dano rum ab Abel fratre suo in mari est demersus.

ANNO MCCLI. Conradus filius Frederici, ut, mortuo patre, regnum Siciliæ sumeret, per mare in Apuliam venit, & capta Neapoli, muros illius funditus evertit, qui sequenti anno cum infirmaretur, pro medicina veneno sumpto, mortuus est. Rex

etiam

etiam Danorum Abel, cum Frisones subjugare vellet, occidi-
tur ab eisdem.

ANNO MCCLII. Alexander, filius & hæres Alexandri regis Scotiæ, duxit in uxorem Margaretam, filiam regis Angliæ, apud Eboracum, die natalis Domini. Magna siccitas, calorque maximus erat. Obiit Symon, prior Spaldyngiæ, qui licet a principio erat datus, ad instantiam tamen & executionem sollicitam, ac tractatum diligentem, bona memoriae, Hugonis Lincolniensis, episcopi secundi, & nobilis viri Ranulphi, comitis Cestriæ & Lincolniae, ejusdem loci patroni, cum Constantio abate Andegavensi, mandatum sufficiens a conventu Andegavensi componendi tunc habente, super nonnullis oppressionibus & gravaminibus dicti prioratus, ad amicabilem compositi-
onem erat ductus. Qui quidem abbas Constantius & Symon prior, de consensu dictorum diœcesani, & patroni, sic compo-
fuerunt apud Brampton juxta Huntyngdone, ut ex tunc priores Spaldyngiæ per diœcesanum instituerentur, ac immobiles per-
manentes, plenam administrationem in spiritualibus & tempo-
ralibus obtinerent. Per quam quidem compositionem, idem prior Symon confirmatus primo erat per dictum episcopum, & pro suo perpetuo institutus. Mortuo quoque memorato abate Constantio, successit eidem quidam Jacobus; volens hujusmodi compositionem totaliter infirmare, ac etiam penitus ex toto cassare, venit ad prioratum Spaldyngiæ, prædictumque Symo-
nem priorem sic perpetuum, & alios dictæ domus ministros, contra eandem compositionem, voluit finaliter deposuisse. Su-
per quo idem prior Symon, & suus conventus, prædictum Ja-
cobum abbatem, & suum conventum, ad curiam papalem pro-
curarunt evocari; ubi dicti Jacobus abbas, & conventus Ande-
gavensis, coram domino papa Innocentio IV. proposuerunt,
se & monasterium suum, per eosdem Symonem priorem, &
conventum Spaldyngiæ, a subjectione prioratus sui in spiritualibus & temporalibus spoliatos, petentes a domino papa ad hu-
jusmodi subjectionem se plene restitui. Qua lîte in dicta curia
per quindecim annos sic pendente, ac ipsis abbatे & conventu
extra omnimodam possessionem spiritualium & temporalium
prioratus Spaldyngiæ, juxta eorum propriam assertionem judi-
cialiter factam, existentibus; secundo compositum exstiterat
inter partes; per quam compositionem eisdem abbati & con-
ventui nihil attribuitur temporale, nisi quædam annua præstatio
quadra-

quadraginta librarum, & mora quatuor monachorum: Quæ quidem compositio, per dominum papam facta, Lugduni confirmatur, de verbo in verbum totaliter recitata. Omnes vero priores Spaldyngiæ, ante tempus istius Symonis, primo electi & perpetui missi fuerant ab abbe Andegavensi, & ad ejus libatum, quando sibi placeret, amovebantur: omnes etiam decanos ecclesiæ instituit & amovit; qui cum sic amoti fuissent, quicquid de officiis suis colligere poterant, versus partes transmarinas asportabant, & in suos proprios usus expendebant. Erat autem iste prior Symon ex genere militari satis clarus, ecclesiamque suam a servitute gravissima liberavit, & jura quamplurima amissa recuperavit. Superborum rusticorum suorum adversus eum erigentium colla ita propria virtute calcavit, ut ex hoc liberi homines terrerentur. In omnibus hiis curiam prioratus ampliavit, domos ædificavit, ecclesiam veterem in novam construxit, & claustrum novum, dormitorium, infirmary, cameram suam, domos hospitum; & magna vasæænea in bracina de novo emit: & in omnibus hiis semper fructuose abundavit, & gratia Dei cum illo erat. Erat autem inter omnes prælatos munificus. Ipse autem ad suum convivium in civitate Londoniensi regem invitavit, cum comitibus & baronibus; &, ut hoc obtineret, munera larga diversis magnatibus dedit: quapropter episcopus Lincolniæ multum sibi erat infestus, & eum deposuisse voluit a sede sua. Multa quidem alia bona tempore suo fecit, quæ hic non sunt scripta: rexitque ecclesiam suam, vivens in mandatis Domini, annis viginti tribus; & obiit in senectute bona, pridie idus Martii: sepultusque est in ecclesia, quam ipse construxit, in dextera parte ipsius aulæ; cui successit Johannes, domus ejusdem tunc eleemosynarius, & in eadem villa natus & nutritus.

ANNO MCCLIII. Henricus rex Angliæ transfretavit, ut pacaret terras suas transmarinas, quem secutus est Alanus, hostiarius Scotiæ, & hostes regis Angliæ fortissime debellavit. Obiit sanctus Robertus Grosseteth, episcopus Lincolniensis, octavo idus Octobris; & tertia die sequenti contigit inundatio maris maxima, faciens multa dampna. Hoc anno Johannes electus est in priorem Spaldyngiæ, & a Roberto Grosseteth, tunc episcopo Lincolniensi, confirmatus.

ANNO MCCLIV. Dominus Henricus de Lexington consecratus est episcopus Lincolniensis Londoniæ, ab archiepiscopo Cantua-

Cantuariensi Bonefacio. Rediit etiam rex Angliæ de Gasconia, facto milite filio suo Edwardo, & uxore sibi assumpta filia regis Castellæ. Item de mandato domini papæ Innocentii IV. derunt clerici & religiosi decimas regi, de terris & redditibus suis: & eodem anno obiit Innocentius papa IV. cui successit Alexander IV. Thomas de Welle, abbas Croylandiæ, David abbas de Thorney, & Willielmus abbas de Ramesey, obierunt.

ANNO MCCLV. Crucifixus est quidam puer Christianus, nomine Hugo, ætate novem annorum, apud Lincolniam: quapropter multi sunt suspensi, & duo tracti Londoniæ. Obiit Walterus Eboracensis archiepiscopus; cui successit Sewaldus.

ANNO MCCLVI. Consecratus est magister Sewaldus in archiepiscopum Eboracensem, & suspensus est statim ab officio suo per clericum domini papæ usque ad obitum suum; & hoc papa ignoravit. Principes Alemanniæ imperii electores in duo se dividentes, quidam regem Castellæ, quidam Ricardum comitem Cornubiæ ad imperium elegerunt. Ricardus coronatus est a suis Mediolano die sancti Hilarii.

ANNO MCCLVII. Henricus rex Angliæ Wallenses debellavit, a quibus devictus ad propria rediit.

ANNO MCCLVIII. Obiit magister Sewaldus archiepiscopus Eboracensis; cui successit magister Goffridus de Ludham. Obiit Henricus episcopus Lincolnensis; cui successit magister Ricardus de Graveshend, apud Cantuariam consecratus. Eodem anno provisi duodecim consiliarii, qui una cum rege ordinarent de regno Angliæ, qui multa ordinaverunt, & ad ea tenenda omnes de regno tam servi quam liberi juraverunt. Per hos ejecti sunt fratres regis pariter cum multis alienigenis de terra. Magna fames erat in terra.

ANNO MCCLIX. Omnes ad provisiones Oxonienses juraverunt. Dominus Edmundus Lascy, Comes Lincolniae, obiit; cui successit filius ejus Henricus Lascy. Transfretavit rex Henricus in Franciam, & cum rege Franciæ concordatur. Constantinopolis, quæ olim per Francos & Venetos capta fuerat, per ¹ Palilogum Græcorum imperatorem grandi prælio recuperatur.

¹ *Lege Palæologum.*

ANNO MCCLX. Interdicta est civitas Eboracensis per archiepiscopum loci propter quasdam injurias, quas cives archiepiscopo & capitulo intulerunt; & duravit interdictum a capite Quadragesimæ usque in ebdomadam Paschæ. Rex Hungariæ procerus, habens in exercitu suo, tam Christianorum quam paganorum, ducenta & quadraginta millia, a rege Boemiarum cum centum millibus equitum occurrente vincitur: ex collisione vero equorum & armorum tantum pulveris movebatur, quod clara die vix homo hominem cognoscebat: tandem Hungari, rege eorum vulnerato, terga vertentes, in quodam flumine quatuordecim mille submersi sunt.

ANNO MCCLXI. Misit dominus papa literas universis principibus Christianis, & archiepiscopis singulis, ut quilibet in sua dictione omnes prelatos adunaret, cujuscunque esset dignitatis seu ordinis, nullusque se excusaret, quin, non obstante aliquo privilegio, ad diem statutum conveniret; & omnes sic adunati, habito invicem diligenti colloquio, rescriberent domino papæ, quid consultius esset agendum Christianis contra Tartarinos, qui in multitudine infinita limites Christianorum fuerant tunc ingressi: quo momento temporis victi sunt Tartari a paganis. Obiit Alexander papa; cui successit ex patriarcha Jerusalem Urbanus IV.

ANNO MCCLXII. Comissa est prædicatio crucis prædicatoribus, & minoribus. Canonizatus est sanctus Ricardus, episcopus Cicestrensis. Guerra etiam incepit, propter provisiones Oxonienses non observatas, inter alienigenas & indigenas: partem alienigenarum fovebat rex & regina, Edwardus filius eorum, Ricardus frater regis, & Johannes Maunsel, & alii; indigenas vero fovebant Symon de Monteforti, & plures comites, & barones, principes Walliarum, cives Londonienses, & tota fere communitas totius terræ.

ANNO MCCLXIII. Urbanus papa regnum Siciliæ, quod Manfredus violenter obtinuerat, Karolo comiti Provinciarum, fratri regis Francorum, ut ab illo eriperet, dedit. Prævaluit pars domini Symonis de Monteforti, & ejecit de terra omnes alienigenas, præter illos, quorum moram fideles regis acceptabant. Rex vero mare transivit, ut consuleret regem Franciarum super provisionibus Oxoniæ, qui arbiter est electus: ipse vero prima vice eas approbavit, voluit tamen ut deprædata injuste restituerentur; secunda vice dampnavit, & quod rex ad nullam earum

tene-

teneretur, decrevit. Altera pars sententiæ contradixit, & acrius instabat, ut conservarentur. Regina in recessu suo de Londonia vix evasit manus improperantium sibi.

ANNO MCCLXIV. Crescente discordia inter regem & barones, commissum est bellum de Lewes die sancti Bonefacii, & ceciderunt regales, captiique sunt rex Henricus per Gilbertum de Clare, & rex Alemanniæ Ricardus per Johannem Giffard; captiique etiam comes Herefordiæ, Philippus Basset, Henricus Persy, Robertus Brus, Johannes Comyn, Robertus Tatersale, Willielmus Bardolf, cum filiis & aliis viris potentibus & magnis, viz. viginti & quinque vexillariis. Fugerunt autem comes de Warennæ, Willielmus de Valencia, Guido de Lizinum, Hugo Bygot, cum multis aliis. Dominus Edwardus se obsidem dedit pro Henrico rege patre suo, & Henricus de Alemannia pro rege Ricardo patre suo. Obiit papa Urbanus; cui successit Clemens IV. Obiit Godefredus archiepiscopus Eboracensis; cui successit magister Walterus Giffard, episcopus Bathoniensis.

ANNO MCCLXV. Comes Gloverniæ recessit a comite de Leycestria, ad quem dominus Edwardus de custodia lapsus se transtulit, & junctis viribus, apud Evesham comitem de Leycestria cum suis subito aggrediuntur, & occidunt, cum multis aliis; fuitque numerus exhæredatorum septendecim millia, & amplius. Tenuit ergo rex parliamentum apud Northamptoniam, ubi uxor domini Symonis, soror regis, cum omnibus filiis, exilio condemnantur. Londonienses se vices mille marcis redimebant, majoribus & ditioribus deprædatis & exhæredatis. Octhobonus etiam legatus venit in Angliam, qui in concilio apud Novum Templum Londoniæ celebrato, Symonem de Monteforti, omnesque fautores ejus & complices excommunicavit; divinis cum, ut asserebant multi, miraculis coruscabant.

ANNO MCCLXVI. Ceperunt exhæredati civitatem Lincolniæ, & interfecerunt omnes Judæos, quos extra castellum invenerunt, & bona eorum diripientes, libros eorum, & cartas, & omnia monumenta eorum, quibus Christianis poterant nocere, in medio civitatis ignibus combusserunt. Obsessum est castrum de Kenylworth a crastino sancti Johannis Baptistæ usque sancti Thomæ apostoli, in quo major fuit dominus Henricus Hastyng; tunc redditum est castellum, salvata ipsorum [vita] & omnibus quæ in castro habebant. Quidam exhæredatorum insulam Helyensem obtinentes, totam patriam in

gyrum

gyrum deprædantur, villam Norwyci irrumpentes decimo septimo kalendarum Januarii, de multis divitiis ditati sunt.

ANNO MCCLXVII. Orta est discordia inter regem & comitem Gloverniæ, qui Londoniam ingressus, munitiones ejus occupavit a Pascha usque ad festum sancti Johannis Baptistæ: tandem facta pace, super altare sancti Pauli comes juravit, se arma contra dominum regem, nisi pro sua defensione, nunquam portaturum: Londoniensibus comiti faventibus vitam cum membris rex concessit. Soldanus etiam Babyloniæ, Armenia devasta, Antiochiam capit, & omnibus Christianis martyrizatis, eam funditus evertit. Insula etiam Helyensis reddita est domino Edwardo, qui eisdem pacem regiam sub forma de Kenylworth concessit. Decima totius cleri data per dominum papam domino regi per triennium, & sic fere per guerras & exactiones populus perit: sicut populus, sic sacerdos. Legatus commisit prædicationis officium de cruce fratribus prædicatoribus, & minoribus.

ANNO MCCLXVIII. Celebravit legatus concilium in Londonia circa festum sancti Marci, ubi absolvit tam regales quam barones ab omni sententia excommunicationis, & ab omni iuramento illico; & post nativitatem sancti Johannis Baptistæ prædictus legatus Octobonus, cum dominum Edwardum, & comitem Gloverniæ, ac alios multos cruce signasset, versus Italiam transfretavit. Ricardus etiam rex Alemanniæ versus Terram Sanctam iter suum arripuit. ¹ Conradus vero nepos imperatoris Frederici, parvi pendens domini papæ excommunicationem, cum grandi exercitu Alemannorum, plurimis Lombardis & Tuscis adjunctis, imperiali more Romam ingressus, solempniter est receptus; unde cum domino Henrico, senatore urbis, fratre regis Castellæ, & Romanis multis, Apuliam contra Karolum regem Siciliæ conterens, habensque secum sexdecim millia equorum loricatorum, bello inito est devictus, & captus, ac cum nobilibus, proprii oris judicio, ab ipso Karolo decollatus. Obiit Clemens papa: iste uxorem & filios habuit, famosus & consiliarius domini regis Franciæ; tandem uxore mortua, factus est episcopus Podiensis, inde archiepiscopus Narbonensis, tandem Sabinensis episcopus & cardinalis, in

¹ *Lege* Conradius.

papam

papam est promotus, tuncque vigiliis & orationibus intentus in tantum, ut multas ecclesiæ tribulationes Deus ejus meritis tunc extinxisse videretur; vacavitque sedes annis tribus, mensibus duobus, diebus decem.

ANNO MCCLXIX. Edmundus, filius Henrici regis, duxit in uxorem filiam & hæredem comitis Albemarliæ. Dominus rex transtulit sanctum Edwardum in novum presbyterium, quod mirifico opere præparaverat, ipsum in Novo Loco recondens die translationis antiquæ. Dominus Edwardus, filius regis, super negotio Terram Sanctam adeundi mutuo recepit a rege Franciæ septuages mille marcas, cunctis terris Edwardi transmarinis regi Franciæ obligatis; quam summam pecuniæ nisi infra triennium persolveret, dictæ terræ Edwardi perpetuo regi Franciæ remanerent; & quod una cum rege proficeretur in Terram Sanctam, eidem regi, quasi unus ex propriis baronibus, fideliter obtemperatus; super quo filium suum Henricum nomine, ob fidem regi misit. Obiit Bonefacius Cantuariensis archiepiscopus; cui successit frater Robertus de Keylwardby, prior provincialis fratrum prædicatorum in Anglia.

ANNO MCCLXX. Dominus Ludovicus, rex Franciæ, versus Terram Sanctam cum magno exercitu circa medium Quadragesimæ iter suum arripuit; & dominus Edwardus secutus est eum in autumpno proximo consequenti. Rex Franciæ itinerando versus Terram Sanctam, in insula quadam, quæ est Timæ, obiit; filii etiam regis, & rex Navarriæ, & legatus domini papæ, & episcopus Albanensis, cum maxima multitudine, in Christiano exercitu pestilentia sæviente, mortui sunt. Dominus vero Edwardus, cum archidiacono Leodiensi, incolumes ad Acon applicantes, cum maximo a Christianis gaudio recepti sunt; ubi moram per annum faciendo, in suo conclavi a quodam Saraceno in brachio suo lethaliter est vulneratus; & auditæ morte patris sui, captisque treugis decem annorum cum Soldano Babylonis, in Angliam remeavit. Henricus, filius Ricardi regis Alemanniæ, a Guidone de Monteforti & Symone fratre suo, dum rediret a Tripoli, apud Viterbium in ecclesia est occisus. Obiit pater ejus Ricardus rex Alemanniæ, & sepultus est apud Hayles.

ANNO MCCLXXI. Obiit Henricus rex Angliæ apud Londoniam, die sancti Edmundi archiepiscopi & confessoris, & in ecclesia sancti Petri Westmonasterii, quam construxerat a fun-

damentis, honorifice est sepultus. Rediitque, audita morte patris, Edwardus filius ejus de Terra Sancta, solusque de principibus superstes est relictus. Karolus rex Siciliæ, tutor Christiani exercitus, qui circa ducenta millia pugnatorum, credebatur sufficiens ad totum paganismum cum Dei adjutorio subjugandum, si probum ducem habuissent. Treugæ per dominum Karolum datæ sunt, sub multis pactis hic non ponendis. Pro expensis domini Karoli quinquaginta millia librarum a paganis persolvuntur, dispersusque est Christianorum exercitus: Cumque Christiani ad sua redissent, treugis & pactis violatis; Karolum versus Siciliam remeantem inseguuntur, & capiunt, ac quousque quinquaginta millia librarum restituerentur, cum filio suo pacis obside, in futurum carceri tradiderunt.

ANNO MCCLXXII. Theodaldus archidiaconus Leodiensis, cum causa devotionis ultra mare in Acon moram faceret, in palatio Viterbiensi in papam est promotus, & Gregorius X. est vocatus. Hic papa miræ fuit experientiæ in temporalibus, & ad numerum cardinalium quinque adjecit, de tota ecclesia personis honestissimis assumptis. Coronatus est dominus Edwardus, filius regis Henrici primogenitus, apud Westmonasterium, in festo assumptionis beatæ Mariæ, a fratre Roberto Cantuariensi archiepiscopo, & ab archiepiscopo Rotomagensi: cui dominus papa concessit decimam ecclesiæ Anglicanæ per biennium, tam religiosorum quam aliorum prælatorum, exceptis Cisterciensibus, Templariis & Hospitalariis.

ANNO MCCLXXIII. Venit dominus papa Lugdunum, ubi frater Bonaventura, minister generalis ordinis fratrum minorum, promotus est in cardinalem, & episcopum Albanensem: in cuius officium successit frater Jeronymus, vir magni nominis inter minores. Obiit Margareta regina Scotiæ, & Beatrix comitissa Britanniæ, sorores regis Edwardi.

ANNO MCCLXXIV. Celebratum est concilium Lugdunense a papa Gregorio X. cui interfuerunt nuncii imperatoris Constantinopolitani, & Græcorum, pronunciantes & confitentes in Græca lingua fidem catholicam ex parte dominorum suorum, & totius Græciæ, coram papa & concilio. Decretum est in illo concilio, qui ordines mendicantium starent, & qui cessarent. Obierunt ibi multi prælati in redeundo de concilio. Obiit dominus Robertus abbas de Burgo; cui successit dominus Ricardus de Lundonia. Concessa est decima domino

papæ per totam Christianitatem, in subsidium Terræ Sanctæ. Obiit Johannes prior Spaldyngiæ, de quo pauca sunt hic perstringenda. Vir iste, dum vixit, prudens & illustris fuit; sed quia detrimentum patiebatur in natalibus, obviaverunt ei quidam in electione sua, dicentes, eum tali honore non esse dignum: quibus ille respondit, se habere legitimationem a domino papa, quam & ipse ostendit; cuius confirmatione roborati, fratres elegerunt eum in priorem: at ille per episcopum, præsente abbe & multis aliis viris, ut prædictum est, solemniter institutus est in prioratum. Non est autem silendum, qualiter se gesit in officio eleemosynariæ, in quo stetit, cum eligeretur. Permissione prioris sui emit terras, ædificavit domos & capellam, fecit hortum, plantavit vineam & pomaria, congregavit miseros, præbens eis necessaria alimenta; & si sollerter se gesit in officio prædicto, sollertius se habuit in officio subsecuto: emit autem boscum in Kestevyn, emit terras, quas constituit ad anniversarium suum, statuitque pietantiarium. Convicit etiam sokemannos suos de Pynchebeke, Weston, & Multon, suos esse rusticos, qui ei debita servitia sua & consuetudines denegabant in libertatem proclamantes, per sacramentum duodecim militum, die tertia ante festum sancti Gregorii papæ, apud Lincolniam. Rexit autem domum suam bene & in pace, custodiens eam a lupis irruentibus: & dum complesset in prioratu annum vicesimum primum, incidit in animum ejus peregrinari apud Pontiniacum in Galliis. Peregrinatione peracta, ipsoque revertente, apud sanctum Dionysium vitam finivit octavo kalendarum Octobris. Fratres autem, qui cum eo erant, depo- fuerunt solerter corpus ejus in medium pannorum, & sic cis mare transtulerunt, & ad domum propriam portaverunt; ibique sepultus est cum honore in sinistra parte ecclesiæ, ante altare: vixit autem in prioratu viginti & duobus annis. Terras autem, quas senescalli sui ab hominibus suis male adquisierant, ipsas redemit ab hæredibus eorum, ut scriptura adimpleretur, dicens, *De male adquisitis non gaudebit tertius hæres.* Iste fuit Willielmus le Moyne. Cameram autem pedrinam transtulit, & statuit apud Novum Locum. Manerium etiam Quappelande per ipsum factum est. Multa quidem & alia fecit & adquisi- vit, quæ hic non sunt scripta; sed in libro cartarum plenius intitulata. Successit ei Willielmus de Lyttylport.

ANNO MCCLXXV. Obiit Gregorius X. cui successit de ordine fratrum prædicatorum, Petrus ¹ Tarentinus, primo archiepiscopus Lugdunensis, deinde episcopus Hostiensis; tandem in papam est electus, & dictus Innocentius V. cui post menses decem & dies duos obeunti successit Otthobonus cognatus Innocentii IV. dudum sub Clemente IV. legatus in Angliam, ad sedandam guerram inter regem & barones erat transmissus, apud Romam in papam electus, Adrianus V. est dictus, qui sedidit mense uno, diebus novem; cui successit Johannes XXI. Scabies maxima venit super oves in Anglia. Uxor Leulini capitur per Bristallones, unde guerra Walliæ cepit.

ANNO MCCLXXVI. Obiit Johannes papa, ruina novæ cameræ repente corruentis contritus, & cessavit papatus mensibus sex, diebus septem; cui successit Nicolaus IV. a beato Petro centesimus nonagesimus secundus. Dominus rex Edwardus in quindena sancti Michaelis tenuit parliamentum Londoniæ, ubi prohibitum est ne Judæi terras Christianorum caperent in feodum, nec pecuniam de cætero ad usuram traderent; sed ut labore manuum suarum & mercimoniis viverent. Concessa fuit ergo quindecima omnium mobilium Angliæ, exceptis ecclesiasticis. Hoc anno finit chronica Martini.

ANNO MCCLXXVII. Obiit Walterus de Merton, episcopus Roffensis, qui quandam aulam Oxoniis scholaribus assignavit, & locum redditibus & ecclesiis divitem, ad Dei & sanctæ ecclesiæ honorem, sagacissime instituit. Rex vero ² Tarsis misit quatuor nuncios ad regem Angliæ, ut ei auxilium mitteret contra Saracenos, quos validissime tunc debellabat: cuius belli finis is erat, Soldanum Babyloniæ in bello interfecit, filium Soldani cum suo exercitu de prælio fugavit; villas, civitates, & castella, vineas lucosque combussit & destruxit: regem autem Edwardum tunc bella Walliæ urgebant; princeps enim Walliæ Leulinus, pro suæ uxoris captione efferatus, Angliam ubique diffidebat: unde rex Edwardus exercitum in Walliam dicens, Bannok sibi subdidit, & Leulinum in Snoudun fugavit. Fames valida tunc oppresserat Wallenses, anteque natale Domini tali conditione concordantur. Princeps concessit tenere Walliam de rege Edwardo & de successoribus ejus, tanquam de domino

¹ Lege Tarentinus.

² Forte Tartarorum.

capitali per tributum mille marcarum annuatim persolvendam, deditque in manibus pro transgressionibus retroactis quinquaginta millia libraru[m] argenti.

ANNO MCCLXXVIII. Robertus, Cantuariensis archiepiscopus, factus est episcopus Portuensis, & cardinalis. Episcopus vero Lincolnensis, Ricardus, in sua visitatione depositus Petrum abbatem de Bardeney; sed abbas appellatione coram praedicto Roberto Cantuariensi archiepiscopo restituitur in statum pristinum: unde prior domus, cum aliis monachis, in dispersionem missi sunt, de quibus duos postea domum revertentes praedictus abbas incarceravit, istorumque alter fame, siti, & inedia, in carcere obiit. Leulinus princeps Walliae duxit in uxorem filiam Symonis de Monteforti apud Londoniam, rege Edwardo pueram nuptui tradente. Mutatio monetæ per Angliam; mutilatores ejus variis pœnis multati sunt. Abbas Je-rovalliae occisus est a quodam monacho. Terminatum est etiam placitum apud Londoniam, coram domini regis justitiariis, inter dominum Radulphum de ¹ Merthe, abbatem Croy-landiæ, & dominum Willielmum de Lyttylport, priorem Spal-dyngiæ; chirographo levato, & in archa domini regis posito, pro quingentis marcis, quas praedictus abbas praedicto priori, pro omni jurisdictione & clameo in mariscis, persolvebat, i.e. inclusis omnibus penes abbatem remanentibus. Regina peperit filium.

ANNO MCCLXXIX. Apud Kenelworth rotunda tabula per copiosam multitudinem militum & dominarum tenta est in magno apparatu. Roberto, Cantuariensi archiepiscopo, facto cardinali per dominum papam, successit in archiepiscopatum frater Johannes Pecham, minister ordinis fratrum minorum in Anglia, per collationem domini papæ Nicolai III. qui in curia Romana tunc cardinalibus theologiam legebat. Obiit dominus Ricardus, episcopus Lincolnensis; cui successit magister Oliverus de Sutton, decanus ejusdem ecclesiæ, die sancti Dun-stani, qui tunc dominica erat, apud Londoniam a Johanne Cantuariensi archiepiscopo consecratus. Editum est statutum de terris religiosis ad manum mortuam non dandis, absque regis & summorum suorum dominorum licentia speciali.

¹ Alias Mershe.

ANNO MCCLXXX. Sanctus Hugo, Lincolniensis quondam episcopus translatus est a Johanne Cantuariensi archiepiscopo, presentibus rege & regina, episcopis & magnatibus in maxima multitudine, translationem ejus procurante & expensas festi faciente magistro Thoma Bek, qui eodem die in episcopum de sancto David est consecratus. Obiit dominus Radulphus abbas Croylandiæ, qui multa bona domui suæ fecerat; cui successit dominus Ricardus monachus ejusdem domus, & in eadem villa natus. Obiit Nicolaus papa; cui successit Martinus IV.

ANNO MCCLXXXI. Leulinus princeps Walliæ bellum contra Anglos reparavit: ac primum Angli, Wallensium tumultum per Galfridum de Langelee senescallum regis Anglorum in illis partibus deputatum, & insolentius se agentem, magno periculo Anglorum suscitatum, sedare & pacificare proponentes, usque ad quindecim millia armatorum, ductu Ricardi filii Walweni, paludum uligine magis quam ferro perierunt. Tandem ipse Leulinus per Edmundum de Mortuo Mari simili arte delusus & captus, per vexillarium domini Rogeri le Straunge nomine Stephanum de Straneton decollatus est: & David, frater ejus, per Wallenses princeps Walliæ & dux belli contra Anglos conclamatus est. Monasterium alborum monachorum apud Oxoniam per dominum Edmundum, comitem Cornubiæ, fundatum est, & Regalis Locus appellatur.

ANNO MCCLXXXII. Dominus rex Edwardus Walliam adiit, & David novum principem cepit. Facta est etiam concordia inter dominum Oliverum episcopum Lincolnensem, & Ricardum abbatem Burgi.

ANNO MCCLXXXIII. David, frater Leulini, quondam principis Walliæ, captus; &, per judicium domini regis Angliæ, tractus & suspensus, ac membratim divisus est; & sic Wallia regi Angliæ subdita est & conquisita. Martinus papa mutavit cappas fratrum mendicantium Carmelitarum in album, quæ prius erant stragulatæ, radiatæ, & byrrhatæ.

ANNO MCCLXXXIV. Translatio sancti Willielmi, archiepiscopi Eboracensis per dominum Anthonium Beck procura-
ta & magnifice celebrata est: Ipseque eodem die in episcopum Dunelmensem, presentibus archiepiscopis & episcopis, rege & regina, & totius regni majoribus, consecratur. Alfonsus, filius regis, duodecim annos ætatis habens, obiit, & apud Westmo-
nasterium est sepultus.

ANNO

ANNO MCCLXXXV. Obiit Martinus papa; cui successit Honorius III. Ordo fratrum Carmelitarum ab isto papa confirmatur.

ANNO MCCLXXXVI. Nocte circumcisionis Domini facta est tempestas maxima in mari circa medium noctem, riparum suarum terminos excedente, homines ac animalia aliaque multa submergente. Obiit dominus Willielmus Parys, prior Burgi; successit dominus Ricardus de Bernewell.

ANNO MCCLXXXVII. Obiit Honorius papa; successit Nicolaus IV. Iste scripsit in Angliam lamentabiles literas pro auxilio habendo contra Saracenos, qui tunc contra Armeniam & Græciam acerrime debellabant.

ANNO MCCLXXXVIII. Combustio nundinarum sancti Botulphi. Fertilitas frugum fuit magna.

ANNO MCCLXXXIX. Incarceratio justitiariorum per Angliam.

ANNO MCCXC. Obiit domina Alienora Hispana, regina Angliae; captaque civitas Acon post obsidionem quadraginta & sex dierum, per Soldanum Afferath, habentem in exercitu suo quinques decem millia Ægyptiorum; & interfecti sunt vicies millia Christianorum, & vicies millia mulierum & puerorum in captivitatem abducti sunt: reliqui Christiani in Armeniam & Cyprum fugerunt. Judæi ab Anglia sunt expulsi.

ANNO MCCXCI. Obiit Alexander rex Scotiæ; deficienteque linea regali, tredecim comites & barones, majoresque totius regni, regalitatem domino Edwardo, regi Anglorum, tanquam capitali domino suo, dominumque totius terræ suæ obtulerunt; judicium ejus deprecantes, quis illorum diceretur rex, & major regni prædicti.

ANNO MCCXCII. Johannes de Baliolo, princeps Galwaldiæ, rege Angliae domino Edwardo adjudicante, tanquam proximus hæres regii stemmatis, in regem Scotiæ coronatus est; homagium cuius rex Edwardus, Scotiam adiens, recepit. Obiit frater Johannes de Peckham, de ordine fratrum minorum, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit ¹

ANNO MCCXCIII. Conflictus magnus factus est in mari inter nautas Anglos & Normannos, Normannique victi sunt.

¹ Supple, Robertus de Winchelsea, proximo tamen anno.

Obiit Willielmus de Lyttelport, prior Spaldyngiæ, qui statim post suam creationem, anno videlicet regni regis Edwardi, filii regis Henrici, sexto, de Radulpho abbe Croylandiæ petiit, ut jus ecclesiæ suæ de Spaldyngia, centum & decem acres bosci, & mille septingentas & sexaginta acres marisci, cum pertinentiis, in præcinctibus Croylandiæ, tanquam in parochiis de Mutton, Weston, & Spaldyngia, de quibus quidem Wazinus, prior dativus, prædecessor suus, fuit seisitus; quem quidem numerum acrarum supradictum, per tractatum diligentem, & sui monasterii commodum immensum & quietem, pro quingentis & quinquaginta marcis Sterlingorum, & remissione & relaxatione unius messuagii & unius carucatæ terræ in Spaldyngia, ac duodecim acres terræ cum pertinentiis in Wyberton, quas dictus abbas versus eundem Willimum priorem petiit, tanquam jus ecclesiæ suæ de Croylandia, per quandam concordiam & finem inde levatum præfato abbatii & suis successoribus, imperpetuum relaxavit: cum qua etiam pecunia ecclesiam suam conventualem ad Dei laudem mirifice inchoavit & construxit; donavitque fabricæ ejusdem ecclesiæ perficiendæ decimam lini & lanæ de Pyncebek, quas a domino papa, sua propria industria, in augmentum portionis suæ præhabitæ, impetravit. Donavit etiam fabricæ ejusdem ecclesiæ decimam lanæ de Weston. Postquam dictam ecclesiam de Weston, diu ante sua tempora appropriatam, & per crebram præsentationem suorum prædecessorum, in variis vacationibus ejusdem, negligentia & de jure perditam, ab Honorio papa anno suo secundo, hujusmodi appropriationis reformationem gratiœ impetravit, & ejus corporalem possessionem, licet per episcopum Lincolnensem plurimum impeditus, prima vacatione ejusdem acceptavit, eam ex tunc pacifice & de jure justo occupando. Item decimam lanæ & lini de Spaldyngia, per priores Symonem & Johannem, ad eorum usum, toto eorum tempore occupatam & detentam, officio sacristiæ, de quo ipsam, occasione litis & onerum sibi incumbentium, iidem priores abstulerunt, imperpetuum communi sui conventus assensu reassignavit; salvo tamen residuo, si quid esset, in dicto officio super compotum annuatim remanens, fabricæ dictæ ecclesiæ conventuali indilate assignando. Item terras & tenementa multa in Sutton, Spaldyng, Pyncebeck, Weston & Quappelod, tempore suo perquisivit. Ædificia formosa in curia prioratus, & maneriis de Caldebeche, Nova

Aulæ,

Aulæ, & Quappelode, propriis sumptibus ædificavit. Jura multa per negligentiam prædecessorum diu amissa, ac etiam unum messuagium, cum centum & septem acris terræ in curia de Bolynbroke, per priores dativos minus juste alienatas, recuperavit. Pietantiam conventus sui terris multis, redditibus, & tenementis variis augmentavit: sicque novemdecim annis in cura pastorali gregem sibi commissum prudenter gubernavit, multisque aliis bonis per ipsum interim perpetratis, & hic de facili seriatim non exprimendis, feliciter in Domino obdormivit octavo kalendarum Februarii, sepultusque est in medio chori coram gradibus magni altaris. Successit eidem Clemens.

ANNO MCCXCIV. Prima discordia inter reges Angliæ & Franciæ mota est pro Vasconia: incepit etiam statim bellum Scotorum.

ANNO MCCXCV. Captio Maddok in Wallia. Obiit dominus Ricardus, abbas Burgi; cui successit dominus Willielmus de Wodeford. Item rex Anglorum cepit in bello Johannem regem Scotiæ, & omnes magnates Scotorum, jurataque fidelitate liberos dimisit; quo facto transivit in Flandriam. Obiit Nicolaus [papa;] cui successit Celestinus V.

ANNO MCCXCVI.

ANNO MCCXCVII. Piratæ Normannorum & Picardorum invaserunt villam Dobrarum, sed victi sunt & fugati.

ANNO MCCXCVIII. Celestinus papa amore vitæ solitariæ de papatu se dimisit; cui successit Bonifacius VIII.

ANNO MCCXCIX. Obiit dominus Willielmus, abbas Burgi; cui successit dominus Godefridus, vir magnificus, & ingenitus industriae in temporalibus tractandis.

ANNO MCCC. Jubilæus, Bonifacio papa Romæ præsidente, celeberrimus. Goliardi dicacitate mirabiles in Francia frequentes fuerunt.

ANNO MCCCI. Dominus Edwardus rex Angliæ duxit in uxorem Margaretam fororem regis Franciæ, regesque sic pacificati sunt. Obiit dominus Oliverus, episcopus Lincolniensis; cui successit magister Johannes de Dalderby. Willielmus Wallæys Scotos ad rebellandum acuebat, qui cito captus, tractus & suspensus est.

ANNO MCCII. Flandrenses fugaverunt Philippum regem Franciæ. Obiit Bonifacius papa, accusatus de multis sceleribus

Obiit Willielmus de Lyttelport, prior Spaldyngiæ, qui statim post suam creationem, anno videlicet regni regis Edwardi, filii regis Henrici, sexto, de Radulpho abbe Croylandiæ petiit, ut jus ecclesiæ suæ de Spaldyngia, centu[m] & decem aeras bosci, & mille septingentas & sexaginta aeras marisci, cum pertinentiis, in præcinctibus Croylandiæ, tanquam in parochiis de Multon, Weston, & Spaldyngia, de quibus quidem Wazinus, prior dativus, prædecessor suus, fuit seisitus; quem quidem numerum aclarum supradictum, per tractatum diligentem, & sui monasterii commodum immensum & quietem, pro quingentis & quinquaginta marcis Sterlingorum, & remissione & relaxatione unius messuagii & unius carucatæ terræ in Spaldyngia, ac duodecim aeras terræ cum pertinentiis in Wyberton, quas dictus abbas versus eundem Willielmum priorem petiit, tanquam jus ecclesiæ suæ de Croylandia, per quandam concordiam & finem inde levatum præfato abbati & suis successoribus, imperpetuum relaxavit: cum qua etiam pecunia ecclesiam suam conventualem ad Dei laudem mirifice inchoavit & construxit; donavitque fabriæ ejusdem ecclesiæ perficiendæ decimam lini & lanæ de Pyncebek, quas a domino papa, sua propria industria, in augmentum portionis suæ præhabitæ, impetravit. Donavit etiam fabricæ ejusdem ecclesiæ decimam lanæ de Weston. Postquam dictam ecclesiam de Weston, diu ante sua tempora appropriatam, & per crebram præsentationem suorum prædecessorum, in variis vacationibus ejusdem, negligentia & de jure perditam, ab Honorio papa anno suo secundo, hujusmodi appropriationis reformationem gratiose impetravit, & ejus corporalem possessionem, licet per episcopum Lincolniensem plurimum impeditus, prima vacatione ejusdem acceptavit, eam ex tunc pacifice & de jure justo occupando. Item decimam lanæ & lini de Spaldyngia, per priores Symonem & Johannem, ad eorum usum toto eorum tempore occupatam & detentam, officio sacrifiaæ, de quo ipsam, occasione litis & onerum sibi incumbentium, iidem priores abstulerunt, imperpetuum communi sui conventus assensu reassignavit; salvo tamen residuo, si quid esset, in dicto officio super compotum annuatim remanens, fabricæ dictæ ecclesiæ conventuali indilate assignando. Item terras & tenementa multa in Sutton, Spaldyng, Pyncebeck, Weston & Quappelod, tempore suo perquisivit. Ædificia formosa in curia prioratus, & maneriis de Caldebeche, Novæ

Aulæ, & Quappelode, propriis sumptibus ædificavit. Jura multa per negligentiam prædecessorum diu amissa, ac etiam unum messuagium, cum centum & septem acris terræ in curia de Bolynbroke, per priores dativos minus juste alienatas, recuperavit. Pietantiam conventus sui terris multis, redditibus, & tenementis variis augmentavit: sicque novemdecim annis in cura pastorali gregem sibi commissum prudenter gubernavit, multisque aliis bonis per ipsum interim perpetratis, & hic de facili seriatim non exprimendis, feliciter in Domino obdormivit octavo kalendarum Februarii, sepultusque est in medio chori coram gradibus magni altaris. Successit eidem Clemens.

ANNO MCCXCIV. Prima discordia inter reges Angliæ & Franciæ mota est pro Vasconia: incepit etiam statim bellum Scotorum.

ANNO MCCXCV. Captio Maddok in Wallia. Obiit dominus Ricardus, abbas Burgi; cui successit dominus Willielmus de Wodeford. Item rex Anglorum cepit in bello Johannem regem Scotiæ, & omnes magnates Scotorum, jurataque fidelitate liberos dimisit; quo facto transivit in Flandriam. Obiit Nicolaus [papa;] cui successit Celestinus V.

ANNO MCCXCVI.

ANNO MCCXCVII. Piratæ Normannorum & Picardorum invaserunt villam Dobrarum, sed vieti sunt & fugati.

ANNO MCCXCVIII. Celestinus papa amore vitæ solitariæ de papatu se dimisit; cui successit Bonifacius VIII.

ANNO MCCXCIX. Obiit dominus Willielmus, abbas Burgi; cui successit dominus Godefridus, vir magnificus, & ingenitus industriae in temporalibus tractandis.

ANNO MCCC. Jubilæus, Bonifacio papa Romæ præsidente, celeberrimus. Goliardi dicacitate mirabiles in Francia frequentes fuerunt.

ANNO MCCCI. Dominus Edwardus rex Angliæ duxit in uxorem Margaretam sororem regis Franciæ, regesque sic pacificati sunt. Obiit dominus Oliverus, episcopus Lincolniensis; cui successit magister Johannes de Dalderby. Willielmus Wallæys Scotos ad rebellandum acuebat, qui cito captus, tractus & suspensus est.

ANNO MCCCII. Flandrenses fugaverunt Philippum regem Franciæ. Obiit Bonifacius papa, accusatus de multis sceleribus

per prædictum regem Franciæ Philippum; captusque per capitaneum quendam, nomine ¹ Johannem de Longrat, ministrum regis, Columpninis Romanis adversariis ejus datus, & incarcera-tus, tertia die mortuus est; cui successit Benedictus VIII. ex ordine fratrum prædicatorum; qui, ut apicem apostolatus accepit, regem Philippum, Johannem ministrum ejus prædictum, & Columpninos omnes, de violentiis, angariis, & injuriis uni-versis prædecessori suo illatis, gratanter absolvit.

ANNO MCCCIII.

ANNO MCCCIV. Captio castelli de Stryvelyn. Deputavitque dominus rex Angliæ, per varios comitatus, Justitiarios ad inquirendum specialiter de perturbatoribus pacis: quæ inquisitio dicta est Traylebastone. Obiit Benedictus papa; cui successit ex archiepiscopo Burdegalensi Clemens V.

ANNO MCCCV. Incepit regnum Roberti Brus regis Scotorum, qui statim ut coronatus est, cepit contra regem Anglorum rebellare.

ANNO MCCCVI. Dominus rex Edwardus, dum moveret expeditionem bellicam in Scotiam, apud abbathiam de Holmo ordinis Cisterciensis in confinio Scotiæ obiit; ubi viscera sua sepulta sunt; corpus vero Londonias delatum, apud Westmonasterium honorifice tumulatum est. Successit Edwardus II. filius ejus, dictus de Carnervan.

ANNO MCCCVII. Edwardus II. Londoniæ coronatur.

ANNO MCCCVIII. Templarii, viri religiosi, ac in ecclesia, & in regum & aliorum magnatum curiis potentissimi, ad executionem Philippi regis Franciæ deleti sunt, & per Angliam hospitalarii in possessiones illorum intraverunt.

ANNO MCCCIX. Obiit domina Margareta Longespee, comitissa Lincolniæ, & sepulta est apud Lacok.

ANNO MCCCX. Obiit dominus Henricus Lacy, comes Lincolniæ, & Londoniæ apud sanctum Paulum est humatus.

ANNO MCCCXI.

ANNO MCCCXII. Dominus Petrus de Gaveston, comes Cornubiæ, captus est per proceres regni apud Badyngton juxta Warwicum, & neci traditus: initium multorum malorum futurorum fuit. Natus est etiam Edwardus III. primogenitus regis

¹ Rectius Gulielmum de Nogareto.

Edwardi, apud Wyndeshore, die sancti Briccii episcopi, & a cardinali Albano nomine magistro Arnaldo, die sancti Edmundi archiepiscopi, baptizatus: postea remedium omnium malorum factus est.

ANNO MCCCXIII. Obiit dominus Robertus de Wynchel-see, archiepiscopus Cantuariensis; & successit dominus Walterus Reginaldi, ex procuratione domini regis.

ANNO MCCCXIV. Angli contra Scotos præliantes misera-
biliter victi sunt; ubi comes Golvernyæ, Robertus de Clyfford,
Ægidius Dargentyn, Paganus Tiptoft, cum aliis innumerabili-
bus proceribus Anglorum, occiduntur: comes vero Herfordiæ,
cum aliis quampluribus, ducti sunt captivi. Hoc bellum de
Stryvelyn dictum est.

ANNO MCCCXV. In parliamento tento apud Northamp-
ton, quidam plebeius homo, nomine Johannes Poydras, dicens
se primogenitum regis Edwardi primi, per judicium curiæ tra-
ctus & suspensus est. Dedicatio capellæ de Oxeney per fratrem
Walterum Jors, archiepiscopum Armachanum.

ANNO MCCCXVI. Ex multa inundatione æstivalium plu-
viarum, facta est fames valida, frugibus ubique pereuntibus;
quam mortalitas hominum, sed maxima pauperum, secuta est.
Reformatio pacis, sed facta, inter dominum regem Edwardum,
& illustrem comitem Lancastriæ dominum Thomam, pro mor-
te supradicti Petri de ¹ Cauneston, quam semper vindicare rex
animo intendebat. Obiit Clemens papa; cui successit Johan-
nes XXII. Antipapa factus est per ducem Bavariæ, de ordine
fratrum minorum; qui, rejectis insigniis papalibus, cum corda
circa collum ad pedes domini papæ se prosternens, & miseri-
cordiam petens, veniam a domino impetravit.

ANNO MCCCXVII. Antipapa, ut supradictum est, ecclæ-
siæ reconciliatur in pupplica audientia, assumptis illis verbis,
Erravi sicut ovis, quæ periit, &c.

ANNO MCCCXVIII. Obiit Clemens de Hattefeld, prior
Spaldyngiæ. Vir iste bene a clementia Clemens est dictus,
multipliciter morigeratus, qui non solum capellam de Wykham
non modice sumptuosam, verum etiam totum manerium sive
mansum ibidem, prout ædificatum est, terris ac pasturis dita-

¹ *Lege* Caveston, *vel* Gaveston.

vit, arboresque in eo decenter plantavit: ac etiam manerium de Thornholm, cum fossatione & elevatione terrarum, tam ibidem quam apud Wykham, & alibi in diversis locis, firmavit. Construxit etiam horreum de Golwilw sumptuose, & novam cameram prioris in prioratu. Et licet tempore suo acquisitiones terrarum, tenementorum, & reddituum, propter statutum regni de terris & tenementis ad manum mortuam minime devolvendis editum, difficiles forent atque graves: idem tamen Clemens prior terras & redditus apud Obthorp de Ranulpho Drynkedregges acquisivit, & pietantiariam domus suæ accrevit de eisdem, una cum domibus in villa sancti Botulphi, quas tempore suo de novo construxit. Ordinavit etiam certas minutiones per conventum ipsum dividendo in quatuor partes successivas, certum solatum tribus in ebdomada diebus eisdem curialiter assignando. Ordinavit insuper & alia per conventum utilia multipliciter & honesta, sicut trenchoria in refectorio, & alibi pro conventu, & alia commendanda tam in mensa pro comedione, quam post refectionem.

ANNO MCCCXIX. In parliamento tento Londoniæ, præsentibus rege, comite Lancastriæ, ac comite Herfordiæ, & Rogeris de Mortuo Mari patre & filio, ac multis aliis nobilibus illuc manu armata venientibus, duo Dispensarii, Hugo pater & Hugo filius ejus, tanquam regis proditores, pacis & regni perturbatores, sub pœna capitis, exilio adjudicati sunt. Pater mare transiit, maledictionem suam filio suo, cuius causa exilio pulsus est, acerrime imprecatus. Filius vero per regem, & Quinque Portuum auxilio, in curia permanxit. Obiit dominus Johannes de Daldyrbi, episcopus Lincolniensis; cui successit dominus Henricus de Burghasche, ex collatione domini papæ.

ANNO MCCCXX. Obsessio villæ Berwyk per Anglos, sed inanis: item spoliatio maneriorum duorum Dispensariorum per comitem Herfordiæ, & alios proceres regni, & barones. Item obiit dominus Godefridus, abbas Burgi; cui successit dominus Adam de Botheby, vir magnæ innocentiae & simplicitatis.

ANNO MCCCXXI. Per multa loca Angliæ noctanter visæ sunt acies armatæ invicem militari more dimicantes in aere, & maxime supra castellum comitis Lancastriæ, sanguinem illustris comitis, ac aliorum nobilium, qui postea nequiter effusus est, effundendum indubitanter prognosticantes. Adjudicaverat enim

enim rex perpetuo carceri, consilio Dispensariorum, duos Rōgeros de Mortuo Mari, scilicet, patrem & filium, quos fraude cuiusdam fratris confessoris eorundem, in partibus Walliæ delitescentes cepit, Londoniisque incarerandos cum maximo opprobrio transmisit. Collecto etiam grandi exercitu, Dispensariis comitantibus, obsedit castellum de Ledes, quod erat domini Bartholomæi de Batelesmere, & cepit illud. Circa vero festum purificationis venerunt ad comitem Lancastriæ, pro auxilio suo habendo contra regis tyrannidem, comes Herford, ac alii multi de majoribus regni, quorum miseriis illustrissimus comes Lancastriæ compassus, manus ad auxiliandum spospondit. Magnates ergo cum illo congregati Totbyry petierunt, regisque exercitus apud Waricum resedit, ubi concursus partium expectabatur septimo idus Martii; visisque vexillis regalibus, prædicti comites & barones partes boreales petere consuluerunt; quibus Andreas de Herkeley, comes Karleolensis, occurrens cum manu valida, pace regia repromissa, comitem Lancastriæ, qui pacem semper amabat, spontaneum cepit: Comes vero Herford, nec promissis credens, nec paci consentiens, super pontem pugnans, per quendam sub ponte occultatum in inguine cum lancea perfoissus, occisus est: comes autem Lancastriæ ad Pontemfractum reductus, duobus Dispensariis adjudicantibus, decollatur; cæteri barones quilibet in sua patria tracti, & suspensi.

ANNO MCCCXXII. Dominus Andreas de Herkeley, proditor regis inventus, de militia exauctioratus, tractus est & suspensus. Adiuitque dominus rex, & Dispensarii, partes Scotiæ cum grandi exercitu, ubi multi fame perierunt; Anglosque revertentes Scoti usque ad Eboracum inseguuti sunt, patrias in circuitu deprædantes; ibique de Eboracensibus & cæteris compatriotis collectis ad resistendum non modicam stragem fecerunt. Rex ipse de Rievalle fugiens, salvatus est per conductum duorum Rievallenium monachorum. Regina & sui de Tynemutha per navigium evaserunt. Rievalle, ac omnia monasteria occurrentia, direpta.

ANNO MCCCXXIII. Dominus Rogerus de Mortuo Mari, per cordam de Turre Lundonensi demissus, mortem demeritam distulit, non evasit.

ANNO MCCCXXIV. Dominus Edmerus de Valencia, comes de Pennebrok, & nuncius domini regis, missus in Franciam,

ad pacem reformandam inter reges Franciæ & Angliæ, pro homagio Vasconiæ dissidentes, in Francia in lecto suo subito mortuus est inventus.

ANNO MCCCXXV. Domina Isabella, regina Angliæ, & soror regis Franciæ, pro pace reformanda inter [reges] transmissa est cum domino Edwardo, primogenito filio suo in Franciam, ubi, matre consentiente & rege Franciæ consulente, filius suus duxit in uxorem dominam Philippam, filiam comitis Hanaudiæ; cuius manu fulti, cum magno robore in Orowelle applicuerunt; ac ascendentis pacifice ad Gyppiswicum, & vires cotidie fortiores contrahentes, ad Londoniam nuncios praemiserunt, quatenus matrem & filium, regni perturbatores extermicare molientes, adjuvarent, tanquam angeli de cœlo admissi sunt. Fugit illico rex versus Wallias: mater & filius indies crescentes viribus mature consequuntur. Dispensarii, suæ tyrannidis consciæ, cum rege fugerunt. Comes de Arundel, & episcopus Norwicensis, dominus Robertus de Baldok, ac cæteri qui similiter partes regis fovebant, illuc advolabant. Tandem rex captus est: Hugo Dispensarius pater apud Wyntoniam tractus & suspensus est: Hugo filius apud Herford tractus, suspensus, eviceratus, & decollatus, ac in quatuor partes membratim divisus est; viscera vero cremantur, partes corporis ad majores civitatis regni transmittuntur; caput autem Londoniæ destinatur.

ANNO MCCCXXVI. Omnes Angliæ magnates Londoniæ adunati de rege Edwardo, per dominum Willielmum Trussel militem, ab omnibus specialiter ad hoc constitutum attornatum, de fidelitate regi facta & sua ligancia relaxationem & dimissionem instantissime petierunt: rex autem lugens & lacrymans, quod regnum male tractaverit, & remissionem a Deo devotissime deprecatus, libenter relaxationem concessit: quod vero filium suum in regem acceptare sunt dignati, aliqualiter conformati, gratias omnibus egit; coronatusque est dominus Edwardus, primogenitus ejus, apud Westmonasterium, die purificationis sanctæ Mariæ. Et sic, post multos horrores nocturnos, sol ortus est Anglis. Magister Walterus de Stapylton, episcopus Exonensis & cancellarius domini regis, cum claves Londoniæ, ad capiendum sicarios qui illic grassabantur, sibi tradi minus provide insisteret, per eosdem in ecclesia sancti Pauli captus, & per pedes in proximum vicum extra cœmetrium tractus, ab eisdem decollatus est.

ANNO

ANNO MCCCXXVII. Dominus Edmundus de Wodestok, comes Canciæ, accusatus ad adversariis Johanne Mautravers & aliis pacis perturbatoribus, quod dominum Edwardum quondam regem fratrem suum iterum in regem elevare conaretur, prævalente adhuc impiorum nequitia, condemnatus & decollatus est. Dominus Willielmus de Melton, archiepiscopus Eboracensis, super eodem convictus, & gratis confessus est, quod se & sua ad hoc libenter exponeret, si commodiferum regno speraret, tamen impune est dimissus. Dominus Edwardus, quondam rex, in castello de Berkeley vespere satus, in crastino mortuus est inventus. Scotti cum exercitu, ductore domino Jacobo Douglas, Angliam intrantes, sed Anglorum rege novitio occurrente, in parco de Stanhow refederunt; quos cum Angli ibidem ob siderent, ignium fumo quos omnibus noctibus copiose agebant, & tandem tecti nocturnis tenebris, evaserunt.

ANNO MCCCXXVIII. Dominus Rogerus de Mortuo Mari, nimium potens in camera dominæ Isabellæ, matris regis, prout dicebatur, purpuram affectabat; evidentiisque quibusdam conceptis, cum rex & regina ad Notyngham, matre insalutata, de Kyma festinarent, prædictus dominus Rogerus ac mater regis, compendia carpentes, simul cum rege castellum de Notyngham intraverunt. Domina Isabella ac dominus Rogerus cum suis infra castellum, rex vero & regina tantum cum eis infra castellum, familia vero regis extra remanente, hospitati sunt: cumque suprema nox regis tractaretur, per viam subterraneam regales ingressi, cameram dominæ Isabellæ matris regis aggressi, capiunt; ubi dominus Willielmus de Trumpyngton, camerarius dominæ Isabellæ, in ipso ingressu occisus est. Dominus Rogerus de Mortuo Mari captus, & Londoniæ ductus, tractus & suspensus est: tempestasque proditorum cessare sic incepit.

ANNO MCCCXXIX.

ANNO MCCCXXX.

ANNO MCCCXXXI.

ANNO MCCCXXXII. Obiit Walterus de Halton, prior Spaldyngiæ; qui licet suæ creationis tempore ætatis fuisset senilis, suum tamen prioratum onere æris alieni gravissimo, in videlicet mille & centum libris Sterlingorum & amplius oppressum, creditoribus universis in brevi successive satisfaciendo, propria sua industria liberavit; aulam etiam minutorum, &

appen-

appentitiam sibi annexam pro solatio conventus, recreatione & quiete ejusdem perpetuo obtinenda, sumptibus fecit immensis mirifice ædificari. Item pro cameraria cuiuslibet monachi annuatim, ad festum Bartholomæi, persolvendas duas marcas Sterlingorum ordinavit. Item terram in Westone, vocatam Bisschoptoft, ad officium pietantiariæ emit & assignavit. Item quod fratres pro recreatione ad aulam minutorum seu infirmariæ ordinati, ad aulam non vocentur . . . i per priorem. Item quod supprior, qui pro tempore foret, omnimas licentias recreationis & solatii, saltem infra ¹ cepta monasterii, fratribus suis absque coartatione prioris libere concedere posset in futurum. Item terras, redditus, proventus, & tenementa multa, ad usum conventus & pietantiariæ ejusdem, in villa de Pyncebek, & Spaldyngia, & alibi in diversis locis, perquisivit, & sub certis censuris, absque diminutione aliquali, imperpetuum perdonavit. Item bona universa prioratus sui, tempore regis Edwardi, filii regis Edwardi, ob causam guerræ inter ipsum & regem Franciæ motæ, per custodes domorum alienigenarum in regno Angliæ, ad manum regis & per ipsius brevia seisita inter alia, ac si de dominio & potestate esset regis Franciæ, per graves expensas ac labores, & instantiam solicitam domini Ebulonis le Straunge, comitis Lincolniæ, tunc patroni, per judicium dominorum cancellariorum, thesaurariorum, baronum scaccarii, & aliorum de concilio regis ad hoc specialiter congregatorum, solempniter fecit relaxari; prout manifeste patet libro primo censuali, folio quadragesimo quarto, cum sequentibus. Idem etiam Walterus, ultimo suo tempore, per dominum Thomam de Wake, & ejus potentiam armatam, insultatus, & tædiis innumeris ac injuriis ipsius & suorum, in marisco & alibi, in hominibus, averiis, & bonis suis ubicunque affectus, per sequelam bonam & defensionem virilem, licet magnis sumptibus, jura sui prioratus & domum suam illæsam manu forti evidenter conservavit. Quibus omnibus præmissis, ac aliis multis, propter prolixitatem, hic non inscriptis, in augmentum sacræ religionis feliciter consummatis, decimo quinto prælatiæ suæ anno, mercedem præmii æterni recepturus, pro labore, viam universæ carnis est ingressus; cui successit Thomas de Nassyngtone.

ANNO MCCCXXXIII.

ANNO MCCCXXXIV. Bellum de Halydonhill in Scotia, inter Anglos & Scotos, ubi quadraginta millia Scotorum occisa sunt, & villa Berwici ad Anglos est reversa.

ANNO MCCCXXXV.

ANNO MCCCXXXVI.

ANNO MCCCXXXVII.

ANNO MCCCXXXVIII. Per multa loca Angliæ salices rosas germinaverunt. Hoc anno, septimo kalendarum Decembris, in festo sanctæ Katerinæ, obiit piæ memoriarum dominus Adam de Botheby, nuper abbas de Burgo sancti Petri, cui succedit ¹

ANNO MCCCXXXIX. Obiit Benedictus papa; cui succedit Clemens sextus.

ANNO MCCCXL. Bellum navale inter Anglos & Francos apud Scluse, ubi quinquaginta millia Francorum cæsa sunt & submersa. Naves eorum direptæ vel demersæ, undecim tamen evaserunt: mutavitque dominus rex arma sua, assumptis ad Anglica armis Franciæ. Obiit dominus Henricus, episcopus Lincolniensis; succedit magister Thomas Bek, doctor juris canonici, & ejusdem ecclesiæ canonicus.

ANNO MCCCXLI.

ANNO MCCCXLII. Dominus Edwardus, Angliæ rex, transfretavit cum exercitu in Britanniam, cepitque multas civitates & castella.

ANNO MCCCXLIII. Terræ motus factus est magnus quinto kalendarum Aprilis, hora quasi sexta.

ANNO MCCCXLIV. Offa cuiusdam gigantis inventa sunt apud Bardeney, in quodam muro, ubi prædictus gigas erectus stando tumulabatur, qui quatuor offa in gingivis loco omnium dentium habebat.

ANNO MCCCXLV. Dominus Henricus, comes de Derby, filius & hæres domini Henrici comitis Lancastriæ, missus in Vasconiam cum exercitu, post multas civitates, villas, & castella capta, ac magna prælia prospere gesta, ad obsidionem Calesiæ Caleti domino regi occurrit.

¹ Supple, Henricus de Morcot.

ANNO MCCCXLVI. Bellum apud Crefy in Francia inter Anglos & Francos, ubi centum millia Francorum cæsa sunt. De conductiis, rex Bohemiæ & Majoricarum rex, cum plebe infinita, occiduntur. Rex Franciæ Philippus vehementer vulneratus a sagittariis, fugam fecit. Castra omnia direpta, vilæ, civitates, & castella innumera deprædata. Dominus vero Edwardus, rex Angliæ, cum suis, ad obsidionem Calesiæ subito declinavit. Cumque talia gererentur in Francia, bellum Dunelmense inter Anglos & Scotos gestum est, vigintique millia Scotorum cæsa sunt. Rex ipse David cum multis Scotorum magnatibus capiuntur.

ANNO MCCCXLVII. Captio Calesiæ, fugaque Philippi regis Franciæ, qui cum ad removendum Anglicos obsidentes Calesiam cum maxima multitudine armatorum advenisset, & rex Angliæ prælio se pararet, subito nocturnis tenebris tectus fugit: mirum dictu, quod tot armati fugerunt; fuerunt enim, juxta æstimationem, centum & viginti millia.

ANNO MCCCXLVIII. Obiit domina Alesia Lacy, comitissa Lincolniæ. Obiit magister Thomas Bek, episcopus Lincolniensis; cui successit dominus Johannes Gynewell, clericus comitis Henrici Lancastriæ. Successit & ipse comes Lancastriæ post Alesiam in comitatum Lincolniæ. Obiit magister Johannes de Bethford, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Thomas Bradwardyn, doctor in theologia literatissimus.

ANNO MCCCXLIX. Mortalitas hominum, & maxime popularium, incipiens inter Saracenos, usque ad decimum hominem omnes contrivit: hinc terras Christianorum apud Rhodios ingressus, inde in Siciliam & Italiam, per maritima in Franciam & Gasconiam, tandem in Cornubiam intrans, in Angliam, vix plebis tertia parte relicta, versus Scotiam festinavit. Obiit magister Thomas de Bradwardyn, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Johannes de Offord, clericus domini regis; cui facto de medio successit magister Symon de Islep, doctor utriusque juris.

ANNO MCCCL. Dominus Henricus, comes Lancastriæ, Leycestriæ, Lincolniæ, Derby, & Ferrar, factus est dux Lancastriæ.

ANNO MCCCLI. Bellum navale inter Anglos & Hispanos, viætique sunt Hispani: classis eorum capta est tota.

ANNO

ANNO MCCCLII.

ANNO MCCCLIII. Obiit Thomas de Nassyngton, prior Spaldyngiæ ; qui in Christi ovile pio suo regimini mancipatum, seniori parte conventus electus extiterat gratiose, licet pluribus laboribus & expensis per quendam Jacob de Haghem suum commonachum diu impeditus ; qui statum ipsius in curia cancellariæ, ac etiam Romana, postmodum per quatuor confratres, ut asseruit, coelectus, strepitu & figura judicii nitebatur infirmare ; ut ipse, cassata prædicti Thomæ electione, in priorem de Spaldyngia canonice præfigeretur. Probatis moribus & honesta conversatione, bonorumque actuum ejusdem Thomæ, probitate ac religione munda atque pura, ut pius pastor ad gregis sibi commissi munimen, & solamen suorum perpetuum, gravi instantia sui conventus, honorifice erat restitutus.

ANNO MCCCLIV. Dux Lancastriæ & episcopus Norwicensis Avignonem adierunt, pro pace regnorum componenda coram domino papa ; ubi episcopus Norwicensis potionatus obiit. Dux Lancastriæ, Julii Cæsaris cautela, evasit de curia, & salvus in Angliam venit.

ANNO MCCCLV. Dominus rex adivit Franciam, & dominus princeps Gasconiam. Rex autem, audita captione Berwyci, per octo dietas Francia deprædata, rediit ; & in ipsa hyeme exercitum in Scotiam ducens, Berwycum recepit.

ANNO MCCCLVI. Dominus princeps equitavit super Franciam usque ad Narbonam, quæ magni maris portus est, omnem terram devastans ; per montesque Arragoniæ & Hispaniæ in Gasconiam, prospere cum toto exercitu multis prædiis ditato reversus est.

ANNO MCCCLVII. Dominus princeps equitavit super Franciam usque Parysios, omnibus pontibus Ligeris, ac aliorum fluviorum per Francos fractis, multum impeditus est : tandem juxta Pictavum exercitus congreguntur, Francique victi sunt. Rex ipse Johannes captus est cum filio suo juniore, & multis aliis magnatibus : senior filius, habens in exercitu suo centum vexilla, cernens patrem suum captum, in Pictavum fugit cum suis.

ANNO MCCCLVIII. Johannes rex Franciæ cum multis aliis magnatibus Franciæ captis, ducti sunt ad regem in Angliam.

ANNO MCCCLIX. Rex Angliæ cum fortissimo exercitu transfretavit in Franciam, equitans usque ad civitatem Parysiensem,

sem, ad compellendum Francos foederi inter reges inito consentire; medioque tempore Francorum piratæ furtim portum de Wynchelsee deprædantes, Anglicis succurrentibus, naves repetere cogebantur.

ANNO MCCCLX. Factus est diligentissimus delectus militum per totam Angliam, ad persequendum Francorum piratas, & ad regem de transmarinis reducendum: nunquam ætate nostra tam sana militia coacta est, desiderantissimi quique ditissimi atque validissimi absque redemptione processerunt, & mari mundato, omnes cum rege sani & incolumes ad sua reversi sunt; finalisque concordia inter Angliam & Franciam facta est.

ANNO MCCCLXI. Mortalitas hominum secunda, sed maxime puerorum. Obiit strenuus dux Lancastriæ, dominus Henricus, & dominus Johannes, comes de Rychemondia, & filius regis, qui filiam prædicti ducis Henrici, nomine Blanchiam, duxerat in uxorem, ducatum ejus recepit. Obiit dominus Johannes de Kynnewell, episcopus Lincolniensis; cui successit dominus Johannes de Rokyngham, archidiaconus Northamptoniæ, & clericus domini regis.

ANNO MCCCLXII. Maximus ventus in vigilia sancti Mauri abbatis percussit terram, Londoniæ sexdecim turres ecclesiarum dejecit, domos & molendina innumera prostravit, arbores & integras sylvas in multis locis a fundamentis evulsit.

ANNO MCCCLXIII.

ANNO MCCCLXIV. Obiit Innocentius papa; cui successit ex abbe sancti Victoris extra Marsiliam Urbanus V. Obiit dominus Johannes rex Franciæ Londoniæ, apud palatum ducis Lancastriæ, quod Sauvoy appellatur, die Lunæ post dominicam in Albis, cum pro negotiis regni sui ad regem nostrum in Angliam venisset: viscera ejus apud sanctum Paulum sepulta sunt, corpus in Franciam relatum est. In Britannia vero bellum gestum est ferocissimum inter Karolum comitem Blesensem, Britanniæ ducatum jure uxoris suæ petentem, cum Francis, & Johannem de Montfort, ducem Britanniæ, cum Anglis, defendantem, in festo sancti Michaelis; ubi dictus Karolus occisus est cum aliis multis, dictusque Johannes habuit victoriam cum ducatu.

ANNO MCCCLXV. Dominus Petrus rex Castellæ venit in Vasconiam ad dominum principem, pro suo auxilio habendo contra Henricum Bastard fratresque suos, qui ipsum de regno suo vi & armis expulerant.

ANNO

3

ANNO MCCCLXVI. Obiit magister Symon de Islep, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit dominus Symon de Langam, episcopus Helyensis, quondam abbas Westmonasterii. Item obiit dominus Willielmus de Edyngton, episcopus Wintoniensis; cui successit dominus Willielmus de Wykham, archidiaconus Lincolniæ, & a secretis regis. Tonitruum terribile kalendis Septembris; item mirabiles aeris coruscationes quarto kalendarum Novembris: prædictas coruscationes gravissimæ tempestates sequutæ sunt grandinis & pluviarum. Item dux Lancastriæ transfretavit versus bellum Hispanicum . . . est primo grossa historia totius sacræ paginæ in fabulis Ovidii Metamorphosis, a fratre Waltero de Burgo, quondam monacho de Revesby.

ANNO MCCCLXVII. Dominus Edwardus, princeps Walliæ & Aquitaniæ, & frater ejus dux Lancastriæ, cum exercitu Hispanias ingressi, pugnaverunt cum Henrico Bastard ac fratribus ejus, & toto robore Hispanorum, ac innumeris conductitiis, tertio nonas Aprilis, & vicerunt. Sex millia Hispanorum cæsa sunt; auxiliarium vero Francorum, Alemannorum, Herberniæ, & Scotorum, ingens numerus fusus; tria vero millia captivorum sunt abducta, omnibus capitaneis aut cæsis aut captis. Solus Bastardus Henricus, cum fratre suo Tilone, fugerunt: Cornu namque sinistrum, cui dux Lancastriæ præerat, totum bellum peregit. Dominus papa recessit cum curia ab Avinione, & adivit Romam per naves Januenses. Inventa sunt corpora Joseph ab Arimathæa, socrorumque ejus, apud Glastone.

ANNO MCCCLXVIII. Dux Clarensis, filius regis Angliæ, duxit in uxorem filiam ducis Mediolanensis. Mortalitasque hominum tertia, & maxime alienigenarum Londoniæ fuit; ac in multis aliis indigenarum 1 . . . issima locis villas etiam integras 2 . . . mebat.

1 gravissima

2 perimebat.

8

110-501-100-937

SI NO

100

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

00

